

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.
Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Feladó szerkesztő: Huday Barna.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőségnek küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

- 1908 nov. 26. d. u. 4 órakor. Irodalmi és tanügyi szakosztály ülése.
" " 27. d. u. 4 órakor. Földművelési és növénytermesztési szakosztály ülése.
" decz. 2. Tejgazdasági kongresszus végrehajtó-bizottságának ülése.
" " 2. d. u. 4 órakor. Tanácsülés.
" " 5. d. e. 10 órakor. Igazgató-választmányi ülése.
" " 9. d. e. 10 órakor. Mezőgazdasági kamarák ügyében tartandó értekezlet.

Gazdasági előadások a Köztelken.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a gyakorlati mezőgazdaság körébe vágó időszerű kérdések megbeszélése céljából az intelligens gazdák számára

gazdasági előadásokat rendez.

Az előadások ideje: 1908. év december hó 6., 7. és 8. napjai.

Az előadások helye: Az OMGE. székháza, Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Az előadásokat az OMGE. tagjai díjtalanul látogathatják.

Nem egyesületi tagok részvételi díja 2 kor.

A gazdasági előadások programja.

Első nap, december 6-án, vasárnap.

Délután: 9 órától *Cserháti Sándor*: Az Országos M. Kir. Növénytermesztési Kísérleti Állomás főbb eredményei 1908-ban. (Összehasonlító kísérlet különböző árpa-, zab-, tengeri-, burgonya-, cukor- és takarmány-

répafélékkel. Növényujdonságok kipróbálása. Szöszös bükköny magtermesztése. A löherevetés új módja. Műtrágyázási kísérletek. A esontliszt és az agrikulturfoszfát értékének megállapítása. Az őszi vetések felültrágyázása.)

Délután: 4 órától *Ujhelyi Imre*: A tenyészkiválasztás eredményei a tehenészet és a tejtermelés jövedelmezősége szempontjából. (Fejlett állattenyésztés intenzív gazdasági viszonyokat feltételez. A tejgazdaság különösen rugója az állattenyésztésnek. Miként fejlődik ez nálunk. A tehenészetek állatállományának megválasztása fajta, egyed szerint. A fejési atlagok fokozása, ennek eszközei.)

Második nap, december 7-én, hétfő.

Délután: 9 órától *Pirkner János*: A nyugati szarvasmarhafajták tenyésztésének szerepe a magyar mezőgazdaság keretében. (1. A nyugati szarvasmarhafajták tenyésztésének keletkezése hazánkban, fejlődése s a vonatkozó tenyésztési irányok megállapítása. 2. Elért sikerek s az ezekből levonható következtetések. 3. Ezen tenyésztési irány továbbfejlesztésének és jövedelmezősége fokozásának feltételei, módja és eszköze. 4. A gazdatársadalom és állami kormányzat e körüli feladata.)

11 órától *Telki Arvéd gróf*: Az erdélyi szarvasmarhafajták tenyésztésének eredményei. (Eredmények: 1. a régi módszer, 2. az új módszerrellett való tartással. Milyen termési irányban érdemes a magyar marhát tenyészteni és mivel kárpótolja az tenyésztőjét a tejelés tekintetében fennálló hiányért.)

Délután: 4 órától *Hensch Árpád*: Tejgazdaság vagy hizlalás. (A tejgazdaság és hizlalás általános jelentősége és feltételei. A tejgazdaság viszonylagos jövedelmezősége. Az okszerű hizlalás feltételei, irányai, jöve-

délmezősége. A tejgazdaság és a hizlalás szakszertü összekapcsolása.)

5 órától *Szilágyi Gyula dr.*: A sörgyártás mint mezőgazdasági iparág. (A sörgyártás gazdasági jelentősége. Külömböző államok és Magyarország söripara. A jelenlegi adózási rendszer lényege és hátrányai. Mezőgazdasági sörgyárak létesítésének előfeltételei. Sörkísérleti állomás.)

Harmadik nap, decz. 8-án, kedd.

Délután: 9 órától *Telki Arvéd gróf*: Szilók tengeriszár eltevésére. (A szilófogalom meghatározása. A szilók elterjedése a külföldön, építési módjai, előnyei. A szilókba töltendő tengeriszár elkészítésének módjai. Az elteendő tengeri fajai, ezek mivelési módjai és terméseredményei.)

11 órától *Kerpely Kálmán*: Aktuális kérdések a talajművelés köréből. (Tárgyalja a talajművelés újabb irányzatai közül azt a kérdést, helyesebb-e a mélyítő szántás, vagy a rendes mélységű szántással kapcsolatos altalajporhanyítás; tárgyalja a fogas és henger helyes alkalmazásának kérdéseit s ezzel kapcsolatban a buzaforgatás vagy hengerezésének kérdéseit; továbbá kiterjeszkedik arra is, mi helyes nálunk, a trágyát sekélyen, vagy mélyebben leszántani?)

Délután: 4 órától *Kosztány Tamás dr.*: A mezőgazdasági iparok jelentősége és létesítésük feltételei. (A mezőgazdasági iparok célja, nemzetgazdasági és pénzügyi jelentőségük. Természeti és berendezési feltételek. Gyárvezetők képzése. Kenyörgyár, kétszersültgyár. Malatakészítés. Árpadara, árpagyöngy. Oajgyártás. Burgonyaszáritás, szeszgyár, burgonyakeményítő. Cukorgyártás. Aszalás, kandirozás, konzervek, gyümölcsesszeszkészítés. Pálinkafőzés, borkönyeres. Vaj-, sajt- és tejzúrgyártás.)

..... A MAGYAR
MEZŐGAZDÁK GABONA
 SZÖVETKEZETE UTJÁN
V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. Takarmánycikkre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.
 LEGELŐNYÖSEBB A
 ÉRTÉKESITÉSE
 Mai számunk 24 oldal.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának ugyis mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1908. évi december hó 5-én (szombaton) d. e. 10 órakor a „Köztelek” székházának (Budapest, IX., Köztelek-u. 8.) disztermében tartandó

VII. rendes ülésére.

(Tárgysorozatot lásd a „Köztelek” 91. számában.)

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” irodalmi és tanügyi szakosztályának

1908. évi november hó 26-án (csütörtök) d. u. 4 órakor a „Köztelek” tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. A szakosztály megalakulása.
2. Gazdasági előadások a Közteleken.
3. Vidéki gazdasági előadások.
4. Köztelek Olcsó Könyvtára.
5. A gazdasági szakképzettség kérdése. Előadó: *Buday Barna.*

Rubinek Gyula s. k.,
igazgató.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” földmívelési és növénytermesztési szakosztályának

1908. évi november hó 27-én (pénteken) d. u. 4 órakor a „Köztelek” tartandó ülésére.

Tárgy:

Révész István kir. kertészeti tanintézet tanár előadása: az élelmiszerek jutányosabb termeléséről.

Cserháti Sándor s. k.,
szakoszt. elnök.

Felhívás.

Ő Felsége a király *Desseuffy Aurél* grófot, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, ugyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének volt elnökét az e minőségében kifejtett negyedszázados működése során szerzett elévülhetetlen érdemei elismerésül legfelsőbb kitüntetésben részesítette.

Tavozó elnökünk iránt való mély tiszteletünk, változhatatlan ragaszkodásunk és átalunk legjobban ismeri érdemeinek legfelsőbb helyről jövő méltánylásán érzett örömeinknek kifejezése, őszinte szerencsekívánatainknak tolmacsolása czéljából *Desseuffy Aurél*

gróf tiszteletére f. évi december hó 5-én szombaton este 8 órakor a *Hungária-nagyszálló* különtermében

ünnepi társaslakomát

rendezünk, amelyen való részvételre ezennel meghívjuk az OMGE. és a társegyesületek igen tisztelt tagjait.

A lakoma részvételi díja — italt és kenyeret beleértve — személyenkint 7 (hét) korona.

Jelentkezési — csakis a részvételi díjnak és 20 fillér választéknak előzetes beküldése mellett — december hó 1-ig bezárólag az OMGE. titkári hivatalánál, amely a lakomán való részvételre jogosító jegyeket kívánt címre a jelentkezések sorrendjében fogja szétküldeni.

A rendelkezésre álló helyre való tekintettel részvételi jegyeket csak korlátozott számban adhatunk ki, minélfogva ajánlatos a részvételi díjat sürgősen beküldeni; előzetesen megváltott jegy nélkül a lakomán senki részt nem vehet.

Budapest, 1908 november hó 12-én.

Bujanovics Sándor s. k.,
alelnök.

Országos tenyészállatkiállítás Budapesten.

(1909. június havában.)

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület *Darányi Ignác* dr. földmívelésügyi m. kir. miniszter felkérésére és támogatásával országos jellegű tenyészállatkiállítást rendez a jövő év június havában az ugyanakkor megtartandó nemzetközi tejjgazdasági kongresszus alkalmával.

Az OMGE. által minden év tavaszán rendezett szokott tenyészállatvásári ezuttal az országos állatkiállítással kapcsolatban fogjuk megtartani.

Az országos állatkiállítás díjazási czéljaira a földmívelésügyi miniszter 17,000 koronát helyezett kiállításra. Ezenkívül magánosok által adományozandó értékes díjak kitűzéséről is történik gondoskodás.

Felhívjuk t. Gazdátársaink figyelmét már most az országos állatkiállításra, hogy idejük legyen a kiállításra szánt állatokat hivatalos és előkészíteni.

A kiállítás tervezetét, mielőtt azt a rendező-bizottság véglegesen megállapította, szét fogjuk küldeni.

Az országos állatkiállítás rendező-bizottsága nevében:

Jeszzenszky Pál s. k., *Szell Kálmán s. k.,*
titkár. v. b. t. t. elnök.

Felhívás.

Az egyesület alapszabályainak 50. § értelmében „a szakosztályok tárgyalásaiban és működésében az igazgató-választmány által választott szakosztályi tagok valamint az egyesület többi tagjai köül is azok, akik az egyik vagy másik szakosztályban való közreműködésre az illető szakosztály elnökénél a szakosztály megalakulása előtt vagy azt követőleg négy héten belül jelentkeznek, tanácskozási és szavazati joggal bírnak.”

A választott tagok mandátuma 3 évre terjed, míg a jelölt tagoké 1 évig tart. A múlt évben 3 év tartamára megválasztott tagok névjegyzéke az évkönyvben foglaltatik.

Tekintettel arra, hogy a múlt évben jelentkező szakosztályi tagok csak újabb jelentkezés esetén gyakorolhatják szavazati jogukat az egyesület azon t. tagjait, kik szakosztályaink valamelyikének (1. közgazdasági, 2. irodalmi és tanügyi, 3. földmívelési és növénytermesztési, 4. állattenyésztési és állategészségügyi, 5. mezőgazdasági, ipari, üzemi és műszaki szakosztály) tagjaivá lenni kívánnak, ebbeli szándékukat az illetékes szakosztály elnökénél (Budapest, Köztelek) bejelenteni sziveskedjenek.

Budapest, 1908 nov. 11.

Rubinek Gyula

igazgató.

A nemzetközi szántógépverseny előkészítő-bizottságának ülése.

(1908 november 19.)

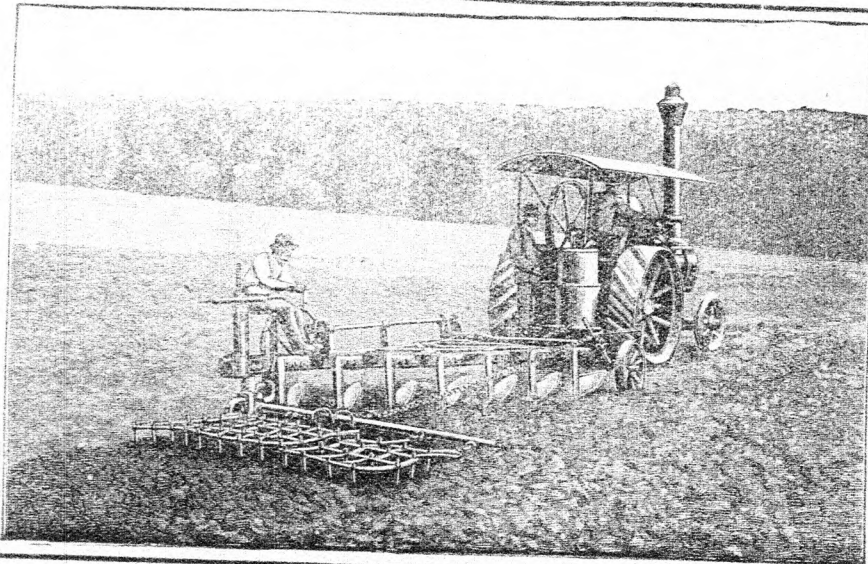
Jelen voltak *Bolla Mihály* elnöke alatt *Bánki Dónát, János-házy László, K. Jónás Ödön, Karkovány Ákos, Lázár Pál, Propper Samu, Simonnek Emil, Vajda Ödön* bizottsági tagok: a tisztviselőkar részéről *Buday Barna* szerkesztő-titkár, *Jeszzenszky Pál* titkár, *Fabricsius Endre* és *Kovácsy János s. titkár*ok és ifj. *Sporzon Pál* előadó. *Ország Róbert* bizottsági tag az ülésről való távolmaradását kimentette.

Bolla Mihály, a bizottság elnöke megnyitja az ü. est. üdvözlővén a megjelent tagokat, kiváltképp az ülésen első ízben most megjelent műegyetemi tanárokat, kik szivesek voltak közreműködésüket felajánlani. A mai ülés tárgya az ifj. *Sporzon Pál* műszaki előadó által a műszaki bizottság megbízásából elkészített magánjáró (automobil) talajmívelőgépek nemzetközi versenyre rendezési és bírálati szabályzatának megvitatása.

A tervezet az előkészítő bizottság összes tagjainak megküldetvén, annak felolvasását a bizottság melőzővén s elnök kéri a bizottság tagjait, hogy a tervezetre vonatkozólag fejtsék ki véleményüket.

Karkovány Ákos szólalt fel a tervezethez elsőbbséggel azt általánosságban elfogadhatónak tartja, csupán a verseny eredményének összehasonlítását és a rangsorozat megállapítását nem tartja helyesnek, mert ezek megállapításánál egyedül a munkaköltség volna alapul vendő. Ennek folytán a tervezet 6 ik pontja helyett új szöveg beillesztését kéri.

Ifj. *Sporzon Pál* előadó az előtte szóló által javaslatba hozott új pont fölvetelét nem ellenzi ugyan, de ehhez érdemileg nem szólhat, miután az hosszabb megfontolást igényel.

UJ! UJ! **Egygéprendszerű gőzszántás** UJ! UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

Lizár Pál elismerését fejezi ki előadónak alapos munkálataért, ennek dacára a Karkovány Ákos által előterjesztett módosítást olyan-
nak tartja, melyet a tervezetbe be kell illesz-
teni, javasolja tehát, hogy a bizottság kérje fel
az előadót és indítványtevőt, hogy a tervezet-
tet az indítvány értelmében együttesen átala-
kítsák.

Ugyaníly értelemben szóáltak fel K. Jónás
Ödön, Bánki Dónát, Simcnek Emil és Propper
Samu. A bizottság ezután a javaslatot ponton-
ként tárgyalás alá vette s elhatározta, hogy
felkéri ifj. Sporzon Pál műszaki előadót és
Karkovány Ákos bizottsági tagot, hogy a ver-
seny tervezetének 6-ik pontját a Karkovány
Ákos által fölvetett indítvány figyelembevétel-
vel módosítani sziveskedjenek, melyeket a de-
cember hó elején tartandó ülésen fogja újból
tárgyalás alá venni a módosított tervezetet.

Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.

(1908 november 27.)

Jelen voltak *Teleki Arvéd* gróf, majd *Hutyra*
Ferencz dr. elnöklele alatt: *Balázs* Sándor,
Blantz Jenő, *Csabay* Béla, *Detre* László, *Feny-
vessy* Adolf dr., *Fischl* Lipót, *Fokányi* László,
Gaylhoffer István, *Gregersen* Nils, *Haader*
György, *Kodolányi* Antal, *Koppély* Géza, *Kovacs*
Imre, *Kovácsy* Béla, *Krompecher* Szilárd, *Lóherer*
Andor, *Meskó* Pál, *Müller* Ottó, *Paur* Ödön,
Nagy György, *Perczel* Ferencz, *Prkner* János,
Popper György, *Rátz* István dr., *Reu* z Henrik,
Salgó József dr., *Sierbin* János, *Somssich* Andor,
Szily Tamás szakosztályi tagok; a tisztviselő-
kar részéről *Jeszenszky* Pál ügyvezető-titkár,
előadó, *Krolorp* Hugó ipari szakosztályi titkár,
Mutschenbacher Emil dr. és *Kovácsy* János
segédtitkárok.

Szemere Huba az ülésen való távolmaradását
kimentette.

A szakosztály újraalakulása.

Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár üdvözlővén
a megjelent tagokat, az egyesületi tanács ja-
vaslata alapján a szakosztály elnökül *Teleki*
Arvéd gróf, társelnökkül *Hutyra* Ferencz dr.
és *Szemere* Hubát ajánlja megválasztásra. (He-
lyeslés.)

Felkéri *Teleki* Arvéd grófot az elnöki szék
elfoglalására. A megválasztott elnök elnöktársai
nevében is megköszönve a bizalmat, az ülést
megnyitja.

Ezután ügyvezető-titkár előterjesztésére meg-
választotta a szakosztály, a lovasár-ellenőrző,
lőtenyésztési, tejgazdasági és tenyészállatvadász
rendező-bizottság tagjait s az előző egyesületi
évben az egyes bizottságokban helyet foglalt
tagokon kívül beválasztotta a szakosztály a
a tejgazdasági bizottságba *Koppély* Gézát és
Fettich Ottó dr.-t, a lőtenyésztési bizottságba
Plósz Béla dr.-t, a tenyészállatvadász rendező-
bizottságba pedig *Wellmann* Oszkár dr.-t.

A vásár törvényes rendezése.

Ügyvezető-titkár: A vásár törvényes rendezése
rég sürgetett kívánalmát képezi nemesak
a gazdaközönségnek, hanem a kereskedelmi
érdekeltségnek is. Az OMGE. több, mint négy
évtized óta tartja napirenden a kérdést s ál-
landóan foglalkozik annak előbbrevitelével,
sajnos, ezideig eredmény nélkül. Már 1886-ban
a szövetséges gazdasági egyesületek nagygyü-
lése foglalkozott a kérdéssel s részletes javas-
latokat terjesztett a kereskedelemügyi kormány
elő. Tíz évvel később, 1896-ban, majd ismét-

ten 1902. évben újból foglalkozott e kérdéssel
s javaslatokat terjesztett a kereskedelemügyi
miniszter elé. 1903-ban az ipari érdekeltség
felkérésére újból foglalkozott az egyesület a
vásárügy törvényes rendezésével a szegedi
kereskedelmi és iparkamarának a kereskedelem-
ügyi miniszterhez intézett felirata révén, melyben
az illető kamara utalva a vásárügy rendezellen-
ségéből eredő jelentékeny károokra, sürgette a
törvényes uton való rendezést. A szegedi kamara
számolva azzal, hogy a kormány sürgősen nem
fogja a vásárügyet törvényes uton rendezhetni,
azzal a javaslattal járult a kereskedelemügyi
kormány elé, hogy utasítsa a törvényhatóságok-
kat egységes alapon készülő vásárrendtartási
szabályrendeletek életbeléptetésére. Együttal a
szegedi kamara felkérte az OMGE-t, hogy tá-
mogassa a kereskedelemügyi miniszterhez ez
ügyben intézett feliratát. Ennek egyesületünk
eleget is tett. A vásárügy azonban azóta is
se nem rendeztetett, sem a vásárrendtartási
szabályrendeletek életbeléptetése a miniszterium
részéről elrendelve nem lett s a vásárjogok
adományozása ma is tervszerűtlenül történik s
a községek nagy számban fordulnak a kor-
mányhoz vásárrendtartási jogok engedélyezése vé-
gett. Feleslegesen tartja a szülő részletesen
megindokolni, hogy ezen rengeteg sok vásár-
rendtartási jog engedélyezése egy közgazdasági,
mint állategészségügyi szempontokból hátrányokkal
jár, mert a falusi nép sok munkát mulaszt a
vásárok látogatása révén, feleslegesen költsé-
zik s az állati ragályok széthurocolása is
nagy mértékben történik e vásárok tartása
révén, úgy hogy ezeknek nem szaporítása,
de jelentékeny rostringálása volna kívánat-
os. A kereskedelemügyi kormány most végre
elhatározta a vásárügy törvényes rendezé-
sét, bár nem önálló törvényjavaslat keretén-
ben, hanem az ipar gyakorlásáról szóló tör-
vényjavaslat keretében, melynek egy külön fe-
jezete foglalkozik a vásárügy rendezésével. Újabb
értesülés szerint azonban a kereskedelemügyi
kormány nem fogja az ipar gyakorlásáról szóló
törvényjavaslat egész komplexumát betérjesz-
teni, hanem külön részre osztva fogja azt a
parlament elé vinni és így valószínű, hogy a
vásárügy rendezése is külön javaslat alak-
jában kerül a törvényhozás elé, épp azért
tartja szükségesnek szólni, hogy az ipar gy-
akorlásról szóló törvényjavaslat külön fejezetét
képező vásárügy rendezéséről szóló rész elvi
jelentőségű rendelkezéseit röviden a szak-
osztályiul megismertetni.

A törvényjavaslat első sorban az országos és
heti kirakó és állatvásárok adományozásának
mikéntjéről rendelkezik, kimondva, hogy az
utóbbiakat a földművelésügyi miniszterrel egyet-
értőleg a kereskedelemügyi miniszter engedélyez-
zi; az engedély megadása előtt meghallgata-
landók: a törvényhatósági bizottság, a 30 kilo-
méternél közelebb fekvő vásárjogosult községek,
az illetékes kereskedelmi és iparkamara, állat-
vásárok engedélyezése előtt pedig a létesítendő
mezőgazdasági kamarák, illetve ezek létesítéseig
a megyei gazdasági egyesületek és a közigazda-
sági előadók. Intézkedik afelől, hogy mily fel-
tételhez kötheti a kormány a vásárügy enge-
délyezését és mely esetekben jogosult azt meg-
szüntetni. A vásárrendtartási jog a javaslat szerint
csak városoknak és községeknek engedélyez-
hető, bizonyos árucsoportokra szorító vásár-
jog azonban közhatalu egyesületeknek és más
jogi személyeknek is adható. A vásárrendtartási jo-
got a javaslat a községekhez köti és sem el-
bírtoklását, sem a vásárrendtartási jog átruházását
meg nem enged. Intézkedik az országos és
hetivásárok határmegjaitnak esetenként való át-

helyezéséről, netalán elmaradt ily vásárok helyett
pólvásárok tartásáról s ezek megtartásának ki-
hirdetési módjáról és arról, hogy az országos
és hetivásárokról nyilvántartás vezetendő. Ha a
vásárjog tulajdonosa vásárrendtartási jogával egy-
folytában két éven keresztül nem él, vagy a
vásárrendtartással járó kötelességeit ez idő alatt nem
teljesíti, vásárrendtartási jogát elveszti. Ez a ren-
delkezés érvényes a törvény életbeléptetése
előtt adományozott vásárokról is. Ipari készit-
ményeket a javaslat értelmében vásárokon csak
iparosok és kereskedők árúsihatnak ipar-
igazolványuk alapján; viszont háziipari-cikkeket,
kerti, mezői és erdei termékeket, állatokat stb.
barkai árúsihatnak. Hetivásárokon ipari készit-
ményeket is rendszerint csak helyben letelepedett
iparosok és kereskedők árúsihatnak, másoknak
ez csak az illető vásárrendtartó községek által
életbeléptetendő szabályrendeletben foglalt mó-
dozatok mellett engedélyezhető. A javaslatban
részes rendelkezések foglaltatnak a vásári
rendfenntartásra vonatkozólag s a rendezett
tavaszi vásárok és törvényhatóságok vásári
rendtartási szabályrendeletek alkotására és
életbeléptetésére kötelezettek. A vásár szin-
helyétől szolgáló területek pontos kijelölése, a
vásár megnyitásának és bezárásának órája, az
elő- és utóvásárlási tilalmak, bizonyos árucikkek
kizárhatása, az árjegyzés kötelezővé tetele,
helypénzszedés módja stb. a vásári rendtartási
szabályzatban állapítandó meg pontosan az
illetékes faktorok által.

A törvényjavaslat részletes rendelkezéseket
tartalmaz az állatvásárokon az állategészség-
ügy érdekei megővésére s intézkedik, hogy a
felhajtott állatok s kiállított járművekért hely-
pénz csak a vásárterem való helyfoglalás alkalmá-
val szedhető; rendelkezik végül aziránt is,
hogy a községek által tartott vásárok jövedelme,
illetve felesleg-jövedelme hova és mely célra
fordítandó. Utolsó szakaszában pedig a javaslat
a megállapított rendelkezések megszegése miatti
büntetésekről intézkedik.

A kereskedelemügyi kormány tehát, mint a
fent elősoroltakból kitűnik, teljes mértékben
figyelembe vette ama kívánalmakat, melyeket a
vásárrendezés érdekében az érdekeltségek hozzá
feltérjesztettek. Hiánya azonban a javaslatnak,
hogy nem mondja ki kategorikusan azt, hogy
jövőben vásárrendtartási jogot csak a legindok-
oltabb esetekben engedélyezhet a minisz-
terium; ezen hiányon kívül tartalmaz a
javaslat több oly intézkedést, melyet a szak-
osztály szó nélkül nem hagyhat s melyekkel
szemben állást kell foglalnia. Így nevezetesen
vörös fonálként húzódik végig a tervezeten az
a tendenzia, hogy a kereskedelemügyi kor-
mány magának tartja fenn a vásárrendezési
jogot az állategészségügyet illető dolgokban is,
mely pedig kizárólag a földművelésügyi kormányt
illeti s a javaslat az e tekintetbeni rendelkezé-
seket a kereskedelemügyi miniszterrel folyta-
tandó előzetes tárgyalásokhoz köti. A föld-
művelésügyi miniszterium e tekintetbeni ren-
delkezési jogát szóló véleménye szerint meg-
csorbitani nem szabad, proponálja tehát, hogy
erre az egyesület a kereskedelemügyi kormány
figyelmét felhívja, mert az állatvásárok állat-
egészségügye feletti rendelkezési jogát ezental
is kizárólag a földművelésügyi kormány ügy-
körében kell csorbitatlanul meghagyni.

Részletesen felsorolja ez az előadó ama
kívánalmakat, melyeket a törvényjavaslat át-
szövegezésénél a kereskedelemügyi miniszter
figyelmébe kellene ajánlani. Így az állatvásárok
engedélyezése előtt ki kellene kérni a törvény-
hatósági állatorvosok véleményét is. Ez irány-
ban tehát felhívandó volna a kereskedelemügyi

VILLAMOS ERŐÁTVITEL, VILÁGÍTÁS, CSILLÁROK.

Tervez és épít 1876 óta.

DECKERT és HOMOLKA

Tervez és épít 1876 óta.

ELEKTROTECHNIKAI GYÁR

Több mint ezer berendezés üzemben.

BUDAPEST.

Kérjen referenziajegyzéket.

kormány figyelmé, mert az állatorvos ugy állat-egészségügyi, mint állatforgalmi szempontból hivatva van a vásár engedélyezése tekintetében véleményt nyilvánítani. Az állatvásárok tartásának engedélyezésénél is mindig az állat-egészségügyi törvények idevonatkozó rendeletei legyenek mérvadó, valamint hogy állatvásárok csak a földművelésügyi miniszter hozzájárulással legyenek megszűntethetők.

Nem tartalmaz a törvényjavaslat rendelkezést a nemzetközi állatvásárokról vonatkozólag sem, holott ezek létesítésére szükségünk lesz a jövőben, felhívandó tehát a miniszter, hogy ez irányban intézkedéseket vegyen fel a javaslatba, még pedig olyformán, hogy a nemzetközi állatvásárok rendjét a földművelésügyi miniszter állapítsa meg, mint akihez ez az ügy tartozik.

Az állatvásárok átruházására nézve kimondja a törvényjavaslat, hogy a községek az állatvásárjogot át nem ruházhatják. Így kimondani ezt nem volna helyénvaló, mert vannak községek, melyek nem egyedül bírnak vásártartási jogot, hanem a községben lakó egy-két birtokossal együttesen. Ily esetekben imperatíve nem volna kimondandó, hogy a vásártartási jog ne legyen átruházható.

A pótvásárok tartásának engedélyezési jogát is a kereskedelemügyi miniszter egészen magának tartja fenn; ez sem helyes, mert megtörténhetik, hogy a kereskedelemügyi miniszter az állatvásár áthelyezését engedélyezi s ezt a földművelésügyi miniszter állat-egészségügyi szempontból kénytelen volna hatályon kívül helyezni. Ki kellene tehát mondani a javaslatban, hogy az állatvásárok áthelyezése és pótvásárok tartása a földművelésügyi minisztertől tétessék függővé. A vásárok áthelyezése és pótvásárok tartásának meghirdetési módjára nézve is tartalmaz a törvénytervezet határozott intézkedéseket és elrendeli, hogy a hivatalos lapban tartozik ezt a község meghirdetni. Eltekintve attól, hogy ez a meghirdetési mód drága és költséges, egyúttal felesleges is, ezért javasolja szóló, hogy az országos vásárok áthelyezése a hivatalos lapban hirdetendő, de a helyi jelentőségű vásárok és pótvásárok meghirdetése a helyben szokásos módon történjék.

A vásári árjegyzésekre vonatkozólag is tartalmaz a törvényjavaslat rendelkezéseket; ami igen fontos kívánalom, de nem mondja ki a javaslat, hogy mi módon történjék a vásári árjegyzés. Javasolni kell tehát a földművelésügyi kormányának, hogy a vásári árjegyzés a gazdasági egyesületek és ipari és kereskedelmi kamarák bevonásával történjék, melyeknek ingerencziájuk és felügyeleti joguk legyen az árjegyzésekre.

A vásártartási szabályrendeletek alkotását is elrendelni szándékozik a törvényjavaslat s erre vonatkozólag azt mondja, hogy az elkészítendő szabályrendeletek mielőtt jóváhagyás végett fölterjesztetnek, véleményezés végett a kereskedelmi és iparkamaráknak adandók ki, illetve a miniszter ezek véleményét kikérni tartozik. Szólv az azt tartja, hogy e tekintetben a mezőgazdasági érdekelt-ég beleszólásának is föltétlenül helye van; javasolja tehát, hogy a javaslat e szakaszának ily értelmű módosítását hozza az egyesület javaslatba.

Felkérendő a miniszter végtül arra is, hogy az állatvásárok esetleges jövedelme ne pusztán, mint a javaslat kontemplálja: ipari vagy kereskedelmi czélokra, hanem mezőgazdasági czélok előmozdítására is fordítható legyen: ez a kívánalom méltányos azért, mert e vásárok nagyrésze a mezőgazdaság köréből kerül ki. Ezekben ismertetvén a törvényjavaslat főbb

alapelveit s ahhoz gazdai szempontból füzendő kívánalmakat, határozati javaslatot nem terjeszt elő, hanem amennyiben a szakosztály az előterjesztett módosításokhoz hozzájárul, méltóztassék azokat felirat útján a kereskedelemügyi miniszterhez fölterjeszteni, egyúttal pedig föl-kérendő a földművelésügyi miniszter is arra, hogy e módosításokat a kereskedelemügyi miniszternek figyelmébe ajánlani sziveskedjék.

Löherer Andor szerint újabb vásári jogokat nem kellene a kormányának kiadni s központosítani kellene a községek állatvásárjait oly vi-lékere, ahol azoknak létjogosultsága van. Hozzájárul előadó azon javaslatához, hogy új vásártartási jogok csak a legindokoltabb esetekben legyenek kiadhatók. Nem tartja azonban szükségesnek, hogy a vásárjogok engedélyezésénél a törvényhatósági állatorvosok véleménye is kikérressék.

Pirkner János a fölterjesztésben azt óhajtja kidomborítani, hogy a vásárokról az állatfelhajtás engedélyezése ne a földművelésügyi miniszter meghallgatásától, hanem annak hozzájárulásától tétessék függővé: ugyiszetén az állatvásároknak egyes helyeken való szaporítása csakis indokolt esetekben engedélyeztessék, az esetben ugyanis, hogyha a meglévő vásárok oly nagy forgalma bizonyítható, hogy azokon az állatfelhajtás le nem bonyolítható; azon vásárok pedig, melyekre bizonyos időn belül egy megállapított minimális állatlétszám fel nem hajtatik, beszüntetendők. Ezzel elérhető volna az alárendelt csekély jelentőségű és forgalmu állatvásárok számának csökkentése.

Fokynyi László elfogadja az előadó javaslatát s a maga részéről is szükségesnek tartja, hogy új vásárjogok engedélyezésénél a törvényhatósági állatorvosok véleménye meghallgattassék, mivel ők ismerik vármegyéjükben az állat-egészségügyi viszonyokat legjobban s ily vásároknál az állat-egészségügyi nem alárendelt kérdés.

Koppély Géza szintén helyesli azt, hogy az új vásártartási jogok engedélyezésénél a törvényhatósági állatorvosok véleménye is kikérressék.

Sierbán János: A szönyegen levő törvényjavaslatról a helyzet javulását nem várhatjuk, daczára, hogy kimondja e javaslat, hogy csak a legindokoltabb esetekben fognak újabb vásárjogok engedélyeztetni. Mivel oly közzgazdasági fejlődés nem képzelhető el, hogy 10-15 éven belül új vásárjogok kiadása indokolt volna: kimondani kéri azt, hogy a kereskedelmi miniszter a legközelebbi tíz éven belül újabb állatvásártartási jogot ki ne adjon. Azt az indítványt, hogy sz újabb vásárjogok engedélyezésénél a törvényhatósági állatorvosok véleménye is kikérressék, formai okból rem tartja megfelelőnek, leghelyesebb azt a földművelésügyi miniszter belátására bízni, hogy mely szervezetek véleményét kívánja meghallgatni.

Hutyra Ferencz dr. arra utal, hogy a vásárrendezési ügyek elbírálása most is sok nehézséget okoz, miután az ez irányú kérvények nem teljesen felszerelve kerülnek a központba, sok részüknél hiányzik az állat-egészségügyi szempontok kidomborítása. Az eljárás egyszerűsítése érdekében kívánatos volna, hogy a törvényben utalás történjék arra, hogy az ily ügyek, mielőtt tárgyalás és döntés elé kerülnek, azok az illetékes szakkörök és autonóm testületek részéről minden oldalról meg legyenek világítva.

Salgó József dr. nagy csapásnak tartaná egyes községekre azt, amit Pirkner ajánlott, hogy az állatvásárok megtarthatása a felhajtott állatok számától tétessék függővé.

Szily Tamás nincs egy véleményen Sierbánnal, a jövőben ezen törvényjavaslat daczára is szaporíttatni fognak az állatvásárok. Attól vár a szóló javulást, amit előadó is javaslatba hozott, hogyha kimondatik, miszerint jövőben az állatvásárok jövedelmei ne köz-ségi czélokra, hanem mezőgazdasági és ipari czélokra fordíttassanak.

Előadó válaszolt ezután a vita során fölhozottakra. Pirkner és Sierbán terjesztettek elő konkrét javaslatokat. Pirkner azon javaslatához, mely ellen Salgó dr. állást foglalt, szóló készséggel hozzájárul, mert azoknak a községi állatvásároknak nincs semmi jelentősége, melyekre figyelembe nem vehető számu állat nem hajtatik fel: ezeknél tehát szükséges, hogy bizonyos intézkedések történjenek a vásárjog megvonására nézve.

Készséggel hozzájárulna Sierbán azon indítványához is, hogy a miniszter tíz évig újabb vásártartási jogot ne engedélyezzen, de az OMGE. egy oly javaslatot, mely a miniszter kezét ennyire megkötne és amely gyakorlatilag lehetetlennek látszik, nem terjeszthet elő. Javasolja tehát a szakosztálynak, hogy Sierbánnak egyébként teljesen indokolt javaslatát, melynek gyakorlati kivételére azonban kilátás nincs, mellőzni sziveskedjék.

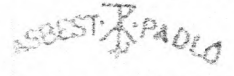
A felszólalók többen kiterjeszkedtek arra, hogy az új vásárjogok engedélyezésénél az állatorvosok véleménye is kikérressék; ez a kérdés áthidalható akként, ha a törvény egyszerűen kimondaná, hogy a vásárjogok engedélyezésénél az arra hivatott összes faktorok véleménye kikérendő. Ha a szakosztály ezt így kimondaná, szóló proponálja, hogy az általa előadottak alapján Pirkner János módosításával intéztessék felterjesztés a kereskedelemügyi miniszterhez.

A szakosztály az előadó előterjesztését Pirkner módosításával fogadta el s ez irányban intéz felterjesztést a kereskedelemügyi miniszterhez.

Állami oltóanyagtermelés.

(Teleki Arvéd gróf elnök az ülésről eltávo-zván, az elnöki széklet Hutyra Ferencz dr. al-elnök foglalja el.)

Előadó mindenekelőtt előrebocsátja, hogy a megfelelően elkészített állati oltóanyagok rendkívül hasznos anyagnak bizonyultak az állati ragályok elleni védekezésnél; hangsúlyozza azt is, hogy az oltóanyagok készítésénél rendkívül fontos kívánalom, hogy precíz és kifogástalanul tisztán készíttessenek, mert a legcsekélyebb hanyagság is igen jelentékeny károkat vonhat maga után. Az oltóanyagok készítése 1900-ig ugyszólván kizárólag a Pasteur-intézetnek volt kizárólagos joga, melynek az állam 1894-ben biztosította ezt a jogát. 1902-ben a földművelésügyi miniszter meglepetésszerűleg hatályon kívül helyezte eddigi rendelkezéseit és szabadiparrá tette az oltóanyag termelését, minek a következménye az lett, hogy több magán-oltóanyagtermelő intézet létesült. Az OMGE. már akkor felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy egyáltalán nem tartja helyesnek, hogy az oltóanyag termelése szabad iparrá tétetik, mert e téren a versenynek helye nincs s könnyen megtörténhetik, hogy a gazdaközönség e tekintetben károsodásnak lesz kitéve. Az egyesület aggodalma, sajnos, beigazolást is nyert s egy-másután érkeztek panaszok az oltóanyagok rosszassága és amiatt, hogy a beoltott állatok tömegesen pusztultak el. E panaszok folytán egyesületük újból felirt a miniszterhez és kérte, hogy az oltóanyagtermelő intézeteket szigorú

Védjegy Védjegy
Krumholz-féle Asbestpadlókészítő vállalat
SCHÖNFELÓ és BALLA
Budapest, VII., Hungária-körút 157.

ASBESTPADLÓ

A JELENKOR LEGMODERNEBB ÉS
LEGJOBB PADLOJA!

Teljesen hőszigetelő, tűz és víz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkívül tartós, könnyen tisztítható, miért is máris nagy elterjedtségnek örvend. Prospektusokkal, mintákkal, készített muokák jegyzékével és árjegyzékkel kívánatra szolgálunk. Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület könyvtári és igen sok más helyisége Krumholz-féle asbestpadlóval van burkolva.

állami ellenőrzés alá vétessenek s azoktól, amelyeknél hanyag-ágot tapasztal, vonja meg az oltóanyag-előállításra vonatkozó jogot. Kérte továbbá az egyesület, hogy mondja ki a miniszter a kártérítési kötelezettséget az összes oltóanyagtermelő intézetekre s figyelmébe ajánlotta a miniszternek azt is, hogy nem-e volna lehető, hogy az állam maga vegye kezébe az oltóanyag termelését, egyúttal gondoskodva a kártérítés kérdésének megfelelő megoldásáról is.

E felterjesztések alapján a miniszter az állatorvosi főiskola véleményét kérte ki az irányban, hogy miképp vehetné az állam az oltóanyag termelését saját kezelésébe. Ma már ott tartunk, hogy a földművelésügyi miniszter 200 ezer koronát vett fel a költségvetésbe oltóanyag termelésére és 215,000 koronát az intézet kibővítésére. A miniszter ezen intézkedéseiről a gazdaközönség örvendésesen vehet tudomást az esetben, hogyha a kormány megfelelő méltányos és olcsó áron fogja forgalomba hozni az oltóanyagot és egyúttal meg fogja oldani a kártérítés kérdését is, amely ma meg megoldatlan kérdés, mert a földművelésügyi miniszter tényleg kimondta ugyan a kártérítés kötelezettségét az oltóanyagtermelő intézetekre, de csak az esetben, hogyha kétséget kizáró módon beigazolható, hogy az állatok elhullását az oltóanyag okozta. Szakemberek állítása szerint ezt kétséget kizáró módon az esetek túlnyomó többségében megállapítani nem lehet. A miniszter most komolyan foglalkozik a kártérítés kérdésének megoldásával. A kormány a maga részéről két módozatot tart lehetségesnek; az egyik az, hogy az oltás után bizonyos idő alatt elhullott állatokért maga az állam nyújtson kártérítést, a másik módozat pedig az volna, hogy a beoltandó állatok az oltóanyagok ára ellenében az oltástól számított bizonyos időre biztosítottassanak. A miniszter ez utóbbira vonatkozólag kért ajánlatot a Budapesti Magyar Állatbiztosító Társaságtól mint szövöttezettől, amely egy tervezetet nyújtott be a földművelésügyi miniszter elé, aki ezt véleményezés végett egyesületünkhez tette át.

E tervezetből kiténik az, hogy az állam az általa forgalomba hozandó oltóanyagokért nem maga szándékozik kártérítési kötelezettséget vállalni, hanem át kívánja azt hárítani az állatbiztosító szövöttezetre. Ez a szövöttezet a kártérítést természetesen nem vállalhatja másképp, mint bizonyos ellenszolgáltatások ellenében.

A földművelésügyi kormány akként szándékozik a kérdést rendezni, hogy megállapítja az oltóanyag előállításának árát, ahhoz hozzáít bizonyos összeget mint biztosítási kvótát, amely az oltóanyag előállítási árának 2-4-szerese s oltóanyagot csak az kaphat majd, aki ezt a biztosítási kvótát is megfizeti, vagyis kötelezővé tétetik az oltóanyag vásárlásával az állatok biztosítása is. Az ekként megállapított áru oltóanyagért az állam, illetve a szövöttezet 35 napig vállalja a szavatosságot az oltóanyaggal történt oltásokból bekövetkező néáni kárért.

Felmerül a kérdés, hogy ez a biztosítási mód helyes-e vagy nem; szót szerint nem helyes azért, mert az állam nem mentesítheti magát egyoldalul azon kötelezettségek alul, melyet reárárt a magánoltóanyagtermelő intézetekre, amelyek kártérítési kötelezettséggel tartoznak különbiztosítási díjfizetés nélkül is az esetben, hogyha az állat kétséget kizáróan az oltóanyag alkalmazása folytán hullott el. Ez az egyik ok, ami miatt ezen megoldási mód nem volna helyes, de van egy másik ok is s ez az, hogy a cél az kell hogy legyen, hogy az állam oly áron hozza forgalomba az oltóanyagot, amely legalább is olcsóbb legyen mint a magánter-

melő intézetek árai, hogy ezáltal kiszorítsa a magántermelő intézetek megbízhatatlan oltóanyagát.

Részletesen tájékoztatja ezután a szakosztályt a tervezetben kontemplált oltóanyagárakra vonatkozólag és odakonkludál, hogy az államnak olcsóbban kellene az árakat megállapítani, mert illetékes körök is állást foglaltak az oltóanyagok ármagassága ellen, valamint az ellen is, hogy az állatok kötelező biztosítását az állam ne oktrojálja a gazdaközönségre.

Szólo véleménye szerint az egyedüli helyes mód az, hogy állapítsa meg az állam az oltóanyagok előállítási árát lehetőleg olcsón, tegyen számítást arra nézve, hogy a rizikó vállalása mennyibe kerülhet s nem beszélve se a biztosítási díjakról, se pótdíjakról, vállalja a tervbe vett szavatosságot az elhullott állatokért. Illetékes helyen szó volt arról is, hogy az állam fakultatíve oldja meg a kártérítés kérdését. Szólo ezt nem vélné helyesnek, de felelmit a megoldás ezen módját is. Konkrét indítványt ez ügyben nem tesz, hanem a szakosztály bölcsességére bizza a megfelelő állásfoglalást.

Elnök mielőtt a vitát megnyitná, csak annyit jegyez meg, hogy a miniszter által véleményadás végett leküldött tervezet a megoldás egy modalitására vonatkozik.

Salgó József dr. azt indítványozza, hogy a bővebb megfontolást igénylő kérdés a szakosztály egyik legközelebbi ülésére tűzessék ki.

Szilgyi Tamás az előadó javaslatához csatlakozik, mert ha az állam szabja meg az oltóanyag árát és vállalja a kötelezettségeket is, nincs értelme annak, hogy szóbaálljon egy magán-biztosítótársulattal.

Blantz Jenő azt kérdezi, hogy a rizikó arányban áll-e a vállalt kötelezettséggel? Véleménye szerint nagyobb uradalomnál nem áll arányban.

Hutyra Ferencz dr. elnök szerint ez a tervezet azon állásponton helyezkedik, hogy a gazdát biztosítani akarja arra nézve, hogyha állatát beoltja, 35 napon belül megbetegedés esetén kártérítésben részesüljön.

Sierbán János azon a véleményen van, melyet Blantz terjesztett elő. Igazat ad a szólo előadónak abban, hogy a gazdaközönség ily magas díjakat nem fizethet, felkérendő tehát a földművelésügyi miniszter, hogy lehetőleg minimálisan állapítsa meg az oltóanyag árát és hozza minden kártérítési kötelezettség nélkül forgalomba s törtenjék intézkedés arról, hogy ne államiag történjék az oltóanyag kiszolgáltatása, hanem kereskedelmi szellemmel.

Rátz István dr. némi ellentmondást lát a felfelolásokban. Az a kívánság jutott itt kifejezésre, hogy a földművelésügyi miniszter a legalacsonyabb áron adja az oltóanyagot s másrészt mégis vállalja a rizikót. Az állam, ha saját kezelésébe veszi az oltóanyagtermelést, bizonyára jutányosabban fogja az anyagot adhatni, mint a magánvállalatok. Szólo nem tartja feltétlenül elítélendőnek azt a tervezetet, melyet a miniszter véleményadásra leküldött, mert megvan az oltásból származó balesetekkel szemben a kívánatos kártérítési kötelezettség is.

Előadó és Löherer Andor felszólalása után elnök kimondja a szakosztály határozataként, hogy köszönettel veszi a földművelésügyi miniszter azon intézkedését, hogy a közel jövőben állami intézet útján fogja termelni és forgalomba hozni az oltóanyagot; ez megfelel az OMGE. részéről több ízben kifejezett óhajtatásnak. A véleményadásra leküldött tervezetre nézve a szakosztály abban konkludál, hogy az oltóanyagok oly módon való forgalombahozatalát, hogy azok lehetőleg alacsony áron adassanak az államnak

azon kötelezettsége mellett, hogy amennyiben az oltóanyag kárt okoz, ez a kár az állam részéről megtéríttessék, szintén helyesli. Óhajtatónak tartja azonban a szakosztály, hogy bizonyos biztosítási díj lefizetése mellett hosszabb időre is biztosíthassa a gazdaközönség állatait a fertőző betegségek ellen.

A gazdasági kvalifikáció értéke.

(Buday Barna előadó előterjesztése az irodalmi és tanügyi szakosztály f. hó 23-ikán tartandó ülésén.)

Az utolsó időkben sűrűen hangzik fel az amiatt való panasz, hogy a nagyobb birtokok tömeges bérbeadása és parcellázása folytán egyre fogy a gazdasági állások száma és egyúttal a gazdasági kvalifikáció érvényesülési tere is összezsugorodik.

Felmerült ennél fogva a kérdés, hogy a gazdasági pályáról kiszoruló gazdasági tanintézetet, illetve akadémiát végzetek milyen pályákon értékesíthetik szaktudásukat? Amennyiben pedig számukra új pálya nem nyílnék, vajjon egyáltalában szabad-e az ifjúságot abban az illúzióban ringatni, hogy a gazdasági tanintézet, illetve akadémiái oklevéllel kenyérkereső állásokhoz juthatnak?

Felmerült továbbá az a kérdés is, hogy van-e egyáltalán értelme annak, hogy öt gazdasági akadémiát tartsunk fenn jelentékeny állami áldozatokkal és értelmi proletariátust teremtsünk.

Hogy ezeket a kérdéseket teljes világitásba helyezhessem, a gazdasági tanintézetek, illetve akadémiák hallgatóinak létszámára és a kérdéssel összefüggő egyes pontokra nézve a debreczeni, kaszai, keszthelyi, kolozsvári és magyaróvári gazdasági akadémiák igazgatóihoz kérdéseket intéztem, akik szívesek voltak lekötözött készséggel a kért összes értesítéseket megadni.

A beszerzett információk alapján következőkben ismertetem a kérdést:

1. Tulyprodukciót folytatnak-e a gazdasági akadémiák?

Ennek a kérdésnek eldöntésére elegendő, hogyha az utolsó öt év alatt a gazdasági akadémián és a gazdasági tanintézetekben végzett hallgatókról a következő kimutatást közlöm:

Gazdasági akadémiát és gazdasági tanintézetet végzett hallgatók.

Tanév	A debreczeni gazdasági tanintézetben	A kaszai gazdasági tanintézetben	A keszthelyi gazdasági tanintézetben	A kolozsvári gazdasági tanintézetben	A magyaróvári gazdasági tanintézetben	Összesen
1902-1903...	21	50*)	39	27	60	177
1903-1904...	27	31	41	36	74	209
1904-1905...	21	36	61	39	106	263
1905-1906...	24	28	50	38	134	274
1906-1907...	27	23	36	39*)	156	281

Öt évi átlagban ... 240

*) A csillaggal jelölt két számadat saját kiegészítésem. B-9.

Mint e kimutatásból kiténik, Magyarország négy gazdasági tanintézetén és a magyaróvári akadémián 5 évi átlagban évenként 240 hallgató nyert oklevelet.

Első tekintetre tisztában lehetünk azzal, hogy ez nem tulyprodukció. Magyarország elsősorban is földművelő állam és a nemzeti termelésnek legnagyobb jövedelmi forrása még ma is a föld. Ahhoz képest, hogy 40 millió hold föld

A kontinens legmodrabb és legmunkaképesebb
CZEMENTCSERÉPGÉPEI,

sajtoló s aczélformáló, mindentelű cementáru készítésére.
alódi cementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK
műszaki vállalata

Budapest, V., Nádor-utca 14. sz.

Üzemben lévő telepek megtekinthetők az ország minden részében

áll mezőgazdasági művelés alatt, senki sem fogja talán soknak tartani azt, ha évenként 240 fiatal ember szerez magasabb gazdasági képzettséget; sőt részemről ezt a számot nagyon is kevésnek találom. Ennyi képzett emberből gazdatiszt se telenék elég, nagyobb birtokainkhoz, ha mindenütt ott, ahol a gazdasági érdek megköveteli, valóban szakképzett férfiakat alkalmaznának. Sajnos ez ma még nem így van. De a gazdatiszti törvény hatása alatt javul a helyzet és a fejlődés nyomán az élet is kénytelen lesz jobban honorálni az iskolai képzettséget.

A gazdasági akadémiát végzettek azonban nem mind akarnak gazdatisztok lenni. Ezeket egyrészt más kenyérkereseti pályák vonják el, körülbelül ötödreszük pedig földbirtokos családból származik és a saját birtokán kíván gazdálkodni.

Évenként ilyenformán kétszázra se tehetjük azoknak a gazd. akadémiát és gazd. tanintézetet végzett hallgatóknak számát, akik gazdasági állásokra pályáznak.

Hogy ilyen aránylag szűk számban kikerülő szakképzett ifjak nem találjanak elhelyezést a magyar mezőgazdaságban: ez nem az iskolák hibája és nem a túltermelés jele, hanem megdöbbentő tanubizonyosság arra nézve, hogy a gazdasági kvalifikáció értékét Magyarországon a gyakorlati élet egyáltalában nem méltányolja eléggé és nagyobb gazdaságaink is inkább kisigényű és kevesebb tudású, gyengébb előkészültű fiatalembereket alkalmaznak, semhogy az iskolailag jobban előkészített felsőbb iskolát végzettek — habár drágábban is — igyekeznek értékesíteni.

Ez kétségtelenül nagy hiba, amelyet azonban nem a gazdasági akadémiák kapujának becsukásával lehet orvosolni, hanem orvosolni fog majd maga a haladó élet, mely a kellő hozzáértés és tudományos készség nélkül való gazdálkodás ellen pusztító hatást üzen.

2. Nagy- és középbirtokosok a felsőbb gazdasági iskolákban.

Érdeklődtem aziránt is, hogy az utolsó öt évben (az átszervezésig) végzett hallgatók közül hányan voltak földbirtokosok fiai, olyanok tehát, akik azután saját birtokaikon kívántak gazdálkodni. Erre nézve a következő kimutatás ad felvilágosítást:

A végzett hallgatók közül nagy- és középbirtokos fia volt.

Tanév	A debreczeni gazd. tanintézetben	A kassai gazdasági tanintézetben	A keszthelyi gazdasági tanintézetben	A kolozsvári gazdasági tanintézetben	A óvári gazdasági akadémián	Összesen
1902—1903...	5	6	0	7	19	34
1903—1904...	5	6	0	8	20	39
1904—1905...	4	5	11	9	30	58
1905—1906...	4	5	3	8	25	43
1906—1907...	6	5	5	5	30	48
Öt évi átlagban ...	4.8	4.6	3.8	4.6	26.8	44

Ez a kimutatás ismét szomorúan bizonyítja azt, hogy a gazdasági kvalifikáció értékét maguk a magyar föld urai becsülik legkevésbére, mert egyáltalában nem igyekeznek a birtokaik kezeléséhez és vezetéséhez szükséges iskolai képzettséget megszerezni. Szinte hihetetlen, hogy egy agrárállamban, ahol legalább 20 ezer az

önálló nagy- és középbirtokosok száma, évente csupán 40—50 intelligens birtokos keresse fel a felsőbb gazdasági iskolákat. Persze, ha a kvalifikációnak értékét maguk a földből élők is ennyire kicsibe veszik, akkor az a látszat keletkezik, mint hogyha a gazdasági akadémiák csakugyan felesleges hivatást teljesítenének.

Amde ha megfordítjuk a dolgot és vizsgáljuk, hogy Magyarországon hány birtokos egyének volna egzisztenciális érdeke a mezőgazdasági ismereteket elsajátítani, akkor könnyű kiszámítani, hogy ezeknek számát nem volna képes befogadni a mai öt gazdasági akadémia. Körülbelületes becslés szerint nálunk évente legalább 600—700 birtokosnak kellene látogatni az akadémiákat, ha mindaz érteni is akarna vagyónak szakszerű kezeléséhez, akinek a Gondviselés jelentékeny birtokot juttatott.

Arról, hogy ez nincs úgy, megint nem tehetnek az iskolák. De egyenesen mulasztást követne el az állam, ha nem adna módot és lehetőséget a birtokosoknak arra, hogy idehaza, még pedig saját országrészükben is elsajátíthassák a magasabb ismereteket.

3. A gazdasági tanintézeteknek akadémiákká való átszervezésétől várható hatás.

Az átszervezés az 1906. 7. tanévben kezdődött meg, annak hatásáról korai volna a végső következtetést levonni. Az átélte két tanév tapasztalatait azonban következőkben foglalhatom össze. 1. A gazdasági akadémiák hallgatóinak száma csökkent. A négy átszervezett akadémia közül a hallgatók száma keveset csökkent a debreczeniben és a kolozsváriiban, jelentékenyen apadt a kassaiak, mintegy felére szállt alá a keszthelyiben. A beiratkozók számának apadását igen egyszerűen megmagyarázza az a körülmény, hogy most már magasabb iskolai előképzettséget követelnek (VI. osztály helyett érettségi bizonyítványt). Legnagyobb az apadás a magyaróvári gazdasági akadémiánál, itt a hallgatók száma 64%-kal szállt alá. Ennek oka megint egyszerű; eddig az óvári volt az egyetlen akadémia, most öt van s mindegyik tökéletesen egyenlő rangú. A most folyó tanévre az öt akadémián összesen 120 elsőéves akadémiai hallgató iratkozott be, kikből tapasztalatok után következtetve 80—90 fog végezni. Így már aztán csakugyan nem lehet beszélni túlprodukczióról. Az akadémiákba beiratkozók száma előreláthatólag emelkedni fog, de ez nem aggasztó, hanem kívánatos és szükséges is. 2. Határozottan megállapítható az eddig szerzett tapasztalatokból, hogy az akadémiákon a beiratkozó közép- és nagybirtokosok (fiainak) számaránya lényegesen javult. 3. Ezen kívül az oktatás sikerét hathatósan elősegíti az, hogy most már érettebb anyaggal dolgoznak. A jobb középiskolai alapozottság jobban értékeseíti a szakismereteket is, ennélfogva az akadémiákból értékesebb anyag kerül ki, ami majd önként maga után vonja azt, hogy a gazdasági kvalifikációt a társadalom is, a gyakorlati élet is jobban megbecsüli.

Mindent összevéve, bátran levonhatom azt a következtetést, hogy a gazdasági tanintézeteknek akadémiákká való átszervezése több tekintetben segít orvosolni a felpanaszolt bajokat.

4. Mi az oka annak, hogy a nagy- és középbirtokosok fiai a gazdasági akadémiákat elenyésző csekély számban keresik fel?

Kötetlen át lehetne elmélkedni e kérdés fölött; én ezuttal a véleményadásra felkért s ezért legelső sorban hivatott férfiak megfigyeléseit kívánom összegezni.

Kerpely Kálmán következőleg vélekedik:

Hogy a nagy- és középbirtokosok fiai viszonylag oly csekély számban keresik fel az akadémiákat, annak főoka talán abban kereshető, hogy régi tradícióknál fogva túlnyomóan a jogi pályára lépnek. Ez hazánkban minderre kvalifikál, ezzel a legtöbb pályára nyitva áll számukra és mellékesen gazdálkodhatnak is. Legfőbb vágyuk a vármegyénél közigazgatási állásba jutni, abban a vármegyében, amelyben egyuttal földbirtokosok is. A vármegyei szolgálatra képesítő jogi kvalifikáció megszerzését ma is fontosabbnak és szükségesebbnak tartják, mint a gazdasági ismereteket. Igen sok birtokos elegendőnek tartja, hogy birtoka van, ahol úgy gazdálkodik, amint ezt apjától látta és tanulta. Ha tönkremegy, ott a jogi képesítés, melynek segítségével állásba juthat, még pedig közbecsülésnek örvendő állásokba.

A birtokosztály helytelen nevelési iránya a főoka annak, hogy a gazdasági képzést megszerezni feleslegesnek tartják: mondhatnám bizonyos ficsinyléssel viseltetnek ezen pályá iránt. Mint birtokos méltóságán alulnak tartja gazdasági akadémiát végezni, mely amugy is csak arra képesíti, aminek tulajdonképpen már birtokában van. És ha fel is keresik az akadémiát, tanulni, az előadásokat szorgalmasan látogatni — tisztelet a kivételeknek — feleslegesnek tartják.

Lehetséges, hogy most az akadémiák számának emelésével a viszonyok kedvezőbbé fognak alakulni, mert az akadémiák hozzáférhetőbbek a kedvező helyi elosztásnál fogva.

Zalka Zsigmond: Hogy a nagy- és középbirtokosok fiai elenyésző csekély számban keresik fel a gazdasági akadémiákat, annak oka szerény véleményem szerint a jogvégzettségnek túltengése az állami életben. Ugyanis a szülők — bár még ma a földbirtokosztályhoz tartoznak — különösen ha több gyermekük van és látják, hogy idővel a mostani vagyonnak több részre való osztása fog bekövetkezni, fiatalkor, bár gazdáknak szánták, mégis a jogi pályára adják, mert ezen végzettséggel jóval több és jövedelmezőbb, biztosabb állás nyerhető el, mint a gazdasági akadémiái oklevéllel.

Egy második oka a földbirtokosztály fiai távolmaradásának a gazdai pályától az, hogy ők boldogulásukat tisztán csak nagyobb uradalmakban és az állami szolgálatban vélik feltehetőnek, míg ellenben állást vállalni 800—1000 holdas gazdaságban még abban az esetben sem akarnak, ha az ily gazdaságban a gazdatiszti jobban van megfizetve, mint a nagyobb uradalmakban. Sajnos, a tapasztalat azt igazolja, hogy azok a gazdatisztok, akik nagyobb uradalmakban szolgálnak, dacára annak, hogy kvalifikációjuk ugyanaz, ugyszólván lenéznek azon társaikat, akik csak 800—1000 holdas birtokon vannak alkalmazva.

Hogy a nagybirtokosok fiai nem mennek a gazdai pályára, azt részemről legfőképpen annak is tulajdonítom, hogy a gazdasági akadémiái végzettséget nem tartják egyenlő értékűnek, p. o. a jogi végzettséggel.

A jövőben kívánatos, hogy a fiatalok amerikai szellemben neveltsék, de ami a legfőbb, a gazdatiszti nyugdíj vagy biztosítás ügyének oly irányú megoldása, amely a gyakorlati életnek legjobban megfelel.

Czakó Béla: Szerény véleményem szerint ezt a kérdést kétféle lehetne választani. A nagybirtokosok fiai idegenkedése az akadémiáktól jórészt még az elmúlt idők felfogására vezethető vissza, melyekhez az utóbbi években társult az a szomorú körülmény, hogy a nagybirtokosok jöve-

A MAGYAR GAZDASZOVETSÉG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földbérlő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövetkezeteket vagy gazdasági köröket alakít. Abból a célból, hogy a földműveseknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földvételi és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az

jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdászövetségnek, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 40., melynek tagja lehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazdák Szemléje” vagy a „Szövetkezés” című hetenként kétszer megjelenő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is be lehetnek, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

delmezősége a rendkívüli módon emelkedett termelési költségkövetkeztében erősen megcsappant, a házi kezelés — szemben a kényelmes bérleti kezeléssel — sok kellemetlenséggel járt, miért aztán a nagybirtokosok fiait a gazdai pályához még azon csekély vonzalmuk is elvesztették, amelylyel talán eddig viseltettek s inkább a jogi, diplomáciai vagy katonai pályákra lépnek, birtokaikat pedig iparkodnak bérbeadni. A közbirtokosok fiait — legalább Keszthelyen — ma inkább felkerasik az akadémiát, mint eddig, bár közülök is, amint én tudom, a többség jobb és gondatlanabb megélhetést vél biztosítani magának akként, ha birtokát bérbeadja, mintegy menekülni akarván attól a sok zaklatástól és kellemetlenségtől, amelylyel különösen a nagyon kedvezőtlené vált munkáviszonyok miatt birtokának házi kezelése mellett ma megüzdenie kellene, maga pedig, ha már tanul, tudásával inkább a jogi, katonai, hivatalnoki vagy egyéb más pályára lép, mentességül azzal a téves felfogással hozakodva elő, hogy hiszen a gazdai pályára ugysem kell tanulni; apáink, sőt a bérliők nagyrésze sem tanultak, mégis ha szorgalmasak és takarékosak voltak, boldogultak a gazdai pályán.

Szentkirályi Ákos dr.: Arról a kérdéstről, hogy nagybirtokosaink és középirtokosaink fiait miért látogatják csekély számban a hazai akadémiákat — sokat lehetne írni. A nagyobb rész nem érzi még szükségét a gazdasági szakismereteknek, mert hiszen anélkül is rendelkezhetik gazdasági dolgokban saját birtokán. Az a rész, amelyik belátja, hogy szüksége van a gazdasági szakismeretekre, kellemesebben s kényelmesebben megszerzi ezeket a külföldi akadémiákon, ahol az első év gazdasági gyakorlati nem kötelező, nem fészélyezi a névsorolvasás, nem kéri számon a mulasztott órákat s hol, ha akarja, elvonultan élhet.

Hensch Árpád: Hogy mi az oka annak, hogy a nagy- és középirtokosok fiait az akadémiákat elenyésző csekély számban keresik föl, nem tudom, de mivel a külföldi s különösen a bécsi és berlini főiskolákat állítólag számos jómódú magyar hallgató látogatja, azt vélem, hogy ezen a bajon csak egy Budapesti létesítendő gazdasági főiskola által fog lehetni segíteni, mely föltevésen igazolására csak azt jegyzem meg, hogy hírlapi értesülések szerint a bécsi főiskolán a hallgatók száma jelenleg már az ezret meghaladja, megjegyezvén, hogy ezen számban az erdészeti és a kulturtechnikai hallgatók száma is bentfoglalatik.

Mint ezekből a véleményekből kitűnik, a gazdasági szakoktatás vezetőférfiai meglehetősen egyformán gondolkoznak a kérdéstről és valamennyien bajnak tartják a nagy- és középirtokosok távozását, bevonásuk érdekében azonban csak egyetlen gyakorlati tanács merült fel s ennél jobbat aligha tud valaki; ez a gazdasági főiskola létesítése. A főiskola által adandó egyetemi rangu oklevél teljesen kielégítene az ifjúság társadalmi becsülvégét s ennél fogva a főiskola előreláthatólag látogatottságának örvendene.

5. A gazdatiszti pályán kívül milyen tereken lehetne még érvényt szerezni a gazdasági akadémiai kvalifikációnak?

Ezidőszert a gazdasági oklevélnek tér nyílik (habár igen keskeny) következő helyeken:

1. a kataszteri hivataloknál;
2. a m. kir. dohányjövődék beváltó hivatalainál;
3. az állattenyésztési felügyelőségeknél;
4. a gazdasági egyesületeknél (titkárságok);
5. a létesítendő mezőgazdasági kamaráknál;
6. a mezőgazdasági vonatkozású pénzügyintézeteknél becsülvéztési állásoknál;
7. a budapesti vásárcsarnokoknál hivatalnoki állások;
8. a budapesti állatvásároknál hivatalnoki állások;

9. a hazai gazdasági akadémiáknál, a növénytermelési, állattenyésztési és gazdasági gyakorlati tanszékeknél gyakornoki, illetve tanársegédi állásoknál;

10. a m. kir. földmivessékoláknál gazdasági gyakornoki állásoknál;

11. egyes gyakorlati vonatkozású kísérleti állomásoknál (ország. növénytermesztési kísérleti állomás, dohánytermesztési kísérleti állomás, magvizsgáló állomás).

E felsorolásban sok a czim, kevés az állás. Általában elmondhatom, hogy a mai alapokon olyan mértékű érvényesülés biztosítása, mely valóban számottevő lenne, igen bajos. Mindenekelőtt a már létező kereteket kellene kiszélesíteni. Tért hódíthatnának a gazdák az állami kataszteri hivatalokban, nagyobb szövetkezeteknél és ellátó társulatoknál. Igen figyelemre méltó új tér nyílna meg azonban a vármegyei mezőgazdasági közigazgatás reformálása kapcsán egyes központi és járási vármegyei tisztviselők betöltésénél, továbbá földbirtokos városok és községek gazdasági tanácsosi állásainak betöltésénél.

Mindenesetre kívánatos volna, ha a gazdatiszti karnak tehetősebb része az általa kezelt és eladásra kerülő birtokokon a jövőben mint bérli szerepelhetne. Különösen a kötött birtokoknak mai bérbeadási módján kellene evégből változtatni és szükség szerint törvényhozási intézkedésekkel is segíteni kellene egy egészséges bérlőosztály kialakulását, mire nézve a gazdatiszti kar szolgáltatná a legértékesebb anyagot.

Javaslatok.

Összefoglalva az előrebocsajtottakat, bátran ki lehet mondanom, hogy a gazdasági akadémiai egyáltalán nem üznek tulprodukcziót, sőt az átszervezés eredményeként a megcsappant hallgatók száma aránytalanul kevés ahhoz az országos érdekekhez képest, mely a gazdasági szakismereteknek terjesztését és fejlesztését követeli. Szakoktatásunk kereteit tehát nem hogy szélesebb kellene vonnunk, ellenkezőleg, szükséges annak fejlesztése, különösen a legfelsőbb vonalon. Együttal azonban arról is kell gondoskodnunk, hogy a gazdasági kvalifikáció jobban érvényesüljön.

Javaslataim a következők: Mondja ki az irodalmi és tanügyi szakosztály, hogy

1. *Előreláthatólag szükségesnek tartja a mezőgazdasági főiskola felállítását a felsőbb fokú szakoktatás betöltéséért.*

2. *Felkeri az igazgatóválasztmányt, hogy tegyen előterjesztést a miniszteriumokhoz, hogy a gazdasági szakképzésnek a központi közigazgatás magasabb fokozataiban is helyet biztosítsanak, amint ezt az 1883. I. t. cz. 5. §-a lehetővé teszi.*

3. *Hívja fel a választmány a földhitelintézet s egyes nagyobb intézmények figyelmét szakképzett gazdák alkalmazására.*

4. *Hívja fel a földmivélsügyi miniszter figyelmét arra a kívánságra, hogy a mezőgazdasági közigazgatás reformjában egyes központi és járási vármegyei tisztviselők betöltésénél a mezőgazdasági kvalifikáció kikötéséék.*

5. *Kérje fel a kormányt az 1883. I. t. cz. novelláris kiegészítésére oly irányban, hogy mindazon törvényhatósági és r. t. városokban és községekben, melyek nagyobb mezőgazdasági birtokokkal rendelkeznek, csakis szakképzett gazdákat választhatnak gazdasági tanácsnokul.*

6. *Kérje fel a földmivélsügyi minisztert, hogy a birtokpolitikai törvényjavaslat előkészítésénél szíveskedjék különösen gondoskodni arról, hogy a létesítendő törvény a gazdatiszti karból a gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt kívánatos középirtó-osztály kialakulását elősegítse.*

Mezőgazdasági érdekképviseletről.*)

II.

Elkezdett fejtegetéseimet folytatni akartam, de a „Köztelek” 88. számában Rubinek Gyula ur oly hangon tartott ezikket közöl a GOESZ. nagygyűléséről, mely tárgyilagossá hangulatból kikökenve, az általa helyesnek vélt és nem irigylt építethonokat szórva „szállkát keres más szemében” és a hang után itélve, haragszik; erre joga van, ha kedve tartja, de ha azért haragszik, hogy a mezőgazdasági érdekképviselet ügye tárgyalása azon napról elmaradt és a betervezett törvényjavaslatot teljes örömmel a gazdaközönség kiküldöttjei nem fogadták, ezzel vessen számot önmagával; mert a gyűlésen megnyilatkoztak mind független, önálló harcosai a vidéki gazdatársadalom széles rétegének, nem tehetnek arról, ha az ő kiküldöttjei érdekeinek álláspontjainál, védésénél Rubinek tisztelt barátom örömevel nem találkozhatnak, mert megnyugvást, örömet a gazdatársadalomnak akarnak szerezni, nem pedig bárki, illusztris egyes személyeknek.

És bocsánatot kérek, e keserű cikkben csekély személyemre is törtévéen hivatkozás, helyreigazítással kell élnem. „Tervszerűségről” semmit sem tudok, ez halucináció; ott helyben, a gyűlés elején lett megbeszélve, nem-e helyesebb, ha kevés kiküldött tárgyalja először meg a begyűlt anyagot és azután a nagygyűlés; a hangulat puskaporos volt, igaz, de felhozott „kisebbség makacsodása és álláspontjuknak erőszakolása” — talán mefordítva — nem a felszólalókat illethetné meg, mert méltóztassanak a felszólalók által képviselt vármegyéket egymás mellé tenni azon vármegyékkel még, melyek e törvényjavaslatnak mai szerkesztését hiányosnak tartják, nemcsak a területiális különbség fog szembeötleni, tehát a többséget keresni kell; a nagygyűlés összetétele minden Gazdasági Egylet 5 taggal, az OMGE. 30 taggal, nem-e adhatott skrupulust azoknak, kik nem keresztülhajtani, de tényleges gazdatársadalmi érdekeknek megfelelő teljes egészet akarnának adni, nem pedig, bocsánat, tétovázó reparálásra szoruló intézményt, mely papíron van meg és élet, így, ahogy tervezve van: csak lézeng benne.

A megokolás Andrássy Sándor gr. után „bővebben” már részletesebb lett volna, ezt pedig majd a kiküldöttök hatáskörébe kellett utalni, lehet a javaslat mai szerkesztésének megbontásával, de okvetlen a gazdatársadalom előnyére, amit, hiszem, a cikk írója is akar; mert nem stiláris módosítások kellene nekünk, hanem lényegi átalakítások s így az OMGE. igazgatóválasztmányára való hivatkozás, sajnos, az éppon ott történtek miatt, dacára az élet követelményeiből merített mérvadó felszólalásoknak, csak stiláris gyakorlatokat eredményezett, de lényegileg alig, mert hogy a czim megváltoztatása, egyes magyarzó-bővítő szavak beleszerése, a felségjog kihagyása és választó nem lehet kit vallás, haza, vagyon elleni izgatás miatt elítéltek — vagy hogy évenként kétszer tartson ülést a kamara, — ez nem lényeg; mert feltételezzük, nem azért lett a gazdaközönség elé adva e tervezet, hogy ezek kiküldöttjei kínai mandarin módjára csak jóváhagyásra bőlínt-hassanak, ha elfogadtuk kiindulási pontul a tárgyalás alapjául a tervezetet, már avval dokumentálni akartuk elvi hozzájárulásunkat azon alapelvekhez, melyen felépülne az érdekképviselet, a kötelező társulás, kötelező adózás és kerületi rendszer alapelvein; nem elodázási szándék vezérelt, mert a máig tartó kétséges állapota a mezőgazdasági kamarák jogkörét, szervezetét és részletkérdéseit illetőleg nem a gazdaközönségen mult, mely szívesen dolgozott volna közre az eszmék tisztázásában, eszmecse-

*) Az első közlemény megjelent a „Köztelek” 90. számában.

rében — mitől indokolatlan tartanak, — de ha a gazdaközönség csak egy-egy gazdakongresszuson foglalatoskodhat vele, mely csak évenként egyszer tartatik, itt az elodázás az OMGE.-t terheli.

Ne féljünk a nyilvánosságtól, ha igazunk van. Most is Gullner Gyula Pestmegye főispánja felajánlotta, hogy ha kell, egy hétig tárgyaljuk és újra el lett napolva januárra a gyűlésen az OMGE. igazgatója által, pedig ha van fontos ügy, mely kihat nemcsak az OMGE. tagjaira, hanem az egész országra, ez az és ennek elsőbbsége kétséget nem szenved.

E helyreigazítás után az említett cikk tartalmát illetőleg, hol egy-egy kamara költség-előirányzatát évi kb. 200,000 K.-ban tervezi, egy szerény észrevételelem van, e tekintélyes összegben megtalálom egyes személyek előnyét, de keresem a gazdaközönséget; és csak azzal vigasztalom magamat, hogy egy ily egyoldalúság még sem fogja vezérelni az illető intéző köröket, mert ha szakembereket fog is alkalmazni, igen természetesen kell is, a népünk elmaradottságának követelménye, hogy kint a faluban többet dolgozzunk, mint bent a központon és éppen ezért fektetem a fősúlyt a községi szervezetekre, melyeknek segítése inkább kell hogy legyen, mint más improduktív kiadások; de míg a tervezet, ugyilátszik, a központon teszi előtérbe személyi zsufoltságával, megfelelően teljesen a vidék emeléséről, pedig az a kiadás, ami erre megy, produktív befektetés, mert a nemzet összes polgárai fognak benne részesedni; ezen szervek által lesz a gazdaközönség végre-valahára tömörítve az összes vonalon és Rubinek igazgató ur által felhozott „mumus” a mezőgazdasági munkáskamaráknak már is szervezett gazdatársadalom fog ha kell: szembeállni, vele haladni, ha: szélsőségi hajlamaikat önmagukról lerázzák.

Indokolatlan, hogy az a kerületi kamara, melyben szintisza magyar vármegyék lesznek, önmagát ki ne építhesse, le egészen a községig, ott, ahol erre szükség, ahol erre a viszonyok késztetik, anélkül is csak ott fogja a kiépítést effektuálni, ahol ez lehetséges; sőt ha magyar vármegye egész lesz vetve nemzetiségi vármegyével egy kamarába, miért ne engedjük meg azt, hogy a magyar községekbe ily szervek építhessenek ki, ha azokra minden feltétel kedvező, miért büntessük őket avval, hogy elmaradt nemzetiséggel lévén összevetve, ők se fejlődhesenek öntevékenység erejével is? Ezért kell, hogy törvénybe belejőjön ama joga a kamarának, hogy önmagát kiépíthesse, ha erre minden feltétel meg van, avagy szervezkedésével nem bántja meg — a magyar állameszme erősödését.

Es bocsánatot kérek, hogy én mindig a községi szervekről beszélek, de ezt oly fontosnak tartom a jelen és különösen — az általános választói jog új korszakában — a jövőre nézve, hogy a kamarai rendszer kérdése, hogy enélkül elfogadható-e, mert sajnos, de való, hogy a kamara kint a periferiakon ezek nélkül lehetetlen lesz és talán tulzás volna, hogy csak fizessünk, de előnyt ne élvezzünk; e községi szervek dotációja, segítése teher lesz, az bizonyos, de nem oly horribilis, mint vele megijeszteni akarna a hivatkozott cikk írója; ha ott, ahol a községi szerv felállítatik, nem igazgatói fizetést kell megállapítanunk a helybeli teendők végzésére, csak a gazdaközönségnek egy segélyt, 200—400 korona közöttit, addig míg majdan a mezőrendőri törvény revíziója ennek bevételeket nem biztosít; a járási teendők ellátására szintén csak egy egyén fizetése foroghat szóban, valamit ott, ahol több törvényhatóság vettek együvé, ily törvényhatósági szerv adminisztrációjára két egyén dotációja jöhet csak számba — hol van a Rubinek t. barátom nagy számainak alapja? — az eljlesztésben!

Hogy ide jusson elegendő, másutt ökonomizáljunk: a központon, mert a községek szervezésén alakulhat meg csak a kamara életerősen, nemzeti konszolidációval, hiába segíezi a gazdasági egyleteket avval, hogy a titkáraját

fizeti, elismerem, hogy előny, de ezt megtudja tenni saját vármegyéjével mindegyik, de ami a többi kiadásait illeti, a gazdaközönség tevékenységének serkentésére és közgazdasági ismeretek államosítására szükséges kiadásokra jut kevés, — itt merül fel az a kérdés, ha ez a kamara kötelessége — miért ne adjunk a kamarának oly sz. rvet, mely erre képes? Miért folyamodjunk a gazdasági egyesületekhez, mely egyes helyeken nincs is és ha van, oly gyenge, hogy azt is segíteni kell lábraállítani. De akkor sem tud kijutni a községekhez, mert ha oda egy-két taggal el is jutna, vajjon e két tag az érdeklődést fel tudja-e ott kelteni az új önmegadózatás alapján és e két gazd. egyleti tag szakit-e magának annyi időt, hogy helyben foglalatoskodjék a felmerülő dolgokkal, mely abszorbeálja idejét más privátdolgozó s van-e megkívántató népszerűsége, sőt kedve, meggyőző fellépése arra, hogy ott a kívánt eredmény el legyen érhető stb., de feltételezve, ha el is érné, annak állandó feltartása, irányítása újra g. egylet anyagilag gyengé lenne, tehát nem praktikusabb, ha ma a törvénybe e jogot bevesszük és ott, ahol — felállítjuk.

E községi szerv nem fogja veszélyeztetni a gazdasági egyesületeket, melyek lelkes mozgatói, sőt befolyásolói lehetnek ez organumnak s vele karöltve járhatnak el, tehát ez alakulatoktól félni nincs ok, mert tényleg mintegy hivatalos és hivatásos gazdakörök lesznek azok, melyre már több vármegye óhajában reá mutatott, mint égető szükségre, amint az ipar-kamarai törvény az iparosokra nézve létesítette a községi ipartestületeket, ezeknek van végső organumaik majd minden községben.

Ma minden vonalon minden társadalmi réteg jól kiépített szervezetek bátyáival veszi körül magát, csak mink, az ország legszélesebb réteget tevő gazdatársadalom, mi ne szervezzük azokat, kik hozzánk tartoznak, csak mi maradunk széttagoltságban; e kamaráknak érintkező pontjai ne legyenek éppen azokkal, kiknek érdekeit hivatalos lennének észlelni? és így szükségből ezen ténykedést bizzuk reá a gazdasági egyesületekre? ezek is csak azon feltétel alatt végezhetnek el, ha ők állítanak fel a községi szerveket és ezek állandó szutenirozását a kamarák fedeznék; vajjon tetszetősebb e mód? és a kamarákról fognak-e elegendőt kapni e célra, talán igen. Anyagi felelősségük leköltésével, de vajjon majdan ott, ahol nemzetiségi lakosok vannak, ha ezek egyesülete veszi a községet kézbe, megbizhatóbbak ezek, mint a kamra által felállított szerv?

E kérdést elhagyva, reátérek a választásra, a tervezetben direkte választás van felállítva, a legutóbbi nyilatkozatban is mint oly alapelv van feltüntetve ez, melyen „a nagy bizottság sem fog változtathatni”; tehát „noli me tangere” benyomást teszi a szemlélőre, bár az igazat megvallva, teljesen nem értem, hogy az indok, hogy az elvél kitarthatnak, „csak az, mert a javaslat szerzői ezen elvekhez feltétlenül ragaszkodnak, ez csak azt mutatja, hogy nekik is van hitük, amelyetől pillanatnyi befolyások el nem tántoríthatják őket”, de ha e merev ragaszkodás majdan az ügy érdeke ellen foglal állást, ha majd a vidéki szervezkedés a kaputos emberek ellen fog tért hódítani, ha majd a parasztpárt a helybeli új általános választói jogon hanghoz és hatalomhoz jutott, terror alapján a gazdákat is befolyásolni fogja, késő lesz a „mea culpát” rebegni; sajnos, itt eltérek a felállított alapelvtől, lévén a közvetett választás hiva, mert reális garanciát a jövőre csak ebben vélem feltalálhatni; de koncedálom, ha a többség (bár ugy látom, itt nem ez lesz a mérvadó . . .) a direkte választás formáját fogadja el, meggondolandó volna pro primo: hogy az általam most eseteltes eshetőség paralizálására nem volna-e kívánatos, hogy a vármegyei törvényhatóságok is jogosítottak legyenek a kamara minden kiépített szerveit kiküldötöket választani, hogy azok, kik tehetőségük alapján bár odaválók volnának, az élére

állított helyi agitáció őket kihagyta (ez részlet kérdés), pro secundo a javaslat szól választókról; . . . ugynevezett legkisebb foknál kevesebbel érdekeltek, ha nem csoportosulnak, a községi előjáróság által képviseltetnek”, bár elvileg helyesnek tűnik fel, de ez involválja magában azt, hogy ezek szervezkedjenek, csoportosuljanak; ha nem lesz községi szerv, mely őket vezesse, biztosra lehet venni, hogy e szervezkedés nem a jobb módúakhoz fogja őket terelni, hanem ellenkező táborba; különben is az itt említettek, kik „a legkisebb foknál kevesebbel érdekeltek”, megadóztatni helyesnek nem tartom, bármily kevés is az, mit fizetni fognak, maga az elv helytelen, mert éppen ezek érdekében kell tulajdonképpen a kamarai ténykedés a legalsó vonalon, éppen azért ezek a kamarai díjtétel alól felmentendők volnának; kik kamarai illetéket nem fizetnek, nem választók, vagyis az illeték alapját tevő egység megállapításánál kívánatos, hogy ez alacsony legyen, hogy lehetőleg nagy száma a gazdáknak jöjjön jogos érvényesülés helyzetébe s lehető közérdeklődésbe minél több bevonassék.

Több vármegyének egy kamarába való tartozásánál lehetetlen, hogy a régi tradicionális megyei határ megszűnjék, hogy a vármegye saját otthonában elmosódjék, hogy a járásek, melyek egy megyében vannak, azok külön alakulatot ne képezzenek a kerületi kamarában saját vármegyei központjukban. Ezen külön alakulatoknak nem lehetünk ellene, ha minden vármegye méltán büszke nagy múltjára, ne kéressen az új korszakban a munka és annak kifejtésénél is támaszt régi tradícióiban? A kamarai ténykedésnek ez nem fogja átjárni, sőt kielégítve a szeparasztikusnak mondott óhajokat, a külön állás, az öntevékenység alapján nem-e új életerőt kölcsönözhet a tettvágnak, ha otthonukban kiépítve, magukat a vármegyei gazdasági egyesületeikkel, szövetezeteikkel egy belalakulatot képeznek.

Ezen alakulat szükségessége szembeötlök, ha a tervezet alapján 6—8—10 vármegye lenne egy kerületi kamarába 80—110 kamarai taggal; mi jut egy megyére? s ha megyei, járási, községi szervei nem lesznek, mit végezhet e 8—10 egyén egy vármegyében? és abban levő városokban?

Megengedem, hogy azoknak, kiknek nincs semmi érzékük a nemzeti mult, a vármegyei hagyományok iránt, e ragaszkodásunk „szemet szur”; de okulva a multakon csak azért, hogy a nagy kulturáramok rendszerét másolva, ezek és ezekkel a mi száz, úgy német lakosságunk tetszését kinyerjük, százados államvédő szervezeteink adminisztratív formáit elhagyni kedvünk nincs; mert ez is egy lépéssel vinné előbbre a régi osztrák — nemzeti sajátosságainkat kiirtani akaró, amalgamizáló elmosó — politikáját, ebben pedig szivesen maradunk „akadékoskodók”.

Kegelevich Gábor gróf.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: Palkert Alajos.

* Angol agrárpolitika. Az angol mezőgazdák kezdenek szintén tömörülni jogos érdekeik hathatósabb védelmére. Mult hó 14 én igen érdekes agrárpolitikai értekezlet tartottak Londonban és pedig a *Central Land Association*, a *Central Chamber of Agriculture* és a *Lincolnshire Farmers Union* képviselői együttesen. Az értekezlet, melynek elnöke Lord Onslow, az előbbi angol földmivelésügyi miniszter volt, a képviselőház egyik bizottsági termében ülésezett és a következő határozatot hozta: „Az értekezlet kívánatosnak tartja, hogy az összes, a mezőgazdasággal egybekötött osztályok érdekeinek támogatása céljából időről-időre értekezletek tartassanak a *Central Land Association*, a *Central Chamber of Agriculture* és a *Lincolnshire Farmers Union*, valamint oly más független mezőgazdasági testületek képviselőinek közreműködésével, melyeknek meghívása kívá-

natosnak látszik." Elhatározták, hogy ily értekezletet legalább egyszer egy negyedévben tartanak és azon a legfontosabb és legaktuálisabb agrárpolitikai kérdéseket megvitatják.

△ **Katonák mezőgazdasági oktatása a porosz hadseregben.** A porosz hadügyi és földmivélsügyi miniszteriumok között e kérdésre vonatkozólag folytatott tárgyalások — a Zeitschrift für Agrarpolitik közlése szerint — kedvező eredményre vezettek. A két miniszterium megállapodásai előreláthatólag rövid időn belül elnyerik a császári jóváhagyást, mire a két miniszterium nyomban megadja a hadtestparancsnokságoknak, illetőleg mezőgazdasági kamaráknak a szükséges végrehajtási utasításokat, úgy, hogy a porosz katonák rendszeres mezőgazdasági oktatása valamennyi porosz hadtest kebelében még ez év folyamán vagy legkésőbb a jövő év elején kezdetét veszti. A tanfolyamokat gazdasági vándortanítók és a mezőgazdasági kamarák kijelölendő tisztviselői fogják vezetni, a költségeket az állam fedezi. Az önként jelentkező, illetőleg az egyes ezredparancsnokságok részéről kijelölendő résztvevők számához képest minden hadtest kebelében megfelelő számú tanfolyam lesz hetenként egyszer, szombaton délután 1—1^{1/2} óras előadással s utána az előadottak megbeszélésével. A tanfolyamokon népszerű természetrajza, továbbá alapvető földmivélségi és állattenyésztési ismeretekre oktatják a mezőgazdasági népegyéből származó katonákat. A végrehajtási utasítás tervezetében hangsúlyozott, az oktatók által szem előtt tartandó főcél a mezőgazdasági foglalkozás szeretetét azokban a katonákban, akiknek az élethivatásuk, fokozni s velük egyuttal a jobb, czélsezerűbb, tehát jövedelmezőbb gazdálkodás alapelveit a kisbirtokosok és mezőgazdasági munkások igényeihez mérten megismertetni, lehetőleg megkedveltetni.

△ **A svájci gabonaegyedűrség terve.** Mint megbízható forrásból értesülünk, a svájci szövetség tanácsa komolyan foglalkozik a gabona — és liszt — egyedűrség behozatalának gondolatával. E rendszabály czélja a svájci mezőgazdaság és malomipar védelme, valamint Svájc élelemmel való ellátásának reményteljes bonyodalmak esetére való biztosítása. Jelenleg ugyanis Svájc saját gabona- és lisztkészletei alig két hétre fedezhetik a lakosság szükségletét s ha a külföldi behozatal például háborús bonyodalmak folytán megakadna, Svájcot óriási drágaság, sőt éhínség fenyegeti. A svájci malmok a délnémetországi nagymalmok nyomásztó versenyével szemben sürgetik az egyedűrséget, mivel az utóbbi két évben ezek a délnémet malmok oly nagy mennyiségű fehér, első minőségű búzalisztet vittek be Svájcba, hogy az ottani malmok egyáltalában képtelenek a német versenyvel sikeresen megküzdeni. Ennek az az oka, hogy a délnémet nagymalmok a Svájcba kivitt búzaliszt után tonnánként 20 márká kiviteli jutalmat élveznek külföldi buza vámentes bevitelére jogosító beviteli jegyek alakjában. A svájci szövetség tanácsa e kiviteli prémium megszüntetését követeli a német birodalmi kormánytól, mert csak ily módon reméli a svájci malomipar megerősödését elősegíthetni.

Érdekes, hogy a svájciaknak e követelését a német agráriusok is támogatják, akik szerint

e liszt kiviteli jutalmak egyoldalú kedvezményezést jelentenek néhány nagy malomvállalat javára a német mezőgazdaság és a kisebb német malmok megkárosításával. Ugyanis az illető nagymalmok a liszt kiviteli prémium fejében kapott beviteli jegyek segítségével külföldi búzát tonnánként 40 márká vám mellett importálhatnak maguknak az 55 márkás általános vámtétellel szemben, ami a német mezőgazdasági érdekek nyilvánvaló megkárosítása és sérelme. Ha a német birodalmi kormány mindemellett nem volna engedékenységre hajlandó, úgy Svájc a gabona- és liszt egyedűrségi rendszerrel próbálkozik meg, amelynek behozatala a nemzetközi szerződések szempontjából akadályba nem ütközik. Laur dr., a svájci Bauernbund titkára nemrég érdekes előadást tartott az egyedűrségi tervről és hangsúlyozta, hogy annak megvalósítása csak úgy képzelhető és helyesíthető, ha az nemcsak a malmok és fogyasztók érdekeire, hanem a termelőkre is tekintettel lesz. A monopólium révén teljes védelmet kíván a belföldi gabonatermesztésnek biztosítani s gondoskodni óhajt arról is, hogy a malomipari melléktermékek olcsó áron álljanak a gazdák rendelkezésére. Nagy jelentőséget tulajdonít Laur dr. még a vidéki kisebb malmok fenntartásának és a monopóliumnak elvben helyeselt eszméjét csak az esetben pártolhatja, ha a gyakorlati megvalósítás a svájci gazdák fenti kívánalmaival kielégítő mértékben számolni fog. A szövetség tanácsa javaslatának a gazdák, kereskedők, malmosok és fogyasztási szövetkezetek meghallgatása alapján való átdolgozása most van folyamatban s a mihamar nyilvánosságra kerülő tervezetet mindenestre mi is a legnagyobb érdeklődéssel várjuk.

△ **A birtokelaprózás elleni küzdelem Ausztriában és Dél-Németországban.** Nemsokára napirendre kerül tudvalevőleg nálunk is a földmivélsügyi miniszter telepítési és parcellázási törvényjavaslat, nem lesz tehát érdektelen, ha röviden ismertetjük az osztrák ipari és mezőgazdasági tanács mező- és erdőgazdasági szakosztályának a birtokelaprózás megállítására érdekében utjabban tett javaslatait. Az osztrák mezőgazdasági tanács mindennek előtt elvi követelményül mondotta ki, hogy a mezőgazdasági érdekeknek a nyereszkeskedő czélzatu birtokelaprózások elharapódzása ellen való védelme elsőrangú kötelessége egy a törvényhozásnak, mint a közigazgatásnak. A gazdasági szempontból némely esetben jogosult és elkerülhetetlen birtokfelosztásokkal szemben a birtokelaprózást, a közigazdaságilag káros parcellázást — az osztrák mezőgazdasági tanács meghatározása szerint — az jellemzi, hogy a parcellázó vállalkozó az egyes elaprózott parcellák eladásából aránytalanul magas hasznot, jogosulatlan nyereséget igyekszik magának biztosítani.

Az ily iparszerű, közigazdaságilag káros parcellázásokkal szemben az osztrák mezőgazdasági tanács három irányban tesz megszívlelendő javaslatot.

Büntetőjogi téren javasolja különös tiltó rendelkezések felvételét a büntető törvénykönyvbe ily visszaélések ellen, amíg pedig ez megtörténik, a büntető törvénykönyv legszigorubb alkalmazá-

sát mindamaz esetekben, amidőn a földdel való üzérkedésben az *uzsora* fogalmának ismérvei feltalálhatók.

Magánjogi téren javasolja az osztrák mezőgazdasági tanács oly törvény alkotását, amely a württembergi hasonló tárgyú törvény mintájára semmisség terhe alatt tilalmazza vétel vagy csere útján megszerzett földbirtokoknak negyed-részüknél kisebb tagokra osztva, a megszerzéstől számított öt éven belül újból való eladását, kivéve, ha az áruba bocsájtás hatóságilag jóváhagyott parcellázási terv szerint, hatósági engedéllyel történik. Az ily engedély pedig csak az illetékes mezőgazdasági szaktestület meghallgatásával és javaslatára adható ki, feltéve, hogy a parcellázás engedélyezésének helyi akadályok nem állanak útjában.

A közigazgatási jog terén javasolja az ipartörvénynek és adótörvényeknek a parcellázó vállalkozókra teljes szigorral való alkalmazását, az iparszerű parcellázásnak mint rendes kereseti ágának hatósági engedélyhez való kötését, biztosíték letételének követelését és kötelező könyvvitel előírását, hasonló szerződések vendéglobben való megkötésének szigorú tilalmát, végül pedig a birtokforgalomnak szorosabb megakadályozására ellenőrzését, a mezőgazdasági hitel-szövetkezetek támogatását kényszerparcellázások irányuló közbelépés esetében és végül ingyenes vagy legalább minden nyereszkeskedési czélzattól mentes birtokközvetítés rendszeresítését a gazdasági egyesületek, szövetkezetek és tartományi gazdatanácsok kebelében.

A gazdaságilag káros birtokelaprózások elszaporodása a *délnémet államokat* is erősebb intézkedésekre készteti a parcellázási láz által ott leginkább fenyegetett jómódu parasztsztyál megvédelmezése érdekében. A *bajor kormány* egyrészt az iparszerű parcellázások szigorú megszorítása s az ily vállalkozók erősebb ellenőrzése útján, másrészt a kényszerfelosztások leggyakoribb okainak megszüntetésével óhajt a baj ellen küzdeni. Brettreich miniszter a kormány által már összegyűjtött adatokra való hivatkozással részletes javaslatának előterjesztését a közeljövőre helyezte kilátásba. Nyilvánosságra hozott statisztikai anyagából figyelemreméltó, hogy 1894—1907 között Bajorországban 12,572 földbirtok parcellázottatott 194 ezer hektár terjedelemben s ebből 8884 birtokot 150 ezer hektár kiterjedésben vállalkozók parcellázottak. A parcellázott földbirtok között 5—10 hektárnyi nagyságú 26,7%, 10—25 hektárnyi 32,9%, 25—50 hektárnyi 14,4% volt, tehát a birtokelaprózások 74%-a éppen a közepnagyságú parasztsztyálra esik. A *porosz mezőgazdasági tanács* már ismételtén javasolta, hogy az iparszerű parcellázások bizonyos törvényes korlátozásoknak vetessenek a lá. Legtovább jutott e téren *Württemberg*, amelynek a birtokelaprózás ellen már jól bevált törvénye van s amely a parcellázó vállalkozók visszaélései ellen szigorú intézkedésekkel eredményesen küzd, úgy hogy a legutóbbi időszak statisztikai adatai számottevő javulástól tanuszkodnak a közelmúlttal szemben, noha az új törvény érvényességének eddigi rövid tartama végleges itélet megalkotására nem szolgáltatott még elegendő tanulmányt és tapasztalatot.

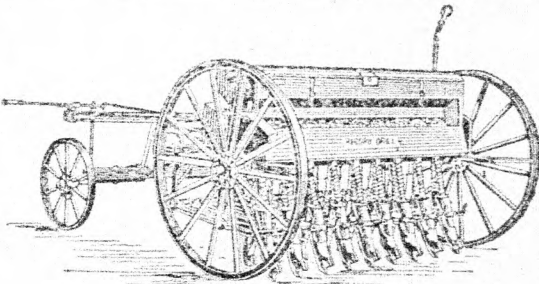
Rekord Drill

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonczy gyártmány! Losonczy gyártmány!

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, V., VÁCZI-KORUT 32. SZÁM.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabriceus Endre.

A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya folyó hó 14-én délelőtt 10 órakor gyűlést tartott *Markovits* Antal elnöke alatt.

Markovits Antalegyleti elnök a gyűlést megnyitván, felhívta a titkár a tárgyak előterjesztésére. A titkár referálása alapján az elnökség javaslatára kimondta a választmány, hogy tekintve azon szomorú jelenséget, hogy a vármegyénkben a folyó évben több helyt levélfodrosodás és gyűrűs betegség által a burgonya-termés megtámadtatott, miáltal ezen termés jövőre vetőmagul nem alkalmazható, mert ezzel a betegségek tovaterjedése mozdítottak elő, felir a földművelésügyi miniszterhez, miszerint a kiskisgyőrmező részére kedvezményes áron vetőmagburgonyát engedélyezzen.

Ugyancsak felir a választmány a földművelésügyi miniszterhez a *macrokkői sáska elleni védekezés* tárgyában s kéri fogja ez ellen való védekezés sikeres megoldása érdekében, miszerint a vármegyében sáskával veszélyeztetett területekre a kellő számú gépeket bocsássa rendelkezésre. Ugyancsak elhatározta a választmány, hogy ezen területeken levő községek lakosságát a sáska elleni védekezésre kioktatja a tél folyamán tartandó gazdasági szakelőadások keretében. A tél folyamán az egyesület 20 községben rendez gazdasági szakelőadást és 8 községben háziipartanfolyamot, melynek keresztülvitelére a földművelésügyi miniszter az egyesületet anyagilag segíti; a választmány a földművelésügyi miniszternek ezen segítyezését köszönetet mondott.

Az OMGE., az Országos Központi Hitelszövetkezet és Gazdaszövetség által kiadott *„Nép Barátja”* című naptárból a választmány 200 példányt megrendel s azokat részint ingyen kiosztja, részint pedig a gazdatársaknak átadja.

A mezőgazdasági kamarák törvényjavaslatának tárgyalására a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének határozata alapján kiküldött bizottságba a választmány képviselőitől gondoskodott.

Egyleti titkár bejelentette, hogy az elnökség kérelmére a földművelésügyi miniszter a vármegye kiskisgyőrmező részére 150 darab orpingtont, 80 darab emdeni ludat, 80 darab pekingi kacsa és 25 bronzpulykát engedélyezett kedvezményes áron, melyeknek kiosztása most van folyamatban, mely után még több apróbb tárgyat intézett el a választmány, melyeknek elintézésével az elnök a gyűlést berekesztette.

A Hontvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya folyó hó 10-én tartotta ülését *Ivánka* István elnöke alatt. Az elnök leendő letöltésében rámutatott a mezőgazdasági helyzet kritikájára. Röviden beszámolt a gazdák nagylehetőségéről, amely október hó 20-án és az ezt követő napokon folyt le. Bár a gyűléseken szokatlan nagy számmal jelent meg a gazdák községe, sajnálattal mutatott rá azon tényre, hogy a megjelentek alig képezték tízedrészét azon számnak, amely számban a gazdatársadalomnak részt kellett volna vennie a gazdatársadalom ezen jelentős napjaiban. Ez mutatja, hogy nálunk még ma is mily kevés az érdeklődés a gazdák községe az életbevágó dolgok iránt.

Bolgár István titkár terjesztette elő ezután havi jelentését, mely szerint a földművelésügyi miniszter az egyesület költségvetésében mutatkozó hiány fedezésére 500 koronát, a tél folyamán tartandó háziipartanfolyamok költségeire 2800 koronát, a kiskisgyőrmező műtrágyakísérleteire 600 koronát engedélyezett. A választmány elhatározta, hogy az államsegélyek adományozásáért köszönetét fejezi ki a miniszternek.

Bolgár István titkár beszámolt az október 18-án *Litván* tartott állatdíjazás eredményéről, amely szerint az érdeklődés nem volt tulságos, amelynek oka abban keresendő, hogy Litva

vidékén határozott takarmányszükség van és így az állattulajdonosok lesóványodott marháikat nem akarták a bizottság elé vezetni. A választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavazott *Bolgár* János alelnök, az állattenyésztési szakosztály elnökének, aki az állatdíjazásokat a legnagyobb buzgalommal vezette. A választmány utasította a titkár, hogy a *„Nép Barátja”* naptárból, mely a munkaadók és munkások közti régi jó viszony ápolásán fáradozik, 25 darabot szerezzen be. Elhatározta, hogy a jövő év június havában *Budapest*en tartandó *mezőgazdasági kongresszuson* részt vesz és az egyesület képviselőjében *Ivánka* László választmányi tagot küldi ki.

Ivánka László javaslatára elhatározta, hogy újból felir a kereskedelemügyi miniszterhez a *takarmányszállítás kedvezmény* érdekében. Egyszermind pedig felkéri a vármegye alispánját, hogy ugyanily értelemben forduljon a miniszterhez. *Ivánka* István elnök ismertette ezután *Mérey* Lajos előadói javaslatát a *Rubinek-Bernát-féle mezőgazdasági kamaráról* szóló törvényjavaslat tárgyában, egyszermind pedig előterjesztette saját, némi módosítást tartalmazó javaslatát. Az igazgató-választmány az elnöknek *Mérey* Lajos előadói javaslatára vonatkozó tervezetét egyhangulag magáévá tette, a tervezet elkészítéseért köszönetet szavazott, egyszermind pedig a mezőgazdasági kamaráról szóló törvényjavaslat-tervezet részletes tárgyalására kiküldött bizottság folyó évi december hó 9-iki bizottsági ülésére *Ivánka* István elnököt küldte ki.

A titkár előterjesztése és többek hozzájárulása után az igazgató-választmány megbízta az elnökséget, hogy készítsen tervezetet a *szüretelés megkezdéséről* szóló vármegyei szabályrendelet módosítása tárgyában és azt terjesztesse a legközelebbi ülés elé. *Ivánka* László indítványára a választmány felhatalmazta az elnökséget, hogy a *Jankovics* Béla dr. által beterjesztett adatokhoz mérten feliratot intézzen újból a balassa-gyarmat-párkányána-budapesti vasutvonalon direkt tejszállításra léghűtőssel berendezett vasúti kocsi beállítására iránt, szükség esetén oly értelemben, hogy gyümölcsszállító kocsik forgalombahozatala is elegendő, ha azok direkt fognak közlekedni.

A választmány többek hozzájárulása után elhatározta, hogy Háromszék vármegye feliratával, amelyben törvényhozási intézkedésekkel kéri támogatni a középbirtokosok érdekeit, még pedig minden hozandó törvényben éppen olyan mértékben, mint a többi társadalombelieket és másfoglalkozásúakat, hasonló szellemű feliratot intéz annnyival is inkább, mivel a középbirtokos, osztály a nemzet fenntartása körül kiváló érdemeket szerzett és szerez a jelenben is.

A Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya f. hó 11-én Szatmáron népes gyűlést tartott *Székely* Barna alelnök elnöke alatt. Több fontos tárgy volt napirendre kitéve, többek között az GEOSZ-nek október hó 22-iki gyűlésén hozott határozata a létesítendő *mezőgazdasági kamara* kérdésében. A gyűlés a törvénytervezet átdolgozására az egyesület képviselőjében *Domahidy* István igazgató-választmányi tagot küldötte ki azon utasítással, hogy ezen fontos kérdésben igyekezzék az egyesületnek általános ismert álláspontjának érvényt szerezni, mely álláspont a f. évi szeptember hó 9-iki igazgató-választmányi ülés határozatában lett meghatározva s melyről annak idején úgy az OMGE., mint a GEOSZ. értesítve lettek.

Világossy Gáspár titkár jelentést tett, hogy a magyar kir. földművelésügyi miniszter heremag-tisztító felállítására szükséges gépek beszerzése céljából 1200 K., három háziipartanfolyam létesítésére 3000 K., népies gazdasági előadások tartására 500 K., két járásban tartandó üsződíjazásokra 1000 korona államsegélyt bocsátott az egyesület rendelkezésére. Több, az egyesület belételeire vonatkozó ügy tárgyalása után elnök az ülést berekesztette.

LEVELSZEKRÉNY.

Megfagyott burgonya szeszgyári értéke.
II. felelet az 595. sz. kérdésre. Tudvalevő, hogy a burgonyaszeszgyárakban a burgonyában levő keményítőt változtatják először cukorra s azután az erjedés révén szeszszé. A burgonyának szeszgyári értékét tehát azon körülmények szállítják alá, amelyek annak keményítőtartalmát bontják szét vagy oly alakba alakítják át, hogy abból erjedésre képes cukrot készíteni többé nem lehet. Ha a burgonya megfagy, a keményítőtartalma semminemű változást nem szenved, annak szeszgyári értéke egyáltalában nem szállhat alá. Ez azonban csak abban az esetben áll, ha a fagyos burgonyát közvetlenül feldolgozzák s azt a feldolgozás előtt felengedni nem hagyják. A fagyos burgonya ugyanis a felengedés után nagyon hamar meg rothadásba s keményítőtartalma ez alkalommal sem szenved ugyan sokat, de az ellágyult gumók a mosásnál helyenkint szétmállanak s így a mosóvízzel sok keményítő megy veszendőbe. K.

Okrök csüdsömöre. 597. kérdés. Október hó 10-én lekötöttem elözetésre 30 drb. tarka, 4-5 éves ösört, kaptak november 10-ig 4 kg. korpát, 30 kg. takarmányrépát, 20 kg. luczernaszénát, 1000 kg. élősulyra számítva 1 kg. sót s az összes kevérekhez zabpoltyát, november 10-től kezdve kapnak 2 kg. buzakorpát, 4 kg. tengeridarát, 40 kg. takarmányrépát zabpoltyával, az összes kap naponta, 1 kg. sót s 8 kg. lenlisztet, 15 kg. luczernaszénát. Ezen állományból 6 drb. ökör lába először sömörös lett, helyenkint a lábszár hátul a csánk körül a bőrön, mintha égett foltok volnának, 2 drb.-nak a hátsó lába igen dagadt lett: hozattam állatorvost azonban, de határozott véleményt nem bírt mondani a baj okáról. Sziveskedjenek tanácsot adni, mivel orvosoljam, mitől eredhet a baj? D. M.

Felelet az 597. sz. kérdésre. A leírás a lábrészek bőrének *ekcemás* gyulladására, az u. n. csüdsömörre enged következtetni. Minthogy a felsorolt takarmányanyagok közül egy sem szokott csüdsömört okozni, ennélfogva a jelen esetben legfeljebb akkor volna a bántalom megjelenése a répa etetésével összefüggésbe hozható, ha a répa esetleg hasmenést okozott s ezzel a lábrészek bőrének hig bétürléssel való beszenyvezését eredményezte volna. Amennyiben a répának ez a hatása nem mutatkozott, a csüdsömör okát aligha lehetne a különben tulnag mennyiségben nyújtott takarmányrépában keresni. Minthogy azonban a répa gyári hulladékainak nagyobb mennyiségben történt feleltetése után a csüdsömör kifejlődését már észlelték s ennélfogva mégsem zárható ki teljességgel, hogy maga a répa is ártalmas lehet bizonyos körülmények között, ezért érdemes megvizsgálni a répa adagjának leszállítása és pótlása szálal, vagy egyéb száraztakarmánnyal, de semmi esetre sem burgonyával. A betegség orvoslása szempontjából egyébiránt a legelső feltétel az, hogy a beteg állatok állandóan száraz almon álljanak és a bőrnek beszenyvezése ürülékekkel megakadályoztassék. Amennyiben még mindig pörkök borítanak a beteg bőrreszket, tanácsos azokat langyos, 1%-os kreo-linoldattal való lemosással eltávolítani, azután a bőrt szárazra törölni és a duzzadt lábvégeket ólomezetes vízzel (1 r. ólomezet, 1/2 r. timsó és 25 r. víz) mindaddig borogatni, míg a duzzanat elapad, azután pedig éppen úgy, mint a meg nem duzzadt beteg bőrfelületeket, 1/2 r. jodiform és 5 r. keményítőpor keverékével avagy cserfakéregporral behinteni, vagy pedig ezekkel készített kenőccsel naponkint bekenni az állatorvos utasítása szerint. M. J. dr.

Ló bőrbetegsége. 598. kérdés. Egy helybeli birtokosnak van egy 7 éves kancza, teljesen jó állapotban levő kocsislova; ezéltt egy 2 hónap-pal a sörénye táján 2 fillér nagyságu kiütés keletkezett, amely kiütés idővel terjedt. Ez a kiütés úgy lekopósodik, lehámlik a szőrrel

eszgyári értéke.

Tudvalevő, hogy burgonyában levő cukorrá s az a burgonyának on körülmények keményítő tartalmakba alakítják pes cukrot ké burgonya megmínemü válto szeszgyári értéke lá. Ez azonban a fagyos burk s azt a földol ggyják. A fagyos és után nagyon eményítő tartalma ugyan sokat, de l helyenkint szét sok keményítő K.

kérdés. Október re 30 drb. tarka, mber 10-ig 4 kg. 20 kg. luczerna- ámitva 1 kg. sőt olyvát, november buzakórt, 4 kg. rrpát zabpolyvát kg. sőt s 8 kg. enát. Ezen állór sőrös lett, k körül a bőrön, drb.-nak a hátsó állatorvost azon em bírt mondani tanácsot adni, et a baj?

D. M.

A leírás a láb- dására, az u. n. tni. Minthogy a közöl egy sem nél fogva a jelen a bántalom meg- szelfüggésbe hoz- enés: okozott s bélürüléssel való volna. Amennyi- em mutatkozott, etne a különben takarmányrúpá- n a répa gyári ységben történt kifejlődését már zárható ki tel- s ártalmas lehet zészterének mu- állítása és pótlása armányával, de val. A betegség bíránt a legelső llatok állandóan nek beszennye- ssék. Amennyi- ná a beteg bór- os, 10%-os kreó- volítani, azután zzzadt lábvegeket ztet, 1/2 r. timsó ratni, míg a duz- pen úgy, mint a felületet, 1/2 r. por keverékével teni, vagy pedig pponkint bekenni M. J. dr.

kérdés. Egy helybeli ncaza, teljesen jó ttt úgy 2 hónap- nagyságu kiállítás vel terjedt. Ez a ámlik a szőrrel

együtt és a bőr alatta egészen tisztán marad. Néhány nap múlva, ugyanezen a helyen ilyen korpásodás, lehámlás keletkezett. Most már ezen korpásodás, illetve lehámlás szöványosan átment a farok, a csül és a többi testrészeire is. A kiütés nem ragadós, mert a mellette aló ó méz mindezeideig nem kapta meg a bajt. Már 3 helybeli állatorvos gyógykezelté eredmény nélkül.

S. Gy.

Felelet az 598. sz. kérdésre. A közölt körjelek alapján a betegség valódi természetét megállapítani nem lehet. A leírásból még leginkább az ekcema seborrhoicum-nak nevezett bőrgyulladása avagy tarló-sömörre lehetne gondolni, habár az a körülmény, hogy a ló tarsa nem betegedett meg, nem igen egyezik a tarló-sömörrel. Orvoslás céljából kísérletet lehetne tenni 10%-os chrysarobin- vagy naphtalin- avagy salicilsavkenőccsel, melyet vagy négy napon reá kellene kenni a beteg bőrfelületekre, azután lemosással eltávolítani és azután a bekenéseket a javulás bekövetkezéséig megismételni. A kezelést állatorvosra szükséges bízni, mert szakszerű ellenőrzés nélkül a jelzett szerek súlyosabb bőrgyulladást okozhatnak. A betegség természetének határo:ottabb megállapítása céljából tanácsos s beteg börtéri etekről vett anyagot mikroszkóp alatt megvizsgáltatni.

M. J. dr.

Védőoltás a serczegő üszök és a sertés- orbáncz ellen. 599. kérdés. 1. Minden évben kétszer szoktam jószágállományomat beoltani, tavaszkor lépfene és őszszel serczegő üszök ellen és mindenkor folyékony oltóanyaggal. Most azonban anélkül, hogy evvel megbízta volna, a serczegő üszök ellen poralakban hozatta a járási állatorvos az oltóanyagot és itt a helyszínen akarta elkészíteni. Miután nekem nem volt bizod:limam a poralaku anyagban, nem engedtem a jószágot beoltani. Kérem, helyesen cselekedtem-e vagy sem?

2. Más járás orvosával, vagy magánorvossal, esetleg megyei orvossal oltathatók-e anélkül, hogy a törvényvel összeütkezésbe kerülnek?

3. 394 drb malacznak orbáncz elleni és 45 drb növendékjószág serczegő üszök elleni kétszeri beoltásához az oltóanyag a „Jenner-Pasteur“ intézettől mennyibe kerül?

4. A 3. kérdésben említett 394 malacz és 45 drb szarvasjószág beoltásáért összesen mennyit követelhet az állatorvos, ha 3 szor jön ki a helyszínrre a magam kocsján, mintegy 6 km.-nyire.

Sch. M.

Felelet az 599. sz. kérdésre. 1. Serczegő üszök ellen a folyékony oltóanyagot szállító vállalat csak úgy készíti, hogy a tulajdonképpeni oltó- anyagot képviselő száraz izomport közvetlenül az elküldés előtt vízzel összekeveri s ezzel az oltó állatorvosnak munkáját meglönyebbítse. Éppenséggel nem hiba tehát, ha az állatorvos az eredeti poralaku oltóanyagot hozatja meg s közvetlenül az oltás előtt ő maga keveri vízzel, sőt ez az eljárás még helyesebb. A vízzel már összekevert izompor ugyanis könnyen megromolhat, ha az összekeverés után nem használják fel igen rövid idő múlva, míg maga az izompor sokáig eltartható s ha az oltás előtt közvetlenül keverik vízzel, elromlása az oltás végrehajtásáig kizárható.

2. A védőoltások végrehajtása, kivéve azokat, melyeket hatóság rendelt el, nincs egy bizonyos állást elfoglaló állatorvos jogkörébe utalva, hanem azt minden okleveles állatorvos egyforma joggal fogatosíthatja.

3. Az orbáncz elleni oltóanyag ára a kétszeri oltáshoz állatonként 15 fillérbe, a serczegő üszök elleni anyag állatonként 20 fillérbe kerül.

4. A védőoltásért, feltéve, hogy nem történt előzőleg más megállapodás, a földmivélsügyi miniszternek 95.000/900 sz. rendelete szerint minden kiszállítás után számított 1 kor. 50 fill. látogatási díjon és netaáni fuvardíjon felül a kétszeri oltásért együtt: 394 malaczért 33 kor. 52 fill., 45 szarvasmarháért 18 kor. díjazás illeti meg a m. kir. állatorvost, míg más állat-

orvos igénybevétele esetén a díj megállapítása a tulajdonos és az állatorvos szabad egyezkedésének tárgya.

Fejőstehenek elégtelen takarmányozása.
600. kérdés. Kezelésem alatt 32 drb tehen van, melyek átlagsulya 480 kg., uraságom rendelete folytán a nagy takarmányhiány miatt a tehenek adagolását a következőképpen rendelte el: fejenként és naponta 1 kg. korpa és 1 kg. szárított répaszelet, buza-, szalma-, szecskas és buzapolyvával keverve, sós vízzel füllesztve mindennap előre, a szárított répaszelet meg lesz áztatva 24 óráig. A tehenek tejelése rohamosan apad, kérem tudatni, hogy a szárított répaszeletnek mily tápértéke van?

S. M.

Felelet a 600. sz. kérdésre. A szárított cukorrépaszelet ellen semmi kifogás sem tehető akkor, ha a tehenek elegendő fehérjéhez jutnak, de az ön takarmányviszonyai olyanok, hogy a tehenek nagy-hiányt szenvednek mindenben s ezért ne csodálkozzék azon, hogy a tejbőség rohamosan hanyatlak. Ugyanis, ha azt tételezzük föl, hogy a tehenek fejenként s naponta 10 kg. buzaszalmát s 5 kg. füllesztett polyvát esznek, s hogy ezenkívül még csak 1 kg. korpa s 1 kg. szárított cukorrépaszelet jut nekik, akkor az adagolás 14,5 kg. szárazanyagot, 0,26 kg. emészthető nyersfehérjét s 3,2 kg. keményítő- értéket tartalmaz. Ebből már maga az élet mintegy 0,26 kg. emészthető nyersfehérjét s 2,6 kg. keményítőértéket vesz igénybe s így semmi fehérje s csak 0,6 kg. keményítőérték marad a tehenre. Már most hogy termeljen a tehen ebből tejet, ha minden liter tejjel 0,035 kg. fehérjét kell elválasztania s ha minden liter tej termelésére legalább 0,2 kg. keményítőérték kell neki. Egy ideig bírja a tehen, mert husát és zsirját őrözi föl, de végre kimerül a test, s akkor a minimumra száll le a tögműködés. Ha tehát bővebb tejelést kíván, okvetlenül többet kell a tehenekkel etetni s különösen több korpát, mert ha a tehenek egyaránt fehérje- s keményítőértékhiányban szenvednek is, de a fehérjehiány teljes, míg ellenben keményítő- értékből mégis marad nekik valami. Számítson ugy, hogy 1 kg. korpatöbblet 2,5 l. tej-többletet eredményezhet s ezersint töldja meg az adagolást annyi korpával, míg azt látja, hogy a tögy többé nem fogékony a korpa további szaporítása iránt.

Cselkó István.

Melasz eltartása. 601. kérdés. Melasz a gazdaságban hogyan tartható el legezészerűen hosszabb ideig, 2-3 hónapig, naponkénti fogyasztásra, miután a hordók — köztudomásulag — legfeljebb 4 hétre, sőt némely czég részéről csak 14 napra adatnak kölcsön, ami 1 vagon vételnél, 2 kg.-ot etetve 1 db számos marhával, csak ott nem okoz nehézséget, ahol legalább 200, illetve 400 db marhat etetnek.

F. T.

Felelet a 601. sz. kérdésre. A melaszt legolcsóbban oly földi veremben tartjuk el, mely deszkákkal van kibélelve s befödve. Egy földi nagy uradalomról van tudomásunk, mely évenként néhány ezer q. melaszt használna eladásra s mind így tartja el. Az uradalom megkísérllette czemettel elkészített veremben eltar- tani, de a melasz sói, néhány év alatt fölmar- ták a czemetet s ezért tért át a deszkázatra. A vermet természetesen oly helyre kell ásatni, ahol az altalajvíz nem érheti a fenekét s a verem legközelebbi környékén az esővíz leve- zetéséről kell gondoskodni. A verem méreteit az eltartandó melasz mennyiségéhez alkalmaz- zuk. Ugyanis a melasz átlagos fajsulya 17° C-nyi hőnél 1,416 q., ami annyit jelent, hogy 1 m³ melasznak a sulya 14,16 q. Ha tehát pl. 100 q. (egy vagon) melaszt vásárolunk, akkor a térfogata 7,07 m³, mely esetben, ha pl. koczakalaku veremben akarjuk eltartani, a veremnek 2 m. hosszúnak, ugyanolyan széles- nek s 1,92 m. mélynek kell lenni. Ennek a veremnek a kibélelése s lefödésére 24 m²-nyi deszkázatot válik szükségessé. Cselkó István.

Tinók telettetése kincsem-melaszszal. 602.

kérdés. 1 kg. kincsem-melasz hany kg. cukorrépa-szeletnek felel meg tápérték szempontjá- ból. 2-2¹/₄ éves tinóimnak tavaszi polyván és kukoricaszárakon kívül (nem szétépített s bever- melt minőségben) 1 kg. melaszt vagy ennek megfelelő mennyiségű szeletet akarok juttatni, vajjon a tinók ily tartás mellett — foszforsavas méz néha való adagolása mellett — közép- szerűen át fognak-e telelni.

F. K.

Felelet a 602. sz. kérdésre. Miután nem vagyunk arról tájékozva, hogy a kincsem- melasz milyen takarmányoknak mily arányu keveréke, nem tudunk kérdésére határozott választ adni. Mi ugyanis semmit sem adunk a hangzatos névre, hanem azt akarjuk tudni, hogy a melaszon kívül korpa, malátacsira, olajpogácsa stb. van-e benne s hogy mind- egyikből mennyit tartalmaz a kincsem-melasz. Miután tehát vaktában kell erről a takarmány- ról véleményt mondanunk, azt tartjuk, hogy fehérjében a kincsem-melasz, keményítőértékben a szárított cukorrépaszelet gazdagabb s ha utóbbi miatt a szeletet valamivel többre becsül- jük is, de tekintve azt, hogy a tinók teletteté- sére csak polyvát s tengeriszárat akarnak használni, melyekben tudvalevőleg kevés a fehérje, a kincsem-melaszt véljük a jelen eset- ben célszerűbbnek. Ha ennek emészthető nyersfehérjét 7°-ra, s keményítőértékét 45°-ra becsüljük s ha 3 tinót számítunk 1000 kg. élőszulra, akkor körülbelül következő- képp alakul az adagolás táptartalma: 10 kg. polyva, 15 kg. tengeriszár s 3 kg. kincsem- melasz 23,5 kg. szárazanyagot, 0,6 kg. emész- thető nyersfehérjét s 6,8 kg. keményítőértéket tartalmaz. A kifejlődött heverő marha válto- zatlan husban tartására 0,6 kg. emészthető nyers fehérjét s 6 kg. keményítőértéket szok- tunk 1000 kg. élőszul után s naponta számí- tani. Ha a tinók takarmányának táptartamát ezekhez a számokhoz hasonlítjuk, azt látjuk, hogy a legszükségesebb fehérjét elértük s keményítőértékéből némi fölösleg is jut nekik, amiből az következik, hogy a takarmány elég jó kondiczióban fogja a tinókat tartani, ce erősebb növekedésre nem számíthatunk náluk. Olyan takarmányviszonyok között, mint az öné, inkább olajpogácsát vásárolnánk, mely esetben következőképp alakulna az adagolás: 10 kg. polyva, 15 kg. tengeriszár s 2 kg. repce- pogácsa 22,9 kg. szárazanyagot, 0,9 kg. emész- thető nyersfehérjét s 6,7 kg. keményítőértéket tartalmaz. Cselkó István.

Szavatolás gümőkóros szarvasmarháért.

603. kérdés. Mult hónap 3-án eladtam 17 db tinót és mustraokrót, melyeket a vevő birtokos hizóba fogott. Most 58 nap múlva tudatja velem, hogy egyik tölem vett ökörnél tuberkulóziást állapított meg az állatorvos. Kérem, hogy tartozom-e a vevőnek kártérítéssel, mert tud- tommal a tuberkulózis szavatossági hiba ugyan, de csak 30 napi határidővel? Egyszermind aziránt is kérek tanácsot, hogy kártérítési kö- telezettség esetén tartozom-e az állat eladási árán kívül a vevő egyéb költségeit is meg- téríteni? B. A.

Felelet az 603. sz. kérdésre. A szarvasmarhák gümőkórjára vonatkozólag a hazai joggyakorlat szerint elfogadott 30 napi határidő azt jelenti, hogyha a betegség az eladott állat átvétele után ennyi időn belül megállapított, akkor helye van annak a jogi védelemnek, hogy a betegség már az átvétel idején is megvolt az állatban. Az eladó szavatolási kötelezettsége azonban a 30 nap elmúltával is érvényes, egészen hat hónap leteltéig, a szóban levő betegség tekin- tetében, feltéve, hogy a vevő tárgyi bizonyíté- kokkal bebiztosítja, hogy az már az átvétel ideje előtt kezdődött.

A gümőkór egyébiránt, a különös kikötések nélkül történt adásvétel esetén, csak abban az esetben szavatossági hiba, ha az állat már táplálkozási, illetőleg lélekezési zavarokban vagy egyéb kóros jelenségekben nyilvánul vagy ha miatta a husnak legalább felét az emberi fo-

gyasztástól el kellett vonni. Hogyha a betegség már ilyen fokra fejlődött, akkor bizonyos, hogy 58 napnál régebb keletű és ehhez képest ilyenkor fennforog az eladó szavatolási kötelezettsége. A jogsérelem orvoslása ilyen esetekben az adásvételi szerződés felbontásában, illetve az adásvétel előtti állapot helyreállításában áll s ehhez képest az eladó az ügylettel kapcsolatosan felmerült költségeket is tartozik megteríteni a vevőnek.

H. F.

Tehenek elégtelen tejelése. 604. kérdés. Ötven darab bonyhádi fejőstehenem van, amelyek napjában 2-szer etetve, 10 kg. burgonyát, 2 kg. korpát vegyítve apró buzapolyva és tengeriszarcsékával, szalastakarmány hiányában zabszalmát kapnak. Teheneim ezen adagolás mellett jó kondícióban vannak, sőt javulnak is, de tejhozamuk napról-napra fogy. Kérem, hogy mit adjak még a fentiekhez, hogy átlagban véve legalább a 8 liter hozamot elérhessem, jelenleg 5 liter tej az átlagom.

E. E.

Felelet az 604. sz. kérdésre. A tehének csekély tejelésének az oka kétségtelenül az adagolás fehérjeszegénysége, mert ön ugyszólván csak a 2 kg. korpával ad nekik fehérjét, míg ellenben a burgonya, polyva s szalma igen kevés fehérjét tartalmaz. Ez nem zárja ki, hogy a tehének tesileg gyarapodjanak, mert ha a takarmány több keményítőértéket tartalmaz, mint amennyit az élet s a tejtermelés megkíván, akkor a fölszennyező keményítőérték állati zsírrá változik át s lerakodik. Ha tehát azt akarja, hogy a tehének legalább 8 l. átlagos napi fejtést érjenek el, akkor az adagolás fehérjetartalmát kell növelnie, mert a tejnek sajtanyaga csakis fehérjéből keletkezhet. Ezt úgy érheti el, ha a mostani adagolást valamely fehérjedus takarmánnyal toldja meg, pl. 0.5 kg. repceporrácsával, melynek fehérjetartalma éppen 3 l. teje elegendő, vagy 0.6 kg. búkkönymmaggal vagy lóbabbal, melyek mindegyike szintén 3 l. tejtöbbletet eredményezhet. De talán még jobban járna, ha a korpát 1 kg.-ra mérsékelve, 1 kg. olajpogácsát vagy 1.2 kg. hüvelyesmagot is etetne, mert a tehének gyarapodása mellett szól, hogy keményítőérték bőven jut nekik. Hogy melyik fehérjedus takarmányhoz ragaszkodjon, az a beszerezhetőségtől függ, mert a tehének mindegy, hogy olajpogácsát, hüvelyesmagot, szárított sörtörkölyt vagy szeszmoslékot kap-e, ha azokkal elegendő fehérjéhez jut.

Cselkó István.

Turkesztáni luczerna Magyarországon.

(A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás közleménye.)

Az idei esztendő a herefélék magtermesztése szempontjából hazánkra nézve kedvezőtlen eredményteljű volt. A rossz időjárás miatt csak kevés mag termelt; ezenkívül még a takarmányhiány miatt az ország számos helyén a magnak szánt hereféléket is lekaszálták, a magtermesztés tehát ezáltal is csökkent. Ennélfogva az idén a hereféléket illetőleg nagy importra lehetünk elkészülve, különösen a lóheréből s nagy részben a luczernából is. Egyik oka az importnak az is, hogy honi lóherénk legnagyobb része a nagy arankával (*Cuscuta suaveolens* Sér.) fertőzött, így nem tisztítható s le nem ömzártható, tehát nehezen értékesíthető idehaza s még nehezebben a külföldön. A luczernamagtermésünk a lóheremagtermésnél valamivel jobb ugyan, azonban a minőségre nézve nem megfelelő, nem szép, sok az esőverte, barnaszemű. A termelt luczerna magmennyiség a belfogyasztásra nem lévén elegendő, a hiányt importtal kell majd pótolnunk. Lóheremagimportunk lesz az idén előreláthatólag Cseh- és Morvaországból, Franciaországból s Angliából, amely országokban sok és elsőrendű termés volt; de rengeteg terméstről kaptunk jelentést Amerikából is, ahonnan szintén nagy lesz az export Európába. Nagy

luczernatermés volt az idén Oroszországban s Turkesztánban, ahonnan tehát biztos importra lehetünk elkészülve. Különösen Turkesztán az, ahol a luczernamagtermesztés már állandósult, úgy, hogy évente tetemes mennyiségek kerülnek Európába, ahonnan azonban eddigelé a legtöbb ismét továbbszállított Észak-Amerikába.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás tudomást szerzett arról, hogy máris egy nagy szállítmány turkesztáni luczerna érkezett az országba. A magvizsgálás czéljából beküldött mintán azonnal felismertük a turkesztáni származást sajátosság színéről, a mag alakjáról s a jellemző gyommagalkatrészéről. Szükségesnek tartjuk, hogy ezen luczernára még kellő időben felhívjuk a magyar gazdaközönség figyelmét annál is inkább, mert valószínű, hogy az idén Hamburgból Németországon s Ausztrián át nagyobb mennyiségű turkesztáni luczerna fog hazánkba kerülni.

Tudvalevő dolog az, hogy a különböző származású magvak más és más értékkel bírnak. A belőlük fejlődő növények úgy zöldterméshozamukban, valamint maghozamukban igen eltérően viselkednek. Éppen ezért oly fontos a származások ismerete s pontos megkülönböztetése. Az áru származásának a megállapításához nagyobb gyakorlat és kellő szakértelem szükséges, mert a magvak külső alakja s színe, bár sok esetben szintén jellemző tulajdonságok, de egyedül nem mindig biztos jelei valamely származásnak. A származások megállapításánál, főleg a magban levő idegen gyommagvak s egyéb alkatrészek jönnek figyelembe, így a magvak közé elegyedett föld-, agyag-, kagylós egyéb töredékek. Ezek felismeréséhez s a származások megbírálásához pedig már nagyobb botanikai s növény-geográfiai ismeretek válnak szükségessé, miért is a gazdaközönség a származási vizsgálatokkal feltétlenül a vetőmagvizsgáló állomásokat bizza meg, ahol a szakértelemmel s a szükséges műszerek s felszerelések is megvannak.

Még a szezon alig vette kezdetét és máris — mint jeleztük — nagyobb mennyiségű turkesztáni luczerna került országunkba. A magyar gazda megveszi anélkül, hogy tudná, miféle mag. Mert a turkesztáni luczerna megtekintésre nagyon szép, tetszetős, ámde elvetve s termesztve, csakhamar szomorú tapasztalatokat fog szerezni. A szép magalakhoz, színhez stb.-hez fűzött remények nem válnak be. Ezért is tartjuk felelet fontosnak, hogy a turkesztáni luczernára vonatkozó főbb természetési adatokat s végzett kísérleteket a magyar gazdaközönséggel megismertessük.

Sajnos, hazai tapasztalatokkal eddigelé még nem rendelkezünk, így csak a külföldi, főleg a svájci adatokra támaszkodhatunk, amelyek bár nem teljesen felelnek meg a mi klimatikus viszonyainknak, mégis, mint elismert megbízhatóságúak, elsősorban irányadók. Elvégre is a svájci s a magyar (különösen a hegyvidéki) klíma között a különbség nem oly nagy, mint a magyar s a turkesztáni klíma között.

A turkesztáni luczernamag külső tulajdonságaira nézve egy fokon áll a híres délfrancia, az olasz és magyar luczernával. A mag súlyát, tisztaságát és csirázóképességét illetőleg alig mutatkozik közöttük egy-két %-nyi különbség, sokszor éppen a turkesztáni javára. Emellett nagyszemű, szép barnás-sárga, úgy hogy minden gazda valószínűleg nagy kedvvel vásárolná meg. Igaz, hogy a szép és jó vetőmag feletermés, ámde ez csakis a honi növényekre nézve állhat fenn. Más klíma alatt fejlődött növény a mi klímánk alatt természetve nem adhat kedvező eredményt.

Stebler és Volkart „Die besten Futterpflanzen“ című munkájuknak legújabbban megjelent kiadásában több összehasonlító természetési kísérletet írnak le. Tudvalevő, hogy eddig a provencai luczernát tartották értékre nézve a legelsőnek. Öregszemű s erőteljes, hosszúéletű, ellentálló s bőhozamu növényeket fejleszt. Értékre nézve hozzá legközelebb állónak tar-

tották az olasz luczernát. Az 1902—1907. években végzett összehasonlító természetési kísérletek az olasz javára döltek el, bár ez apróbb magvu s rendszerint tisztátalanabb, mint az előbbi. 50 m²-nyi területen az olasz luczerna évenként átlagban 227.1 kg., míg a délfrancia csak 197.5 kg. zöldtakarmányt adott. Az ötödik (1906) évben végzett első kaszáláskor a nyert zöldtakarmány 48.6% luczernából s 51.4% más növényből állott, míg az olasz ugyanekkor 60.9% luczernából s 39.1% más növényből állott. Az olasz gyorsabban fejlődött s nem engedte hatalomra vergődni a gyomokat. Ezek szerint az olasz luczerna nagyobb értékű volna még a délfranciaénál is, míg más kísérletek alkalmával a délfrancia luczerna adott jobb eredményt. Látható tehát, hogy a kettő körülbelül egyforma értékű, egyszer az egyik, másszor a másik javára billen a mérleg.

Osszehasonlítva magyar luczernánkat a délfrancia luczernával, a következő eredmények mutatkoztak: A kísérlet az 1903—1907-ig terjedő években végezték. 50 m²-nyi területen a magyar luczerna zöldterméshozama évenként átlag 229.4 kg., a délfrancia luczernáé 232.9 kg. volt. A negyedik (1906) évben első kaszáláskor a magyar luczerna még 65.3%, a provencai luczerna még 68.1% tiszta luczernát tartalmazott. A magyar luczerna a kaszálás után lassabban fejlődik, ámde kedvező időjárás mellett ezt hamar helyreépítője. Stebler s Volkart kísérletei szerint tehát a magyar luczerna bátran versenyezhet a híres délfrancia luczernával. Cserhádi Sándornak hazai kísérletei is ugyanezen eredményre vezettek. Előfordul különben akárhányszor, hogy a szebb magyar luczernát francia luczerna név alatt hozzák a forgalomba. Minthogy az olasz luczerna a délfranciaival egyenértékű, a magyar luczerna ezzel is kiállja a versenyt.

Steblernek s Volkartnak az amerikai luczernával történt összehasonlító kísérletei szerint a délfrancia 6 évi (1892—1897) átlagban 50 m²-nyi területen hozott 122.8 kg. az amerikai 86.7 kg. zöldtakarmányt. Tehát tetemes a különbség. A 6 évben az első kaszáláskor a délfrancia 58.9%, az amerikai 9.9% tiszta luczernából állott, míg a harmadik kaszáláskor ugyanezen évben az arány ez volt: délfrancia 80.7%, amerikai 28.4% tiszta luczerna. A többi gaz. Cserhátinak Magyaróvárott végzett kísérletei, melyeket a hazai és amerikai luczernával összehasonlítás végett végezték, azt mutatták, hogy az amerikai hozam tekintetében mindig rosszabb a magyarnál s míg a hazai még tovább is kitarított volna, az amerikai a harmadik évben már annyira megritkult, hogy nagyobbára gaz lepte el.

Stebler és Volkartnak a turkesztáni luczernával végzett természetési kísérletei (1894—1898) azt mutatták, hogy termés és tartósság tekintetében messze mögötte marad a provencai. Ugyanis 25 m²-nyi területen a turkesztáni luczerna évenként átlag csak 45.8 kg. zöldtakarmányt, míg a provencai 73.9 kg. zöldtakarmányt adott. A negyedik (1897) évi harmadik kaszáláskor a turkesztáni már csak 43%, míg a provencai még 85.4% tiszta luczernából állott.

Weinzierl-nek 1894—1898-ig végzett kísérletei szerint a turkesztáni még az amerikai luczernánál is gyengébb eredményt adott.

Egy másik kísérlet alkalmával, mely 1904—1907-ig terjedő években folyt s melyet Stebler s Volkart a spanyol, turkesztáni s provencai luczerna közötti összehasonlítás czéljából végeztek, a turkesztáni szintén jóval elmaradt a provenceitól. 33.33 m²-nyi területen a spanyol luczerna évenként átlag 127.5 kg., a turkesztáni 129.6 kg., a provencai 167.2 kg. zöldtakarmányt adott. A harmadik (1906) évi első kaszáláskor a spanyol 48.1%, a turkesztáni 64.3% s a provencai 77.9% tiszta luczernát tartalmazott.

Nagyon feltűnő ezen három különböző szár-

mazásu luczernának őszi és tavasszal való viselkedése. A legkorábban a spanyol luczerna hajt ki, utána következik a délfrancia s jóval később hajt ki csak a turkesztáni luczerna. Ősszel a spanyol luczerna a harmadik kaszálás után szeptember közepén még erőteljesen kihajt, a délfrancia már gyengébben, míg a turkesztáni luczerna abban az évben már egyáltalában nem hajt ki. Ennek oka hazájának klímájában keresendő. Míg a spanyol luczerna a mérsékelt klímájában, ahol hosszú a nyár s enyhe lefolyása a tél, addig a turkesztáni luczerna egy olyan éghajlatú ország növénye, ahol későn tavaszodik és rövid a nyár. Mivel az őszi és téli folyamán a terület kopasz áll, számos gyom fejlődhet benne, ennek viszont az a következménye, hogy a luczernában évről-évre több gyom, gaz vergődik fel s a luczernát elnyomja.

Hazai vizsgálatunk szerint a turkesztáni luczerna *kis arankamagot* (*Cuscuta Trifolii* Bab.) tartalmazott, míg *Steblernek* vizsgálati szerint *nagy arankamagot* (*Cuscuta suaveolens* Sér.) is szokott tartalmazni.

Egybevetve a most elmondottakat a magyar luczernáról elmondottakkal, könnyen leszűrhetjük magunknak a tanulságot. A magyar luczerna elsőrendű, ne cseréljük fel egy kisebb értékű, nem a mi éghajlatunknak való luczernával. Inkább arra törekedjünk, hogy intenzívebb természet által a minőségét s terméshozamát még jobban emeljük s természetünk belőle minél többet, hogy importra ne szoruljunk. Ha pedig már importra szorulunk, akkor csak nagy óvatossággal s a származással járó tulajdonságok biztos ismeretével vásároljunk magot.

Vannak kitérő törvényeink, amelyek a gazdákat a károsodás ellen megvédik, de sajnos, a legtöbb gazda nem is tud rólok, nemhogy a védelmüket igénybe venné. Ilyen az 1895. évi XLVI. t.-cz. Ennek végrehajtása tárgyában kiadott m. kir. földmívelésügyi miniszteri rendelet 8. §-a értelmében a *vető- és fűmagvak származása megjelölendő*, ha pedig az eladó a származást nem tudja, azt külön kijelenteni tartozik. Ezen törvényre hivatkozva, a magyar gazdák a luczerna, de még a lóhere vásárlásánál is mindenkor szigorúan követeljük meg az eladótól a származás szabályszerű, pontos megjelölését, azon czélból pedig, hogy meggyőződést szerezzenek, vajjon a vásárlandó mag származása tényleg megfelel-e a megjelölt származásnak, *küldjenek be egy mintát* valamely m. kir. vetőmagvizsgáló állomáshoz.

Kadocsa Gyula.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az OMGE. közleményei	Oldal
A gazdasági kvalifikáció értéke	2539
Mezőgazdasági érdektérképeletről	2543
Turkesztáni luczerna Magyarországon	2545
Külföldi szemle	2546
Gazdatársadalmi mozgalmak	2548
Levélsekreny	2547
Vegyések	2551
Dessewffy Aurél gróf köszönete. — Kinevezés. — A bortörvényjavaslat a Házban. — Borkezelési tanfolyam kisbirtokosok és vinczellérek részére. — A bécsi mezőgazdasági főiskoláról. — Magyarország állatlétszáma. — Magyar borok a külföldön. — Baromfitenyésztés a Balatonvidéken. — A szövetkezetek terjedése. — Bognányi állatdíjazás és szövetkezés. — Országos állatvásárok. — Gazdasági dátumok	2552
Kereskedelem, tőzsde	2552
Szerkesztői üzenetek	2554

Dessewffy Aurél gróf köszönete.

Mint megirtuk, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Dessewffy Aurél gróftól legutóbbi legfelsőbb kitüntetés alkalmából megleghangú táviratban üdvözölte. Ez üdvözlésre válaszolva, az OMGE. volt elnöke most a következő sorokat

intézte Bujanovics Sándor udvari tanácsoshoz, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ügyvezető-alelnökéhez:

„Méltóságos Alelnök Ur! Fogadjon az Országos Magyar Gazdasági Egyesület nevében legközelebbi királyi kitüntetésem alkalmából előttem kifejezett szívélyes szerencsekívánataiért őszinte, hálás köszönetemet.

Az egyesület körében töltött munkásságomnak legfelsőbb helyről való elismerése e kitüntetés és ez tölt el engem őszinte meglepetéssel, amelyet — kérem Méltóságodat — legyen oly kegyes az egyesületnek alkalmas módon tudomására hozni.

Magamat úgy Méltóságod, mint az Országos Magyar Gazdasági Egyesület minden egyes tagjának szíves emlékébe ajánlva, vagyok és maradok igaz hívők:

Büdszentimihály, 1908. november 11.

Dessewffy Aurél gróf.

Kinevezés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter Kovács Dezső dr. gazdasági gyakoronokot gazdasági akadémiai tanácsgáddé nevezte ki.

A bortörvényjavaslat a Házban. A képviselőház a hó 23-iki ülésén rövid vita után egy általánoságban, mint részleteiben is elfogadta a Darányi miniszter által benyújtott törvényjavaslatot a borok hamisításának és a hamisított borok forgalombahozatalának tilalmazásáról. A törvényjavaslat a földmívelési és a közgazdasági bizottságot is lényegesebb módosítások nélkül ment át; a felszólalók általában a törvény rendelkezéseinek szigorítását kívánták, ami több pontban megtörtént. A törvényjavaslat véglegesen elfogadott, tökéletesen fenntartja mindazon intézkedéseket, sőt célzatukat még világosabbá teszi, melyeket a „Köztelek” bőven ismertette. Ha az új törvénynek szigorú végrehajtásáról is gondoskodni fognak, hatásától bortermelésünk javára üdvös eredményeket várhatunk.

Borkezelési tanfolyam kisbirtokosok és vinczellérek részére. Az okkerüzi pinceszékre vonatkozó gyakorlati ismeretek terjesztése végett a budafoki pinzemesteri tanfolyam helyiségeiben kisbirtokosok és vinczellérek részére 1909. évi február 1-től február 14-ig tartandó időleges borkezelési tanfolyam fog tartatni. A tanfolyam díjmentes, a résztvevők azonban ellátásról (lakás, ételmezés) saját költségükön maguk tartoznak gondoskodni. A tanfolyamra való felvétel végett a budafoki m. kir. pinzemesteri tanfolyam igazgatóságához kell fordulni. Ezzel a tanfolyammal kapcsolatban nagyobb önálló szövegbirtokosok és gazdatisztek számára szintén Budafokon 1909. évi január 1-től január 23-ig pinzemesteri tanfolyam tartatik.

A bécsi mezőgazdasági főiskoláról. A jelen tanév megnyitása ünnepén Koch Adolf tanár, lelépő rektor és Marchet Gyula tanár, új rektor beszédeikben érdekes adatokat soroltak fel a bécsi mezőgazdasági főiskoláról, melyek különösen figyelmet érdemelnek nálunk, ahol a mezőgazdasági főiskola ügye évek hosszú sora óta tanulmányozás tárgya, de sohasem tud közelebb jutni a megvalósuláshoz. Bécsben három év előtt szervezték újra a főiskolai tanfolyamot a négyéves tanterv alapján, úgy hogy csak a mostani, 1903—1909-iki tanévben rendszeresítik e negyedik tanulmányi évet. A múlt évben tehát még csak három évfolyam volt együtt s mégis a hallgatók száma 802-t tett ki! Tizenkét év előtt, legfeljebb 350 hallgató számára építették és rendezték be az új főiskolát, az utolsó téli félévben pedig egyedül az első évfolyamon ennyi volt a hallgatók száma, minél fogva a rendelkezésre álló helyiségek természetesen máris felette szűkek és a főiskola tetemes kibővítése válik szükségessé. A jelen tanévben a hallgatók száma már elérte az 1000-et! s ezzel a főiskola a hasonló intézetek sorában az első helyre emelkedett. Különös figyelmet érdemel Marchet rektor az a kijelentése, hogy a látogatottságnak ilyen jelentékeny emelkedése ellenére is szó sem lehet szellemi tul-

termelésről, mert a fiatal emberek a főiskolai tanfolyam elhagyása után mindig hamar találnak alkalmazást. Ezek az adatok újabb bizonyítékot szolgáltatnak a máskor is tapasztalt felfogás helyessége mellett, hogy a szakképzés fejlesztése és magasabb színvonalra emelése, még ha a tanulmányok megnehezítésével és a tanulmányi idő meghosszabbításával jár is, nemcsak hogy nem csökkenti, hanem ellenkezőleg, még növeli az illető tanintézetek látogatottságát. Másrészt igazolják, hogy az alaposabban kiképzett szakemberek iránt nagyobb a kereslet, az pedig régi igazság, hogy a szélesebb körű és alaposabb készütségek a köz- és magánérdek javára értékebb munka jár a nyomában. Megjegyezzük, hogy a bécsi mezőgazdasági főiskolát gazdaszok, kulturtechnikusok és erdészek látogatják.

Magyarország állatlétszáma. Az ezévi állatösszeírás bevezetőjében, áttekintést nyerhetünk állatállományunkról és annak számbeli gyarapodásáról. A gyarapodás általánosságban nem mondható kedvezőnek, legalább is nem abban a tempóban emelkedik a létszám, amelyben — tekintve az előnyös értékesítési viszonyokat — emelkednie kellene. Bizonyára az utóbbi évek rossz takarmánytermései, no meg a Balkán-államokból az állatoknak könnyűszerrel való transzportálható és importálható okai a fejlődés lassúságának. Remélhetőleg ezen okok a mesterséges takarmánok, intenzívebb termelés, továbbá a Balkán-államokkal kötendő szerződések módosítása által meg fognak szűnni? Bizonyos szomorúsággal kell ez utolsó statisztikai adatokból tapasztalunk, hogy a magyar fajta szarvasmarha számban következetesen fogy, holott előnyös sajátosságai — mint igavonó — közmérték. Az összeírás szerint a szarvasmarha száma 5953 ezer (szaporodás az 1907. évhez képest 328,374 darab = 5.83%). E számból a magyar fajta szarvasmarha 18,800 darabbal fogyott. Ló 1,797,600 darab (szaporodás a múlt évhez képest 9240 darab = 0.51%), Sertés 4869 ezer darab (szaporodás a múlt évhez képest 532 ezer darab = 12.26%). Juh 7550 ezer darab (szaporodás 658 ezer = 9.55%). A loállományok ily kis százalékban való emelkedése a legkevésbé indokolt, amikor a jó lovat mindig lehet magas áron értékesíteni s amikor mindenkinek módjában áll — tájfajta ménék révén — jó loányagot nevelni.

Magyar borok a külföldön. Kezdek borainkat a külföldön felfedezni. Még csak nem is olyan régen messzeföldön híres volt a magyar bor. A közelmúltban véghezvitt nagyarányú hamisítások azonban borainkat elzárták a külföld elől. Hála azon intézkedésekért, melyek legalább is megnehezíték a pancsolást, boraink kezdek jó híreket ismételtén visszaszerelni. Külföldi szakkapokban mindinkább kezdenek foglalkozni borainkkal. A *Rural World* gazdasági szakkap novemberi számában — a magyar borok ismeretével foglalkozva — többek között azt írja, hogy a magyar borok olyanok, mint amelyet az angolok inni — szeretnének; miért is azt ajánlja mindazoknak, kik igazán jó borokat akarnak inni, látogassanak el Magyarországra. Ezt különösen a borkereskedőknek tanácsolja nemcsak az üzlet szempontjából, de mert a magyar boroknak Angliában való elterjesztése által valóságos nemzeti missziót is végezhetnének. Azonban nemcsak a régi piacainkat sikerül talán visszaszerelni, de új piacot is szerzünk. A budafoki pinceszélelügyelőség ugyanis nemrégiben több bormintát küldött Ausztráliába s az kifogástalan állapotban érkezett oda. Ennek következménye már egy nagyobb borrendelés és pedig 1200 üveg peccsenyebor, 1200 üveg hegyaljai és 1200 üveg szamorodni. Bizton remélhetjük, hogy borexportunk lassacskán ismételtén fel fog lendülni.

Baromfitenyésztés a Balatonvidéken. A *Tapolcavideki Gazdakör* nagy tevékenységet fejt ki a vidékbeli baromfitenyésztés fejlesztése érdekében, amelyek termékei a balatonmenti fürdőekben kitünően értékesíthetők. E végből

a földművelésügyi miniszter nagyobb mennyiségű orpington-kakasokat, emdeni ludat, pekingi kacsát és bronzpulykát osztott szét a gazdakör tagjai között.

A szövetkezetek terjedése. Az Országos Központi Hitelszövetkezet október folyamán a csaszlóczi, gorujukováczi, a Nyomja és vidéke, a tokaji hitelszövetkezetek, továbbá a bácsföldvári és szenttamási kőszőlőszövetkezetét vette fel kötelelébe. Ezidőszerint a kötelelébe tartozó szövetkezetek száma 2089, melyeknek működése 6471 községre terjed ki.

Bogsáni állatdíjazás és szövetkezés. A *Krassó-Szörényvármegyei Gazdasági Egyesület Németbogsánban* tartotta idei első szarvasmarhadíjazását. Elismerő oklevelek, ezenkívül 150 korona értékben még több kisebb díj került kiosztásra. A szarvasmarhadíjazást megelőző este, a házi-nyul- és baromfitenyésztésről, a baromfikeltezőgépek kezeléséről, a fogyasztási és értékesítő, valamint a községi állatbiztosító szövetkezetek céljáról és nagy közgazdasági fontosságáról Lukonics Lajos, gazd. egyesület titkára a bogsáni polgári körben a kisgazdák és körtágok élénk részvételével és érdeklődéssel kísért vitáestét rendezett.

Országos állatvásárok. Nagyobb jelentőségű országos állatvásárok a vásártartó hatóságoktól beérkezett jelentések szerint **december** havában a következő helyeken tartatnak meg:

Zalaegerszeget november hó 30-án, a jövő havi pedig december 28-án. Legnagyobb felhajtás remélhető októrből (1000), tehénből, lósból (600), tinóból (550) stb.

Tördán december 4., 5. és 6-án. Legnagyobb felhajtás remélhető erdélyi fehér szarvasmarhából (10.000). **Tavalyi** felhajtás és eladás magyar szarvasmarhából 4617—1348, lósból 260—110, juhból 40—11, sertésből 980—605.

Pápán december hó 14-én. Legnagyobb felhajtás remélhető igás ökrökből (2400), tehénből (1200). **Tavalyi** felhajtás és eladás m. és t. szarvasmarhából 3715—1318, lósból 917—346, sertésből 1643—791.

Gyulafehérváron december hó 14. és 15-én. Legnagyobb felhajtás remélhető magyarfajta, szarvasmarhákból. **Tavalyi** felhajtás és eladás m. és t. szarvasmarhából 4344—809, lósból 147—41.

Beregszászon december hó 16-án. Legnagyobb felhajtás remélhető szarvasmarhából (800—900), lósból (600—700) stb. **Tavalyi** felhajtás és eladás m. és t. szarvasmarhából 1239—269, lósból 548—59, sertésből 325—523.

Homonán december hó 16-án. Legnagyobb felhajtás remélhető piros-tarka szarvasmarhából (800). **Tavalyi** felhajtás és eladás lósból 311—31.

Mohácson december hó 21-én. Legnagyobb felhajtás remélhető sertésből. **Tavalyi** felhajtás és eladás m. és t. szarvasmarhából 1864—408, lósból 1894—102, sertésből 1000—493.

Nagyváradon december 11—16-án. Legnagyobb felhajtás remélhető szarvasmarhából (4—5000), lósból (2000). **Tavalyi** felhajtás és eladás m. és t. szarvasmarhából 2243—1383, lósból 1516—541, juhból 275—124, sertésből 1589—821.

Gazdasági dátumok. Állami facsemeték adománnyozására vonatkozó folyamodványok f. évi december 15-ig terjesztendők be az illetékes kir. erdőfelügyelőségekhez.

Ménesebeli anyakanczák párosítása: Kisbéren nov. 23—23.

Írásbeli ajánlatok beadásának határideje a budapesti közvágóhídon leendő trágyaelárverezésre vonatkozólag november 25-én.

Szeszfűzői tanfolyam Kassán gazdatisztek és szeszgyártulajdonosoknak 1909. évi január 5-től 20-ig. Levélbeli bejelentések a gyártulajdonosok és gazdatisztek részéről a kassai m. kir. gazd. akadémiához december 15-ig intézendők.

„A göbő a gazdaságban”. Humoros gazdasági tárczák. **Második olcsó kiadás.** Ára füzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Parcellázások jutányos és gyors keresztvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete” fizetmüködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetése kizár minden nyereszkesedést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telekkönyvi és mérnöki) lebonyolítását s e célra megbízottját a helyszínére kiküldi, aki az összes teendőket ellátásáról a helyi kiválmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási célokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-utca 2. szám) kívánatra minden felvilágosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az intézet nyereségreszesedést nem igényelve, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, ahogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemes felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: 1. A j áradék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adhatnak. 3. Az egyik módozatú kölcsön teljes készpénzzel fizetetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

NYILTTÉR.)*

Megjelent!

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az O. M. G. E. igazgatója a G. E. O. Sz. titkára
szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár 1909. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár” tizenötödik évfolyama teljesen átírtól-gozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképeni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár” két kötetének ára **O. M. G. E. tagoknak** és a „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel **4 korona.**

Megrendelhető a
„KÖZTELEK”
kiadóhivatalában
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

* E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az időjárás hidegre változott, erős havazásokkal ködökkel, ami a Dunán erős jégzárást idézett elő. A legutóbb nyilvánosságra került magyar vetéskimutatási jelentés nem tartja kedvezőnek az időjárási viszonyokat a vetésekre. Igen sok a bevetetlen terület. Az osztrák vetéskimutatás hasonlóan kedvezőtlenül ítéli meg az időjárási viszonyokat.

Természetszerűleg ezen körülmények, amikhez még politikai momentumok is járultak, megszárdították az üzlet menetét.

A külföldi piacok irányzata is inkább a szilárdulás felé hajlik, bár a jelentések nem mindenről voltak egyöntetűek. A főérdeklődés az argentinai termésre irányult.

Oroszországban téli időjárás uralkodik; a vetések nagyobbára hótakaróval vannak borítva. Angliában szilárd volt az irányzat, ezzel szemben Franciaországban kedvezlenebb a hangulat. A német piacokon szilárd volt az irányzat. A balkáni állományokból főleg tengeri kiviteltik nagyobb mennyiségben.

Nálunk a fővárosi malmok állítólag december hó 1-től kezdődőleg az üzemszünetet kiterjesztik. A vásárlásokban a malmok élénk részt vesznek, tartanak u. i. attól, hogy az uszó hajórakományok, melyek jórészt már előre el vannak adva, aligha érkeznek meg, t kintetel a dunai erős jégzárlásra és az ezzel járó hajófavározás beszüntetésére.

Rozsban szintén élénk az üzletmenet. A piacra került mennyiségeket jól megfizetik. Nemcsak a külföld, de a helyi fogyasztás részéről is élénk érdeklődés nyilvánul.

Zabrák a politikai viszonyokra való tekintettel szintén emelkedtek.

Tengeriben a kínálat kielégítő. A minőségre vonatkozólag némi panaszok hallhatók.

Árpában az irányzat tartott, sörárpában nem igen fordul elő üzlet.

Az egyes gabonanevekről s azok áraiban végbement változásokról napjainkban számolunk be.

Napjelenítés a gabonatözsdekről.

1908. november 24.

A mai jó időjárás és az amerikai piacok olcsóbb jegyzései a helyi gabonauzlet emelkedő irányzatát kissé leszállította. Árak gyenge forgalom mellett 10 fillérrel olcsóbbak.

Rozs változatlan szilárd és a főváros fuvartavolságában 21:20 K-ig fizették, Nyíregyházán 20:60 K. ár jegyezhető.

Árpa szilárd és 16:40 K-ig értékesítik az etető és hártolási célokra alkalmas tőteleket.

Tengeri változatlan, míg zab jól keresetlik.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm 80:5 k. 27 K. — f. 850 mm. 80 k. 26 K. 95 f., 200 mm. 80 k. 26 K. 95 f., 100 mm. 80 k. 26 K. 95 f., 500 mm. 80 k. 26 K. 95 f., 200 mm. 79:5 k. 26 K. 80 f., 300 mm. 79:2 k. 26 K. 65 f. felső, 300 mm. 79 k. 26 K. 70 f., 250 mm. 78:5 k. 26 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 26 K. 10 f. felső, 600 mm. 77:5 k. 26 K. 20 f. felső, 100 mm. 77 k. 26 K. 50 f. 100 mm. 78:5 k. 26 K. 50 f.

Pestvidéki: 140 mm. 78 k. 26 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 26 K. 50 f., 300 mm. 78 k. 25 K. 65 f., 200 mm. 78 k. 26 K. 80 f., 200 mm. 78 k. 26 K. 50 f., 200 mm. 75 k. 25 K. 80 f.

A legerősebb konkurrencziának is ki kell térni
az 1908. évi **Perfekt Separatoraink** elől.
uj modellű **Perfekt tejszállító-kannák.**
Egydarabból sajtolt Perfekt tejszállító-kannák.
Teljes tejgazdasági berendezések.

Tessék árjegyzőket kérni.

BURMEISTER és WAIN
gép- és hajógyár részv.-társaság
Budapest, V., Kálmán-utca 3. sz.

Fejérmegyei: 100 mm. 78 k. 26 K. 55 f. 200 mm. 78 k. 26 K. — f. hibás.
Tolnai: 850 mm. 77-5 k. 26 K. 45 f., 200 mm 77-5 k. 26 K. 45 f.
Felsőmagyarországi: 125 mm. 77 k. 26 K. 20 f., 100 mm. 73 k. 24 K. — f.
Bácskai: 100 mm. 77-3 k. 26 K. 50 f., 100 mm. 77-2 k. 26 K. 50 f., 150 mm. 77 k. 26 K. 40 f. hibás.
Bánsági: 5000 mm. 79 k. 26 K. 80 f.
Bors: 300 mm. 21 K. 30 f., 500 mm. 21 K. 30 f. 150 mm. 21 K. 30 f., 125 mm. 21 K. 30 f. kpfi. paritás, 150 mm. 21 K. 25 f., 100 mm. 21 K. — f., 100 mm. 20 K. 90 f., 100 mm. 20 K. 80 f. kpfi. paritás.
Tengeri: 100 mm. 13 K. 90 f. kpfi.
Zab: 100 mm. 17 K. 20 f., 100 mm. 17 K. — f. kpfi.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1909. áprilisra	25-98 K.
„ 1909. októberre	22-60 „
Rozs 1909. áprilisra	22- „
„ 1909. októberre	19-60 „
Zab 1909. áprilisra	17-40 „
Tengeri 1909. májusra	15-6 „

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1908. november hó 24-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott közlegekből 116 szekér réti széna, 30 szekér muhar, 20 szekér zsupszalma, 10 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 4 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbukkony, köles stb.), 400 zsák szecska. A forgalom lanya.

Árak fillérekben g-ként a következők: réti széna 800—1040, muhar 960—1060, zsupszalma 660—720, alomszalma 600—620, takarmányszalma —, 100 kéve tengeriszár —, egyéb takarmány 600—760, zabosbukkony 960—1000, lóhere —, zöld luczerna —, köles —, sarju 920—940, szalmaszecska 720—740 Összes kocsiszám 184. Összes súly 220,800 kg.

Szeszüzet.

A szeszüzletben az irányzat gyérb kereslet folytán változatlan és az árak a nagyobb kínálat folytán olcsóbban zárulnak.

Elkelt finomított szesz adózva 179-50—180 K., adózatlanul 60-50—61 K. nagyban és 1 K. drágábban kicsinyben.

Elesztőszesz adózva 179—179-50 K., adózatlanul 60—60-50 K. kelt el azonnali és november—decemberi szállításra.

Denaturált szesz gyérb kereslet mellett 51 K. kelt el kötésre nagyban és 1 K. drágábban kicsinyben.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás élénkebb kínálat mellett jegyzésen alul 2—2-50 K. kelt el kampanyszállítással. Budapest és kontingens-nyersszesz ára 58—59—K. Bécsi jegyzés gyér forgalom és kereslet mellett 56-40—56-80 K. kontingens nyersszeszért.

Budapesti jegyzés

	nagyban	koronákban
Kontingens-nyersszesz	58—59—	58—59—
Finomított szesz adózva	180—180-50	180—180-50
„ adózatlan	61—61-50	61—61-50
Elesztőszesz adózva	179—179-50	179—179-50
„ adózatlan	60—60-50	60—60-50
Nyersszesz adózva	178—178-50	178—178-50
Denaturált szesz	51—51-50	51—51-50

(Az adózott szesz a 20 korona pótdóval együtt értendő.)

Chilislétrom.

Az irányzat egészen lanya és vevők alig jelentkeznek. Az árak a következők:

folyó év nov. szállításra	9-22 ¹ / ₂ márka
„ decz. szállításra	9-30 „
1909 januári szállításra	9-40 „
„ január—februári szállításra	9-52 ¹ / ₂ „
„ márciusi szállításra	9-60 „
„ áprilisi szállításra	9-55 „
„ májusi „	9-45 „
1910 február—márciusi szállításra	9-80 „

Liszt, őrlemény és abraknakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt. A lefolyt héten a lisztüzlet kissé élénkebb volt, miután a fogyasztók képtelenek voltak szükségletüket részben fedezni, dacára az emelkedő irányzatnak. Rendelkezősek kedvezően érkeztek. Heti lisztforgalom 113463 q. volt.

A fővárosi malmok átlagos búzaliszt jegyzései 100 kg-ként Budapestben, elegysúly tisztasulyként.

Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K:	8 20	17 40	16 60	16 20	33 40	24 —	33 —	30 40
		7 ¹ / ₂	7 ¹ / ₄	8				
		27 —	22 —	15 40				

Rozslisztárak:

Szám:	O.	O/I.	I.	WR.	II.	II/B.	III.
Ár K:	32-40	32 —	31 —	30-20	29-60	29 —	28-40

A korpaiszt irányzata továbbra is szilárd maradt. A malmok készletei fogytán vannak. Heti korparorgalom 21226 q. volt.

A többi abraknakarmánycikkek árai a következők voltak Budapestben zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg-ként.

Finom korpa 1908. nov.—decz. száll.	12 20—12 30
Goromba „	12 30—12 40
Finom korpa 1909 jan.—május szállításra	12 50—12 60
Goromba „	12 60—12 70
Rozskorpa deczember	12 20—12 30
Árpadora és árpaderceze	14 50—14 80
Malomkonkoly	14 20—14 30
Budapesti gyári repcepegőgácsa	15 50—5 60
Dorby melassa ab Hatvan v. Pozsony	11 40—11 50
Szárított moslék zsák nélkül	14 80—14 90
Malátacsira	14 50—14 60
Szárított répaszelet, „ ab állomások	13 50—13 70
Szörplé 48—50% cukortart. hordó nélkül	9 50—9 60

Élelmiczkék nagybani árai a központi vásárosarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 november 24 ér.

Az üzletmenet csendes. Lényeges árváltozás nem jegezhető fel. Szép alma, körte (előírásaink szerint csomagolva), leült sertés, vad, tojás, vaj, méz felküldése ajántható. Rózsaburgonya és a főzésben szappanos, szét nem eső, sárga burgonya iránt állandó az érdeklődés. Tojás változatlanul szilárd.

Mai árak:

Huznemtek: vidéki marhanus hátulja 1-20—1-40 K., eleje —96—1-08 K., vidéki borju bőrben, hosszan mérve, sulylevonás nélkül 0-88—1— K., helybeli borjuhus 1-08—1-24 K., sertésus szalonnával 1-20—1-22 K., lehuzott sertés 1-24—1-30 K., szalonna friss 1-20—1-40 K., szalonna sózott 1-24—1-28 K., szalonna füstölt 1-40—1-44 K., olvasztani való 1-28—1-33 K., háj 1-36—1-40 K., sertézsír 1-40—1-44 K. kg-ként. Füstöltus (vidéki) kg-ja 1-40—1-60 K., hazai sonka 1-80—2— K., szalámi magyar 3—3-60 K., szalámi nyári 1-20—1-40 K., bány párja — K.-ig.
Vad: óz 1-40—1-60 K., szarvas 0-80—0-90 K., vaddisznó 80—1— K. kg-ként egészben, nyul nagy 2-80—3— K., nyul süldő 2—2-40 K., fogoly 1—1-20 K., fűcán 3—3-40 K., erdei szalonna 0—0— K., dämvad 0-90—1— K. kg-ként. Fenyvesmadár kötege 1—1-20 K.
Baromfi-félék: élő rántani való csirke 1-20—1-60 K., sütni való 2-40—2-80 K., liba fiatal 0—0— K., kacsa sovány 2-80—3-40 K., kacsa hizott 4—5— K., lud hizott 10—14— K., tyúk 3—3-20 K., pulyka 5—7— K., élő sovány liba — K. páronként.
Vágot szepen tisztított baromfi, hizott lud 1—1-28 K., hizott rucza 1-3—1-40 K., hizott pulyka 1-2—1-50 K., levestyúk 1-30—1-40 K., pulyka sovány 0—0— K. kg-ként. Poulard 1-80—2— K., gyöngytyúk — K. darabonként.

Nemzetközi gabonapiacz 1908. nov. 20-tól 1908. november 25-ig.

Kelet		Effektív árak									Határidő	Határidős árak					
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres		Odosza	Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago
Buza	24	26-00	20-66 ¹	27-70	25-30	25-96	21-56	20-86	19-18	19-34	20-38	Decz.	26-20	21-06 ³	24-45	21-70	19-16
		26-20	20-66 ¹	27-50	25-30	25-93	21-70	20-92	19-18	19-34	20-38	Április	20-46 ³	24-94 ³	22-34 ^{1b}	19-92 ³	
	20	26-20	20-66 ¹	27-50	25-30	25-93	21-70	20-92	19-18	19-34	20-38	Decz.	25-80	20-95 ³	24-42	21-80	19-18
Rozs	24	21-40	—	21-80	21-30	20-65	16-58	—	—	—	16-65	Decz.	—	—	20-28	16-42	—
		21-10	—	21-60	21-30	20-65	16-58	—	—	—	16-65	Április	22-10	—	21-3 ¹ ³	16-58 ^{1b}	—
	20	21-10	—	21-60	21-30	20-65	16-58	—	—	—	16-65	Decz.	—	—	21-52	16-52	—
Zab	24	17-40	—	18-50	16-80	20-06	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	19-42	—	—
		17-20	—	18-40	16-80	20-06	—	—	—	—	—	Április	17-48	—	19-64 ³	—	—
	20	17-20	—	18-40	16-80	20-06	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	19-52	—	—
Tengeri	24	14-20	15-03	19-10	18-30	20-90	—	14-32	12-68	12-56	—	Decz.	—	14-71	14-98	—	12-68
		14-20	15-03	19-10	18-30	20-90	—	14-36	12-52	12-56	—	Április	15-18 ³	15-50 ^{1a}	17-68 ³	—	—
	20	14-20	15-03	19-10	18-30	20-90	—	14-36	12-52	12-56	—	Decz.	—	14-57	19-20	—	12-52
Árpa	24	16-40	—	20-20	20-50	24-19	—	—	—	—	—	Április	15-16 ³	—	19-76 ³	—	—
	20	16-40	—	20-20	20-50	24-19	—	—	—	—	—						

Jegyzet: 1) Red winter II. 2) jan. 3) jan.—ápr. 4) márcz. 5) május.

GANZ ÉS TÁRSA, HOFHERR ÉS SCHRANTZ FELSO-MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐI.

Takarmánykamra- berendezések járgány-, gőz- és motorhajtásra; szecsakavágók, répavágók, daráló stb.

Gőzekealkatrészek, gőzekevasak, kormányok, acél- és fémalkatrészek, gőz-ekesodronyokételek.

Kazánkovács munkák, új tüzszerények.

Malomberendezések!

Diesel-, szivógáz-, benzín-motorok.

SZILÁGYI ÉS DISKANT GÉPGYÁRA, MISKOLCZ.

Pontos kiszolgálás!

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort; oltani, permetezni nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona; száma 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a legnemesebb fajokból. — Árjegyzék ingyen. — Rendelési cím:

SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsőseged. (Somogy m.)

Ura község (Szatmár megye) határában 1500 hold (1200 négyszögöles), melynek mintegy kétharmada kitünő szántó, a többi pedig elsősorú legelő. **1909 január 1-étől** kezdődő esetleg hosszabb időre

bérbeadandó.

Megtéktelési engedélyt és részletes felvilágosítást **Barta Ödön ügyvéd irodája (V., Nádor-utca 9.)** adhat. 1108

Betanított

igásókrök, tehének, üszök, tenyészbikák

állandóan kaphatók gróf **TELEKI ARVÉD** fehér magyar gulyájából, drassói uradalomban, posta, vasut, távirtda: **KONCZA.**

HIRDETMÉNY.

A Mezőberényi Tejszövetkezet az 1909-dik évben termelendő elsőrendű teavaj-mennyiséget eladni óhajtván, mindazok, kik erre reflektálnak, **zárt írásbeli ajánlatukat** sziveskedjenek 1908. év **december hó 15-ig** Kolozsi Endre főjegyző tejszövetkezeti elnökhöz benyújtani. A tejszövetkezet fenntartja magának, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson. Tájékoztatásul megjegyeztetik, hogy a folyó évi vajtermék mintegy 350 métermázsát tesz ki. 1099

Mezőberényi Tejszövetkezet.

Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

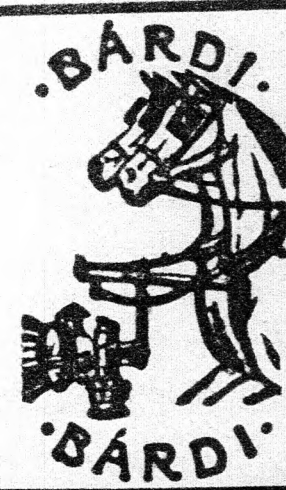
Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9. Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16—28.

Sürgőnyczim: Pneumatic.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

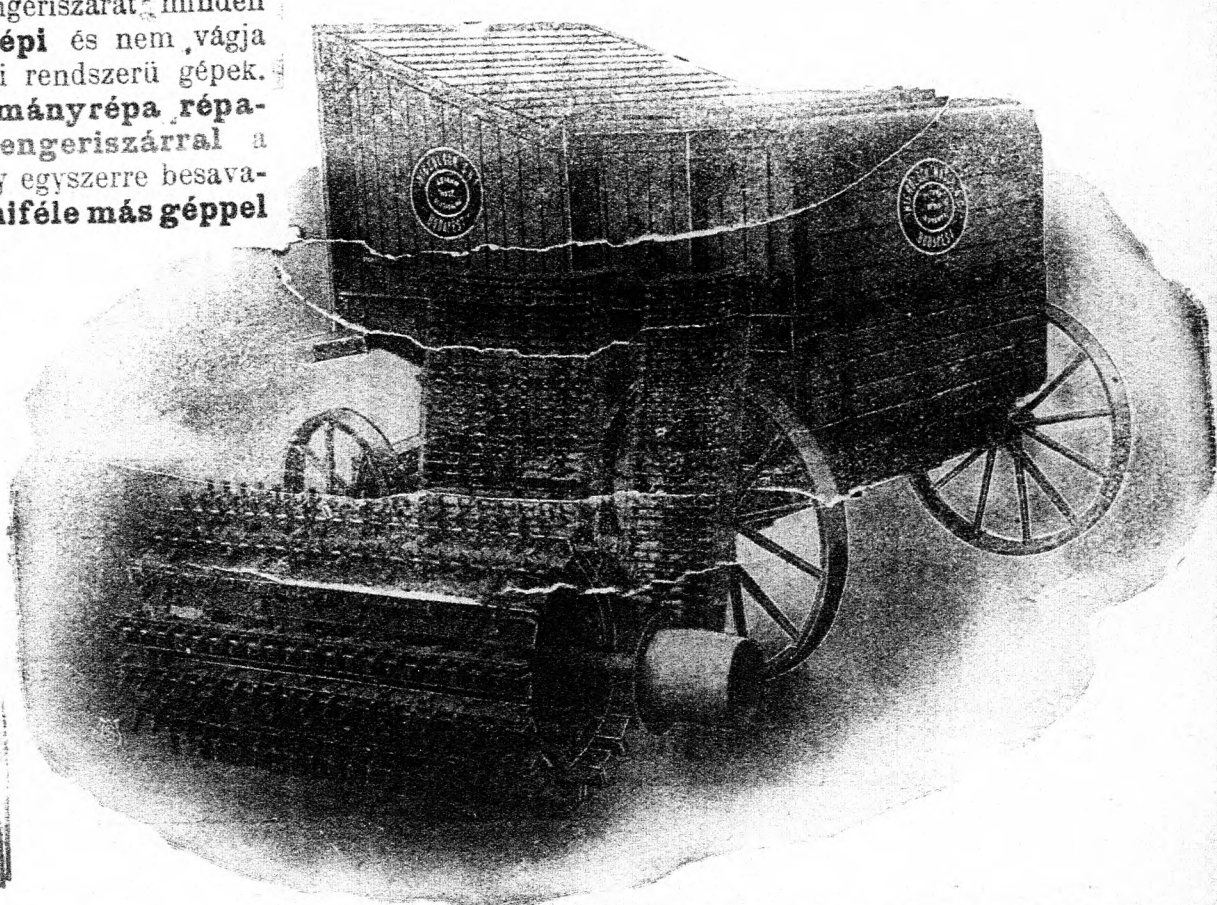

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZABADALMAZOTT TENGERSZÁRTÉPŐGÉP

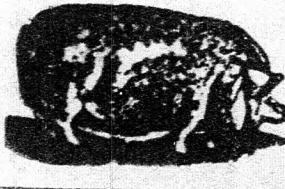
az egyedüli szerkezet, mely a tengeriszárat minden részében a **legtökéletesebben feltépi** és nem vágja dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek. **Az egyedüli gép, melylyel takarmányrépa répafejek levéllel, egyidejűleg a tengeriszárral a legtökéletesebben felapríthatók** és így egyszerre besavanyíthatók. Ezen **kettős művelet semmiféle más géppel nem végezhető** mint az „Ásványi” féle tengeriszártépőgéppel. 1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalomtulajdonos

„Nicholson”
GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, VI.,
VÁCZI-UT 17. SZ.

Arjegyzék és ismertetés
ingyen és bérmentve, ...

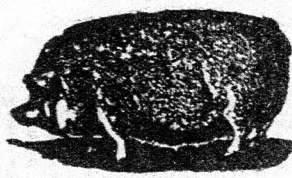

Sertéseladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközöltetnek sovány egy hizott állapotba

URL REZSŐ

Sertésbizományosai. Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári kertvárosi bérpalota). Telefon: 97-05 Istvánbánya. Feltáró és kérészek készítésével foglalkozik.

TEJ

1000—1500 litert uradalmi gazdaságból keresek megvételre. Schubert József tejtelep Budapest, VIII., Szerdahelyi-u. 8.

A ló és tenyésztése. 600 14 műmelléklettel. 3-ik kiadás. Irák Kocsy Béla és Monostori Károly. Ára húve 12 kor., tartós díszkötésben 15 kor. Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Gyakorlati tejgazdaság. Kéz könyv készítték és tejszövetkezetek számára. Irák dr. Koerfer István és Sierbán János. 2.20 K előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedés, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Javaslatok az alföldi gazdálkodás javítására. Irta Forster Oéza. Ára bérmentve 2-10 K. Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedésében, Budapest IX., Üllői-ut 25.

Birtokeladás.

Alulírott tulajdonos részéről közhírré adatik, hogy Veliki-Csresnyovicza (Podravina) községben lévő 394 katasztrális hold 1600 □-lével, ebben van 60 hold rét, 250 hold szántóföld, 8 hold szőlő 1/4 órai távolságra a községtől, 70 hold beletek (házhely), ebben van 42 hold egy tagban, melyen van egy szép urasági és cselédlakás, sok melléképületek, melyeket a házhelyekre fel lehet építeni, továbbá egy 7 éves jókarban és működésben lévő nagy gőzmalom, mely naponta 12 métermázsza gabonát keres, egy jókarban lévő cséplőgép. 1908 november hó 16-án és reá következő minden hétfőn helyszínen, mennyiség a vevő kívánsága szerint, nyilvános árverésen, kényelmes fizetések mellett eladotnak. Vasuti állomás Pitomácsa, 1/2 óra járás. 1098

Günsberger Zsigmond, Draskovecz.

Gazdasági könyvvel, nyomtatványokat, levél-papirokat, borítékokat raktáron tart és egyéb

NYOMDAI MUNKÁKAT

jutányosan és csinos ki- vitelben készít „PÁTRIA” irod. vállal. és nyomdai r.-t. BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Árjegyzékkel valamint költségvetéssel is készséggel szolgálunk.

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatai tölz ki a belterjesebb és az eddigéi hasznosabb gazdálkodás előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján. Kildolgozza az okszéri gazdasági berendezés alapjául szolgáló üzemet. Elvállja a gazdaságok állandó felügyeletét és ezek üzemenek ellenőrzését. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek berendezéséről, vezetéseiről és azok lezárásáról. Elvállja a gazdasági számvitelnek fellüvzogatását vagy állandó ellenőrzését. Elvégzi a gazdasági számvitelnek előnyvesítési időszaki jelentések alapján. Evi zárlatokat és jóvelmezőgazdasági számvitelket elkészíti. Tanácsot ad birtokbérbeadásnál, valamint mezőgazdasági pénz- és hitelügyi kérdésekben. Gazdasági ügyekben jogi tanácsot szolgál és vitás ügyekben a választott szakbírószágot tisztogat elvállja. Birtok és mindennemű mezőgazdasági értékcseleséseket végeztet. A bejelentett elő és bérbeadó birtokokat törzkönyvileg nyilvántartja. Gazdasági szaktanácsadást a mezőgazdasági szervezetek korcsokot nyilvántart. Adóügyekben az OMGE. tagjának szaktanácsadást ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivéset és tulfizetés esetén az összeg visszatérítését kérészközi. Adóelőlegedések ügyében utahagytással szolgál. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztályt ny irányu működését az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentetett:

- Eladó birtok: 543 m. hold Zalában, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, léglivetéssel, cseméntárgyártással, iparvágyúny s mérleggel, urlakkal. Barmikor átvethető. Esztleg bérbeadó. Tulajdonos: Záhurszky Tárje. 2 197 m. hold pilléscsabl vonalon, fővástól 39 km-re 4 község közt, orvos, gyógyár Nyerges- ujtalo, Dunától 10 p. Teljgazdasággal, sertésenyésztéssel, 8 n. szőlővel, csárókkal magórákkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás úvegek, zárt verandával. 3 300 m. hold sík fekvésű I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megtelelő g. épületekkel. 5 370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, ur lakással és 5 hold dískerttel, köves ut mentén. 4 100 kat. hold körül I. o. bacskaí föld, 15 percnyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Ferenc- csatornától 8 percnyire, urlak és gyümölcsös. 6 500 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urlakkal. 7 1015 kat. hold Torontóban a Tisza és vasnt mentén, köves nital, egészben avagy csakis egy körülbéli 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 8 800 m. hold Emeleken, vasutól 7 kilométerre, épülő vasnt helyben, 40 kat. hold dohány- engedélyvel, kelő lak- és gazdasági épületekkel. 9 Tomaszvár határában, a városól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukoricza-góréval, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész prafelművelés kinasztus korli talaj, ugy a legintenzívebb művelésre, mint teljgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételi megkönyvít a birtokon lévő nagyobb összegű, igen olcsó és előnyös törté- stés kölcsön. 10 280 m. hold Budapestól fővonalon gyorossal 1/2 óra, vasutállomástól mentén 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékekkel, csinos kis parkban urlakkal 90 m. h. erdőállóséggel. 12 388 hold Nográdm. megyében, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 5 h. kert, 1/2 h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és n. Vasutállomástól 3 km.-re. Teljes felszereléssel 400.000 korona. Esztleg bérbe is kivethető. 14 384 hold szőlőnek való, egyenes felületű, vasnt közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 13 1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemes gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, telekmentes, saját kezelés alatt áll. Esztleg bérbeadó. 15 2488 hold, 50 hold termőföldműveléssel Erdélyben, saját kezelés alatt lévő birtok, megfelelő számu kinyókból épült épületekkel, 10 szobás kastélyval, szeszgyár és finomító. Jó minkás- viszonyok. Ára felszerelés nélkül 500.000 K. Amortizáclos teher 200.000 K. Esztleg bérbe adó. 16 290 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési engedélyvel. Kereskedelmi növények termesztésére és teleküzetre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 17 200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy egész terület eladó. 18 Emoltecs kastély 25 hold földdel a Balaton melletti szép park. Ára 75.000 K. 1 513 m. h. Borsod megyében vasutállomástól 6 1/2 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold feltérhető legelő tanyával együtt 48.000 koronáért. 26 490 hold, vasutállomástól 7 km.-re, országot mentén, 7 szobás lakóházzal és elegen gazdasági épületekkel 27

Birtokvételek:

- megvételre kerestetik: 1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tulajdonos erdőből álló, Hont, Nográdm, Öbörz. 2-300 hold birtok, jó lakással, lehetőség Kecskemet vidékén. 3950 300 holdas birtok ur lakással, lehetőség Kiskunfélegyháza vidékén. 3982 10-15000 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 9 2000 hold elsősorú talaj birtok, cskunfélegyháza vidékén, vasutállomás közelében, szép kastélyval és parkkal, Bécstől legfeljebb 6 órányira. 5215 800-1200 m. hold birtok, kelő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő in- házzal. 456 2000 hold jó talajú birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasnthoz. 5216 250-300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városok közel épületekkel, jó lakóházzal, telekmentes vagy olcsó amortizációs kölcsönrel. 12/4 3-400 hold egytagban legelő, ebből 5 szobás lakással, vasntól legfeljebb 1 1/2 órányira jó nton. 12 800-1000 holdig jó földék és épületekkel, Instruksóval. A lakóház tainban vagy város közelében legyen. 79 500-1000 m. hold lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sík fekvés, vasutállomás közelében. 23

Bérbeadó birtok:

1150 m. hold Nográdmegyében jó gazdasági épületekkel, épülő vasnt mentén, október 1-től, esztleg január 1-től 6 vagy 12 évre 15

Birtokbérlet kerestetik:

- 180-300 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta teljgazdaság üzemelt. 2530 800-1500 h. Erdélyben vasnthoz közel, jó urlakkal és gazdasági épü- tekkel, rét és legelővel. 498 2-3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőség a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehenészet üzemelt. Urlak legálább 6 szobás legyen. 1868 1000-1500 m. hold lehetőleg síkfekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasutállomás közelében lévő. 1868

Ezeket kívül nyilvántartjuk a visszavándorlók ietelepitésére alkalmas birtokokat és bérlet szövetkezetek alakításánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetegénnél. Csakis közvetlenül a tulajdonosuktól fogad el bejelentéseket AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.

Felhívás a gazdákhoz. Mindama tisztelt földbirtokos és haszonbérlet urakat, akiknek okleveles gazdaságtiszre, vagy más gazdasági alkalmazottára szükségük van, felkérjük, hogy a náluk ama helyzetben vagyunk, hogy kiváló minőségű állást kereső gazdaságtiszeket és egyéb gazdasági alkalmazottakat ajánlatunk hozzánk forduló egyesületi tagjainknak teljesen díjmentesen.

77750/IV. szám.

Eladási és szállítási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. ménésbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében folyó évi december hó 16-ik napján délelőtt 10 óráor a birtokon hizlat 330 drb sertés után származó hus, továbbá vészen át nem ment 1200 darab sovány südő sertés farkak és 450 darab szopós bárány eladására; nemkülönb a mezőhegyesi ménésbirtok részére 500 mm. old lankint 40 kg. su yu és 300 mm. oldalankint 30 kg. sulyu és a palánkai csikótelep szükségletére szállítandó 180 mm. oldalankint 40 kg. sulyu pörkölt szalonna beszerzésére zárt írásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

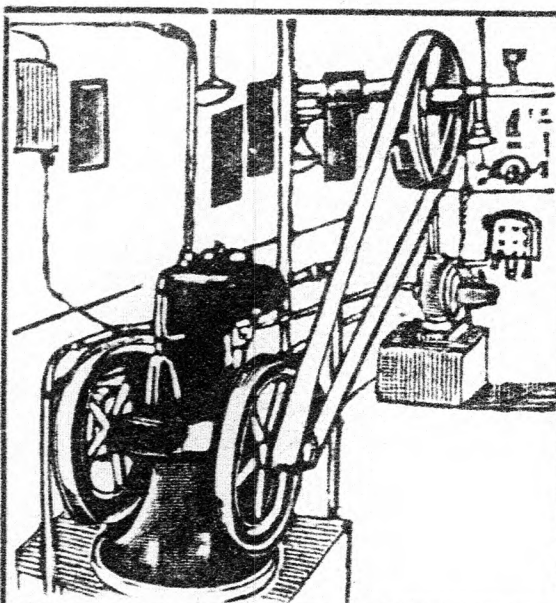
Ajánlattevők felhivatnak, hogy az 1 koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett bánatpénzzel ellátott sajátkezűleg aláírt zárt ajánlatokat az egyes csoportoknak megfelelő felirással jelezve legkésőbb folyó évi december hó 16-ik napjának délelőtt 10 óráig a mezőhegyesi m. kir. ménésbirtok igazgatóságához nyújták be, később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ugy az eladási, mint a szállítási részletes feltételek a vezetésem alatt álló miniszteriumban a gazdasági főigazgatónál (IV. főosztály), valamint a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál megszerezhetők és kívánatra megküldetnek.

Budapest, 1908. évi november hó 14-én.

1109

M. kir. földművelésügyi miniszter.

**„NAGYOBB”
GAZDASÁGOK
FIGYELMÉBE!**

ONALLÓ GÉPTELEPEKET létesítünk, melyek a vizellátást és takarmánykészítést elvégzik és amellet mellékesen a kastély és gazdasági épületek világításához szükséges villanyerőt is előállítják. Kötöny eredményekről számos előkelő referenciát tudhatunk. Utolsó megrendelések: Nagymélt. gróf Tisza István ur, Geszt. Mélt. gróf Desseffy Miklós ur, Vencsellő. Mélt. gróf Bethlen Aladár ur, Eled. Ismertetéssel és költségvétéssel szolgálunk.

SIGNER F. és R.

mérnöki és elektro-
technikai vállalat
Budapest, V., Kálmán-u. 9.
Telefon 63-01. 367

22181/1908. szám.

Haszonbéri hirdetés.

Kolozs vármegye árvaszéke közhírré teszi, hogy a néhai Szacs vay Sándor hagyatékát képező ördögkereszturi és hozzátartozó birtokrészek és pedig körülbelül 370 hold szántó, 38 hold udvar és kert, 47 hold rét és 5 hold legelő 1909. év április 1-től, esetleg előbb is, tíz-tíz egymásután következő évre, írásbeli ajánlat útján, haszonbérbe adatnak.

A zárt írásbeli ajánlatok folyó évi december 20-ig Kolozs vármegye árvaszékének Elnökéhez adandók be. A beérkező ajánlatok közül az árvaszék szabadon választ.

A birtok állagára vonatkozó adatok és a haszonbéri feltételek fentnevezett árvaszéknel a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozs vármegye árvaszékének Kolozs várt, 1908 november. 12-én tartott renkivüli üléséből.

P. H.

Dr. Rohonczy Lajos,
árvaszéki elnök.

1105

**Fizessünk elő a
Köztelek**

Olesó Könyvtár

ezimü mezőgazdasági ismereteket népszerűsítő havi füzetes vállalatra.
Előfizetési díj egy évre (12 füzet) 5 korona.

Részletes prospektussal kívánatra

INGYEN

szolgál az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület könyvkiadóvállalata, Budapest IX., Üllői-ut 25. sz. ("Patria" r.-t.)

Hidegvérü tenyészmének eladása.

Gróf Hunyady Károly urnak 1882-ben alapított somogyzili hidegvérü ménéséből eladásra kerül **három darab három éves**

tenyészmén.

Magasságuk: 168 cm., 175 cm., 178 cm.
Mellbőségük: 193 cm., 193 cm., 194 cm.
Lábszárvastagság: 24 cm., 24 cm., 24 cm.

Érdeklődők forduljanak a **somogyzili uradalmi inspektorához.** 1096

Száritott répaszeletet melasszét és műtrágyát

jutányos feltételek mellett szállít: 106

Sebők Emil és Társa

Budapest, V., Lipót-körút 2. szám.

Birtok eladó

szabad kézből, Bihar megyében, Nagyváradhoz félórnyira, **600 hold**, főleg szántó s 12 hold teljes termő szőlő, kaszáló, gazdasági épületekkel, urilakkal a községben s szőlőben. Felvilágosítást nyújt **B. S., Nagyvárad, Rákóczi-ut 10. II. emelet, II. sz. ajtó.** 1093

BÉRLEVELEK

(SZEGŐDSÉGI LEVELEK) az új cselédtörvény alapján összeállítva.

::: Darabja 5 fillér. :::

SZEGŐDSÉGI KÖNYVECSKÉK

::: Darabja 10 fillér. :::

SZEGŐDSÉGI FŐKÖNYV

25 ives 2 kor. 50 fillér, 50 ives 4 kor., 100 ives 7 kor.

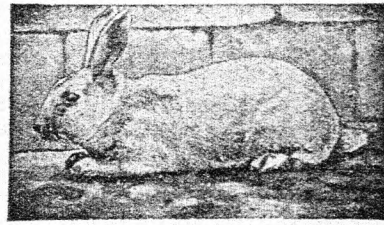
Kapható a "PÁTRIA" irod. váll. és nyomdai részvénytársaságnál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

"AUTOMAX"

a legjobb önműködő
előfa-fecskendő

A 177. számú prospectus kívánatra megküldetik.

KRÁSA RUDOLF
WIEN, VII., KIRCHENGASSE 29.

Eladó
házinyulak

Számfeletti
tisztavérű
EZÜST
SZÖRME

10 hónapos bak nyulaimat drbonként 10 K-ért; remek szép befedezett 11-12 hónapos ezüst szörme anyanyulakat drbonként 20 K-ért eladok. Csomagolás ingyen. Az állatvétel teljes szavatosságot vállalok s azokat vagy utánvétellel vagy a pénz előleget beküldése ellenében azonnal szállíthatom. **Hreblay Emil, Kolozsvár.** 1095

GAZDÁK FIGYELMÉBE!!

UJDONSÁGI UJDONSÁGI

ÁLLATEGÉSZSÉGTAN

Állattenyésztő és állattartó gazdák használatára

Írta: **MONOSTORY KÁROLY**

okl. állatorvos, a magy. kir. állatorvosai főiskolán az állattenyésztés ny. r. tanára

223 ábrával A mű ára 7 korona

Szerző e művét az állattenyésztő és állattartó intelligens gazdaközönség számára írta. A 391 lapra terjedő könyv öt részre oszlik. Az első rész az általános alapvető fogalmakat tartalmazza. A második részben a részletes állategészségügyi adatok czimén a betegségekkel való védekezésről általában, majd azokról részletesen emlékezik meg. A harmadik és negyedik részben az állatok káros rossz szokásairól, azok elleni védekezésről tárgyal, végül a fertőző betegségeket és azok ellen való védekezéseket ismerteti. A "Függelék" az állatok adásvételénél felmerülő pereskedésekről nyújt tájékoztatást.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szak-könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

1000-1500 magy. holdas

bérlet kerestetik

lehetőleg sik fekvéssel.

Czím a kiadóhivatalban. 1107

Ingyen

küldjük meg a most megjelent gazdasági szakkönyvek jegyzékét 1909. "Patria" részv.-társ. gazd. szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Pinceszék: **Budafok.**

Kirendeltség: **Közp. Vásárcsarnok.**

Baromfi-hizlalda: **Budafok.**

MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE

Értékesít húsféléket, baromfit, vadféléket, te terméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és mindennemű élelmiszert. Hordóbor-értékesítő osztály. — Égetett szeszes italok értékesítése.

A szövetséget tagjai kedvezményben részesülnek. Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

:: BUDAPEST ::

— Igazgatóság és központi iroda: —
IV., Veres-Pálné-utca 40. sz.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET VEZÉRKÉPVISELŐI.

Ételmészter-áruház (IV., Vámbárcs-körút 8. sz.) húsz-, csomagt., fűszer-, bors- és nagybani osztályal — A maga nemében egyedül álló élelmiszeri intézet.

Fiókok: Marosvásárhely, Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Fiume. Erdélyi birtokosok ottani fiókjainknál mindennemű gazdasági gépeket és eszközöket a legjutányosabban vételezhetnek.

Egy teljesen jókarban lévő kétgéprendszerű 16 HP.

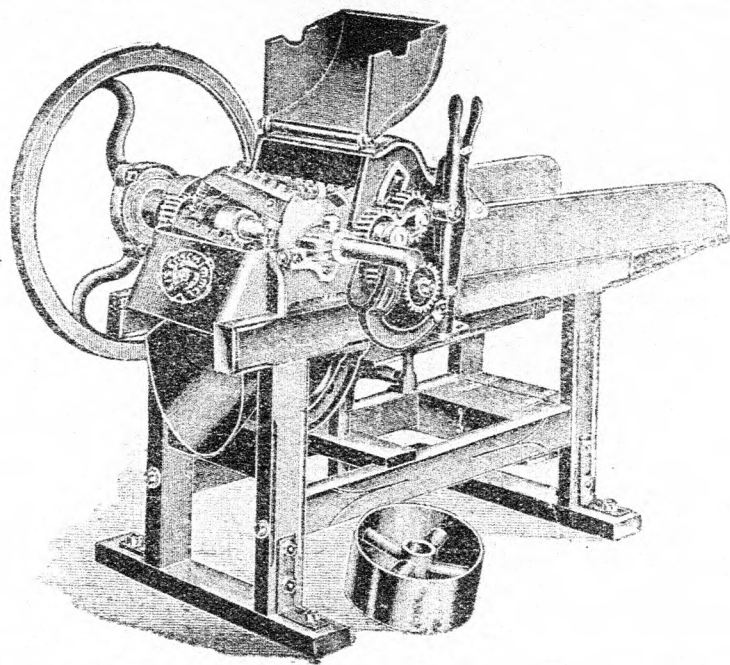
gőzekegarnitura

(Ustron-Tescheni gyártmány) a hozzátartozó összes kellekekkel szabadkézből **jutányos áron eladó.**

A gőzeke munkaközben bármikor megtekinthető. Érdeklődőknek az uradalom **rácztólyi gazdasága**, posta és vasútállomás **Magyarbóly**, az állomásra kocsit küld.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

a **dárdai uradalom jószágigazgatósága**, posta **Dárda.**

Amerikai rendszerű shredderek

Kukoriczszártépőgépek

Kézi- és erőhajtású szecskavágók

Répvágók és répapuzók

*Kukoriczamorzsolók és
daráló-malmok*

Fárgányok és közlőművek

Takarmányfüllesztő kazánok

*a legmodernebb szerkezettel, elsőrendű kivitelben, utolérhetet-
len munkateljesítéssel, olcsó versenyáron*

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégnél

*Budapest, VI.,
Magymező-utca 68.*

*Dezérképviselő:
Szücs Zsigmond.*

Hirdetési ár 25 szög 1 korona, ezen felül minden szög 4 fillér, kővér betűkkel minden szög 8 fillér betűtásonként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetési ár 25 szög 1 korona, ezen felül minden szög 4 fillér, kővér betűkkel minden szög 8 fillér betűtásonként. A legkisebb hirdetési díj 1 korona.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdeseket csak a munkaadó birtokok vagy bérlok címének kitételével közölünk. Kis hirdetések előre fizetendők. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válaszra szükséges levélbelyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Földbirtokosok figyelmébe!

Díjmentes állásokvetítés!
A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete (Budapest, IX., Ulló-ut 25.) tevényt a **t. birtokosok és bérlok** irak figyelmébe.

Állást közvetítő osztályára. hol gazdatisztek a legkülönbb zőbb állásokra elő vannak jegyzve.
Az állásközvetítés **teljesen díjmentes.** Megkeresés eset n az egyesület igazgatósága a birtokosok számára megfelelő gazdatiszket ajánl a tulajdonosnak az ill tok bizonyítvány-másolatát és eddigi működésükre vonatkozó adatokat megküldi.
Tisztelettel **felkérjük a t. birtokosok és bérlok urakat,** hogy gazdatiszti állás-keresés előtt **elkéretve** az **egyesület igazgatói** részéről **közvetítő osztályra igénybe venni sziveskedjenek.**
A M. Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete elnöksége.

Betöltendő állás

Kerteszt keresek január 1-ére, ki a konyha- és virág-kertészetben, gyümölcs- és díszgondozásban teljes jártas s mint ilyen, németül kiterjedő nyelvtudással és rendeltetés szerény igények mellett állja. Cím: Domahidy Pál Domahida, Szatmár megye. 5315

Gépezskovácot keresek jan. 1-ére, ki szil-gazdaság kezelésében jártas és gazdasági gépeknek jókarbantartásá mellett a 300 holdas gazdaságomban előforduló összes kovacs munkát teljesítést vállalja. Cím: Domahidy Pál Domahida, Szatmár megye. 5314

Kulcsárno keresettk mellobbi helyen felhelyezni, ha 40 korona fizetéssel és teljes ellátással. Kik már hosszabb ideig ilyen állásban voltak kuldjék bizonyítvány-másolatát és ezekkel ellátott folyamodományukat az Uradalmi Helytartóságnak, Alberti-írás, Pest megye. 5369

Tehénészeti Ispán, nős, kis-családú, mellobbi belépésre. Pályázókól megkivántatik, hogy ilyen minőségben már alkalmazva lett legyenek. Fizetés megállapodás szerint. Olyanok, kik tejjáadásági iskolát végeztek, előnyben részesülnek. Pályázatok bizonyítvány-másolatokkal felszerelve és fizetési igények megjelölésével uradalmi intézőségnek, Nagykaral, u. p. Aszódi beküldendők. 5370

Írrokot keres a háromfalusi hárgazdaság Vizváros. Fizetése 1400 korona és mosáson kívül teljes ellátás. Ök-leveles pályázók előnyben részesülnek. 5368

Nős mérlegképes könyveő, ki a magyar és német levelezésében teljesen jártas, keresettk 1909 január 1-én való belépésre. Kik intensív gazdaságokban szer-zett hosszabb gyakorlati igazolni tudnak, kuldjék be bizonyítvány-másolatot, felszerelt pályázataukat hortt bergazdaság, u. p. Hort cizimre. 5373

Kerestetik egy nagyobb uradalmi gazdaságba járó gazdasági vezető. Azok, akik e teren való elsőrendű képesítésekkel igazolni tudják és hasonló minőségben és módon alkalmazásban voltak, kuldjék be folyományokat, a közérő Erdődy Imre uradalmának központi igazgatóságához, Galgóc. 5397

Gépezskovácot keresek január 1-ére és konvenzionára, ki egy garnitúra cséplőgépet kezelni tud és egy 1000 holdas gazdaságban előforduló összes kovacs munkát vállalja. Cím: Domahidy Pál Domahida, Szatmár megye. 5314

Kerekgyártó gazdaságba szerződésre keresettk mellobbi helyen felhelyezni, ha 40 korona fizetéssel és teljes ellátással. Kik már hosszabb ideig ilyen állásban voltak kuldjék bizonyítvány-másolatát és ezekkel ellátott folyamodományukat az Uradalmi Helytartóságnak, Alberti-írás, Pest megye. 5369

A bálványosi uradalomban egy 3000 liter búza, 2000 liter rozs, 400 liter árpa, 2 hold tengeriföld, 1 db marhatartás és 3 db gőbe észaporula átra éves korig legelő, minden felnevelt borjú után 2 korons. Csak tejjáadásági szak iskolát végzett és e teren már hosszabb időt át működött, szorgalmas és a munkái szerető, fejti jól tudó egyének pályázan-tak. Kérvenyek az uradalmi intézőség címére Bálványos (Somogy megye) küldendők. 5393

Gazdatiszt okleveles vagy kiscsaládú, ki a földművelésben is jártas, keresettk január 1-én való belépésre németül és magyar nyelven jártas és bizonyítvány-másolatokkal fel-szerelve Budapest, Andrassy-ut 9., III. 7. küldendők. 5415

A tápláncai uradalomban 1909. évi január 1-én egy gazdasági gyakorlati állás ir-segét meg, Fizetés havonta 600 korona, lakás, fűtés és vilá-gítás. Megkeresettk Fischer Dező, urad. intézőség Táplán-tára, Vas megye küldendők. 5114

Gazdaságunkban 1-461 egy inok állást betöltendő, mely 60 korona évi fizetéssel és teljes ellátással jár; kell, hogy az illető gazdasági iskolát végzett legyen és jó irással bírjon. Leve-lök intézőség Naplyszalontára, Parczani j. össeti cizimre. 5430

Állást keresők

Gazdatiszti állást keresek. **gazdatiszt, mellobbi mézel-gazdálkodás, mellobb-égenben a mezőgazdasági ad-minisztratív ügyek minden ágában kivá d jártassággal bíró, okleveles, román, magyar nyelv, németül és német nyelven jártas, mint intéző vagy számvető, szerény feltételek alatt állást keres. Ajánlatok „K. S. 4823” jelleg alatt e lap közö-hiatalához kértnek 4823**

Ispáni állást keres 37 éves, román, német, magyar nyelv, német, 6 évi gyakorlattal bíró, erélyes, a gazdaság minden ágában jártas, fiatal ember, tel-monatlan állásban, lehetőleg önálló állást keres. Szives megkeresettk közvetítők, W. S. Budapest, VIII., Pál-utca 6., III. 37. 5180

Gazdatiszti állást keres egy 30 éves, nős, kis-családú, református vallású egyén. Földművelési iskolát és Kassan-gazdasági vizsgát tett. Gyakorlati évekkel szemérvényi gazdaságban 1/2 é-t töltött. Jelenleg 1200 k. h. birtokot önállóan kezel. Birtokon tehénészeti és juhász-szar. Állása felmondatlan. Megkeresettk kér „Gazdatiszti” jel-legre Kuhlts Károly, Pászto, 5182

Majros gazda január 1-ére való állást keres. Jó bizonyítványokkal rendelkezik és a tehénészeti is alaposan ért-tiszta, józanlelű, családos, 40 éves egyén, ki a sárvári tejjáadás-gali tanfolyamot végezte. Szives megkeresettk „Józan, beszélő és szorgalmas” alatt e lap közö-hiatalához kértnek, hol a cizim is megütődik 5158

Béresgazda, egy 34 éves, r. gyermektelen és egy a kőbő, mint béres gazdálkodó. Állat-nyesztés és gyakorlati állagjó-gyászatban jártas egyén január 1-én való belépésre, szerény fel-tételek mellett uradalomba vagy egy nagyobb gazdaságban gazdai állást keres. Ajánlatok e lap közö-hiatalához kérttk D. Gy. jel-ge alatt. 5107

Gazdatiszti állást keres földművelési iskolát vég-zett, 14 évi praxis. 34 éves, r. kath. nős, gyermektelen, a gazdaság összes ágazatában jártas, erélyes, józanlelű, fáradságot nem ismerő, január 1-én belép-re. Cizim a kiadói hivatalban I. P. jelleg alatt. 5249

Gépezskovác nős, kiscsa-ládú, ki jelenleg is ilyen minőségben alkalmazva nagyobb uradalomban, teljesen jártas az összes gépek javításában, ugyiszinte a kovacs-munkákban is, január 1-ere állást óhajtja váltótartani. Cizim: K. P. gépezs, Pa Melyvölgy, u. p. Nagyperkát. 5268

Műkertész, szes ágazatban tökéletesen jártas, Londonban és Chikagóban 3 évig működött, kitünő bizonyítványokkal rendelkezik, több nyelvet beszél, mellobbi belépésre állást keres. Cizim a kiadói hivatalban. 5015

Kezelőtiszti állást keres korlátlat vizsgá-zott, 39 éves, nős, családalan (3 r.) intéző, **ki belterjes gazdaságokat 14 év óta önállóan kezel**, mellobbi kitünő ajánlatokkal rendelkezik. **Jártas a gazdaságok összes ágában és az föld-művelésben.** Szives megkeresettk „Perkelt 4823” jelleg alatt a kiadói hivatalba kértnek. 4828

Ispán, 4 hónap- és földmüve-les iskolát teljes sikerrel végzett, 40 éves, keresztény, kiscsaládú, 20 évi nagyobb uradalmakban elöltölti gyakor-lattal, erős egészséggel és talalkoz. Beszél a magyar, német, tót és sorób nyelvet, németül, esetleg mellobbi belépésre állást keres. Jelenleg is egy szilágymezővel nagyobb uradalomban van alkalmazva. Szives megkeresettk „Szorgalmas ispán 5323” cím alatt Tassnára kértnek. 5322

Ispáni, nagyobb uradalomba külcsári felügyelő állást azonnali vagy újév belépésel Dunaútra keres. Földmüve-les tejjáadásági iskolát teljes en végzett, román, magyar, kis-családú, a gazdaság minden ágában jártas egyén 13 évi kitünő gyakorlattal. Megkeresettk „Meghívtó” jellegre Felső-Kőrös Vas m. kértnek. 5384

Könyvelő, jártas kereskedelmi iskolát végzett, 30 éves, keresztény, nagyobb uradalmában állást keres. Több évi gyakorlata van. Megkeresettk levelet küldés nélkül a **Közvetítő szerkesztőség**gő továbbít. 5337

Hosszabb gyakorlattal bíró, 33 éves, román, kath. bosisipáni, kulcsári vagy ehhez hasonló állást keres j. nuár 1-én belépésre. Szives megkeresettk kér „G. P.” jelleg alatt e lap közö-hiatalához. 5393

Intézői állást keres gazd. tan-ítványt illetőleg 23 éves, nős, román, kath. vallású gazdasági iskolát végzett, uradalmában húzarcosabb időt töltött. Állást barmkör elfoglalhatja. Cizim a kiadói hivatalban. 5339

35 éves, kath. nő, intelligens, nyelvet bírja. Többet és ház-ezetlen is keres. 5 éves kánya van, azonnali belépésre keres. Cizim: Kozul Franciska Hort, Heves megye. 5387

Intelligens családból való 3 földmüvelési iskolát végzett, 25 éves hadimerény, román, kath. fiatal ember, 4 évi nagyobb berterjenen kezelt gazdaságban szerzett gyakorlati, mint segedélszt vagy közép-gazdaságban mint kezeő, alkalmazást keres. Cizim a kiadói hivatalban. 5413

Kolozsvárt vizsgázott, gazda-sági tejjáadásági, tejjáadásági, szeszfőzői iskolát végzett, stabil-gépek-zelői vizsgát tett, szőlő-zei tanfolyamot hallgatott, keresztény, nős, gyermektelen gazdatiszti, ki a gazdaság minden ágában, homok, köztörlés, szőlés, adis-ve és könyvvezetés, pénz-tárkezelésben gyakorlott. Erdélyben több évig állami telepbirtok-okat kezel, jelenleg kötött köztörlés-zei iskolát, márciusra állást keres. Nasz ady István, Cserhátsarany. 5107

Kerteszt, sok évi gyakorlattal, jó bizonyítványokkal bíró, virág-, konyha-, gyümölcs-keret, nagyszintű champion-ter-melés és korai hajtatásban tel-lesen képzett, mellobbi állást keres. Beszél magyarul, németül és tótul. Cizim: Hoschek Ferenc Nyitraiszeg, pályaudvar. 5386

Uradalmi gépezi állást keres Iásu, 41 éves, román, kath. val-lású, ki egy nagyobb uradalomban hozamosab ideig mint gépezs volt alkalmazva, ugyanyíen állást keres nagyobb uradalomból. 4 gimnáziummal és jó bizonyítványokkal rendelkezik, a gépezei szakmában teljesen jártas, beszél a magyar és német nyelvet, tökéletesen. 1909 január 1-ére állásra lép. Megkeresettk „W. F. 5412” jelleg alatt a kiadói hivatalba kértnek. 5412

Szerényigényű, józan, szor-radságos nem ismerő egyén, földmüvelőskölát végzett, kis-gazdálkó fia, gyermekkorától fogva gazdaságban nevelkedett, 22 éves, ev. ref. vallású, nagyobb uradalomban, hol jövője bizto-sítva lenne, azonnali vagy január 1-én belépésre kizárólag majros-gazdai, felügyelői állást keres, elfogad nos vagy nőlen állást. Cizim: Nadasdi Lajos, Enying, Veszprém megye. 5411

Egy a gazdaság minden ágazatában teljesen jártas, magya-rul, németül és tótul tudó, magya-rul, 45 éves, r. kath. **gazdatiszti**, ki hosszú éveken mint int-ző mellobbított, **fotistyi** vagy **int-zóli** állást keres és töké-érték után a legmagasabb jöve-delem biztosításra vállalkozik. Szives megkeresettk „Gazdatiszt 5411” jelleg alatt Mosse Redolfhoz, Budapestben intézendők. 5410

Ujevi vagy azonnali belépésre alkalmas állást keres 32 éves, kiscsaládú román, kath. vallású, szerény igényű, erélyes, földmüvelő megbízható gazdatiszt, gazdaságban nevelkedett, földmüvelőskölát teljes en végzte, teljerjes gazdaságokban szerzett 10 évi gyakorlati szőlő kitaró bizonyítványaikkal, 6 hónapig szilágymező-holdon felülti gazdaságot kezel, románul is beszél. Cizim: Gazdatiszt, Baja, posterstanter. 5385

Műkertész a kerteszet összes ágában tökéletesen jártas, beszél magyarul, németül és tótul is, 10 évig bizonyítvány-mal rendelkezik, szorgalmas és józan ember, állást keres. Cizim: Telessy Jenő műkertész, Szirma, posta Heöcsaba, Borsod megye. 5388

Földmüvelőskölát, tejjáadás-gi iskolát, IV polgári végzett, nagyobb gazdaságokból 7 évi gyakorlattal bíró, román, kath., 28 éves, nőlen egyén, újév belépésre megfelelő alkalmazást keres. Nős állást is elfoglalhat. Cizim: Székely Gábor Jászapátyn. 5390

Házvezetői vagy társalkodónői állást keres egy 36 éves, román, kath., intelligens el-öltött asszony gazdasági iskolát, 6 évig önmagát, esetleg idősebb magányos urakkal. El-vállalta a kastély gondozását, tejjáadás-zei baromfi-nyesztést. Szives megkeresettk E. M. Bicske alatt kértnek. 5391

Földmüvelőskölát jeles sikerrel végzett, román, kath., 28 éves, nőlen egyén, hírneves gazdaságban szerzett felvét praxisal, beszél magyarul és tótul, megfelelő állást keres. Cizim: „Gazdaság” Pély, Heves m. posta restante. 5105

Nős, szorgalmas gazdatiszt, 30 éves, gazdasági iskolát kitünően végzett, az 1900. évi XXVII ik törvényközlet szerint képesített, 39 éves, román, kath., magyar, német és tót nyelveket bíró, 18 évi praxisal, a gazdaság összes teren otthonos, a czukorrépa-termeszté kiváló ambícióval jár, nagyobb uradalmában intéző vagy ispáni állást keres. Cizim a kiadói hivatalban. 5408

Gépezskovác, vizsgázott, nős, kiscsaládú, ki jelenleg is ilyen minőségben alkalmazva nagyobb uradalomban, teljesen jártas az összes gépek javításában, ugyiszinte a kovacs-munkákban is, január 1-ere állást óhajtja váltótartani. Cizim: K. P. gépezs, Pa Melyvölgy, u. p. Nagyperkát. 5268

Gazda állást keres, 40 éves, hosszú gyakorlattal bíró erélyes egyén. Cizim S. F. Varda postá, Krassó megye. 5402

35 éves, nős, gyermektelen, elismert gazda, ki földmüves iskolát jeles végző bizonyítványokkal, kezethelyi gazdasági tanítottól gyakorlati gazdasági vizsgával, nagyobb intenzív kezelt gazdaságokból 17 éven át szerzett kitünő gyakorlattal rendelkezik, állást keres. Jártas a gazdaság minden ágában. Tejjáadás-zei, teljerjesztés, teljerjesztés, czukorrépa, citrök, cizvória, dohánytermesztésben, állattársarásban, szilágymező, adminisztratorit teendőiben. Cizim a kiadói hivatalban. 5389

Műkertész, nős, családos, 16 éves, a kerteszet összes ágában teljesen jártas, jó bizonyítványaikkal rendelkezik, állást keres mellobbi belépésre. Cizim: Valkó Endre, Pa-Taskony, u. p. Szalók-Taskony. 5296

Földmüvelőskölát jeles és kitünően végzett és gyakorlattal is kitünő bizonyítványokkal rendelkezik, 23 éves, román, kath., nőlen józan, szorgalmas és megbízható egyén segedélszt állást keres újév-re. Jelenleg is mint segedélszt van alkalmazva. Cizim: Gulya Péter, u. p. Aranyos, Pa-Violet-i gazdaság, Komárom m. 5425

Egy gépezs-kovács alkalmazást keres újév-re akár évi, akár havi fizetésre, aki stabil- és lokomóbil és lovaslást vizsgával rendelkezik, azonnali 20 évi gyakorlat után, mellobbi már nagyobb uradalomban és szeszyárban, kastélybeli vezetéseket és kutak javításában finom lovak vasalásában, külső és belső gazdasági szerek javításában teljesen jártas. Cizim: Dobos Imre, Iszkaszent-györgyi uradalom, Fehér megye, u. p. Moha. 5424

Egy elsőrangú kerteszt, hosszú kitünő bizonyítványokkal, a kerteszség minden ágában jártas, nős, családalan, állandó urasági állást keres. Sitponosy Kristóf, Bel Mátys-ut 22. Pozsony. 5427

Egy 19 éves fiatal ember jó bizonyítványokkal, ki már nagy-gyobb földbirtokokon volt alkalmazva, magyar és német nyelven beszél, állást keres. Cizim: Neuberger Ernő Rajka, Moson m. 5325

Állást keres szerény igényekkel, keresztény, kiscsaládú gazdatiszti, ki ismerve a nehéz úraságokat, becsülettel iparkodik úraságok teljesen használni. Hosszabb gyakorlata van tehénészeti, czukorrépa-, dohány-termesztésben. Vörös, Nagyvárad. Szent János-utca 41. 5428

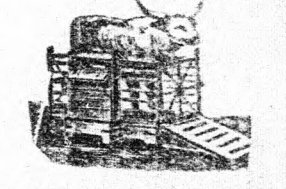
Földmüvelőskölát végzett, 28 éves, nős, kiscsaládú egyén, 18 évi gazdasági gyakorlattal, kisebb vagy középc gazdaságban ismét, nagyobb gazdaságban kulcsári állást keres 1909 január 1-ere. Jó bizonyítványokkal rendelkezik. Szives megkeresettk kér Bognár János ispán, Pé-sárkány, u. p. Nagymegyér. 5429

Gőzeke-répezs állást keres jére, aki többévi bersztást vég-zett és beraktásokban jártas. Cizim a kiadói hivatalban. 5426

Segédtszti állást keres egy 24 éves, keresztény, nős, kiscsaládú oklevelet bíró egyén, ki a magyar, német és tót nyelvet bírja. Megkeresettk „Segédtszti” jelleg alatt a kiadói hivatalba. 5432

Baromfi-nyesztő bölten, jelenleg kiterjesztésben lévő 16 évi gyakorlattal vannak és tejjáadás-gi iskolát is végzett, állást keres azonnali belépésre. Kitünő bizonyítványokkal rendelkezik k. Szállás János Csömör, Pest m. 5431

Ispáni állást keres 26 éves, r. kath., nős, keskenytesti földmüvelőskölát jeles sikerrel végezte, 6 éves praxis, nagyobb gazdaságban jelenleg önállóan gazdálkodik a gazdaság minden ágában jártas, magyar és tót, kisebb gazdaságok önálló keze-lését elfogadja, személyesen len-tekzik. Március elsőtől ál-lásba lép. Cizim: Kupka Péter F.-Berény, u. p. Gyügy (Hont m). 5433

Jánlom az országban kitévőnek elismert

marha-mérlegeket

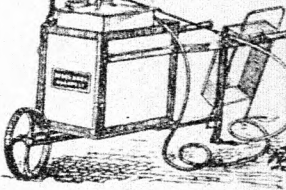
Eros vaskorlattal 1500 kgr. hord-erőre a legerősebb szerkezettel.

Szeker-híd mérlegeket

szekerek és állatok mérlegelésére 4000 vagy 3000 kg. horderőre, a legerősebb kivitelben

Raktári mérlegeket

pontos kivitelben, minden mérleg fém. hitelesített, 2 évi jókarbantartás mellett javítások czéljából szerelői azonnali kiadóik.

Amer. rendszerű legjobb és legkényelmesebb kezelhető

meszelő- és fertőtlenítő- gépek

tehénistállók és házfalak

meszelésére, sertés- és baromflóvak fertőtlenítésére, háztetők karbolinoemozása, gyümölcsök különféle oldattal való permetezése.

Arjegyekkel, bővebb leírások és elsőrendű referenciákkal szolgálok.

DÉNES MANÓ

Hidmérleg- és marha-mérleg-gyáros.

Alapítva 1899. évben

iroda és raktár: VII., Dohány-utca 92.

Gyártelep: Gizella-ut 53—55. sz.

Budapest.

Teléfono és telegraphos 88—30

GŐZMIVELÉS.
 Nagyobb területek szántását gőzekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
 mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.
 Érdeklődők kérem, hogy alanti címemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzszántási vállalkozó
 BUDAPEST-KELENFÖLD.

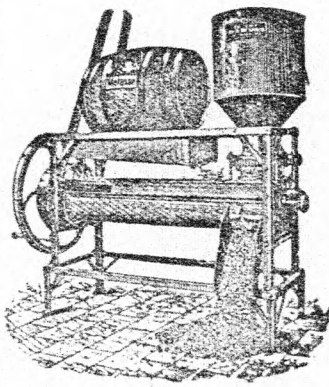
Bérszántás.

Bérletünkön 10 éven keresztül évenként
 300 hold sik talajt óhajtunk felszán-
 tani. Tüzelőanyagot, vizet mi adunk
 ::: Ajánlatokat kérünk. :::

**NEUSCHLOSZ
 TESTVÉREK**

::: Szatmár. :::

1067

Az egyedül megbízható erőtakarmány
 az, melyet a gazda maga állít elő!
 Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló,
 tetszőleges mennyiségben pontosan keverő

Agrikultúra melasz erőtakarmányt készítő gépeinket
 kézi- vagy hajtórőre berendezve!

3-4 waggon áru előállításánál a gép ára megtérül.

AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT

ELLÁTÓ R.-TÁRSASÁG iroda és mintatelepe

Budapest, V., Zoltán-utca 12.

Melasz, szárított répaszelet, korpafélék, „Agrikultúra” org

trágya, enyvetlen csontliszt stb. árusítása.

Sürgönyozim: OXYGEN Telefon: 98-43

Gazdák figyelmébe!

Trágyázásra
 kitűnően bevált **mészport**
 rendkívül jutányos áron szállít a

1094

BRANYICKAI MÉSZGYÁR, Branyicska (Hunyad megye).

30-40% terményszaporulat!

Békés község részére szükséges volna

**500-600 kat. hold letarult, vagy 20-30
 év múlva letarolandó erdőre,**

az eladni szándékozók ajánlataikat a községi elő-
 járósághoz **folyó évi december 15-ig** adják
 be a hely és feltételek megjelölésével.

Kelt Békésen, 1908. évi november hó 17-én.

Békés község előjárósága nevében:

Szathmáry Gábor
 főjegyző.

1106

Köpe László
 h. bíró.

VILÁGREKORD!

A világon a legelső
 szabadalmazott

**Kétgéprendszerű
 forrógőzeke** 300 fokot meghaladó
 gőztulhevitással. :::

VILÁGREKORD!

Schmidt Vilmos mérnök doktor szabad. fűteső-tulhevitője.
 Gőzekre egyedül jogosított gyártója Kemna J. gőzekegyára.
 Egyetlen gőztulhevitő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szoliditásánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevitő van üzemben vasúti mozdonyokon.

E G jegyű gép, mindegyik:
 200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
 300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

E K jegyű gép, mindegyik:
 170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
 250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötéltávitel. Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőkből egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofessorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen,

készséggel szolgál **KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága**

Interurbán telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgönyozim: Kemna Budapest.